

7

Történelem

munkafüzet

Történelem

Munkafüzet

7.

Eszterházy Károly Egyetem
Oktató- és Fejlesztő Intézet

Engedélyszám: TKV/157-6/2018. (2018. február 15. – 2022. augusztus 31.)

A kiadvány megfelel az 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. melléklet Kerettanterv az általános iskola 5–8. évfolyama számára 2.2.04 előírásainak.

A tankönyvvé nyilvánítási eljárásban közreműködő szakértők: TUZÁNÉ MÁK ZSUZSANNA, ZARUBAY ATTILA

Tananyagfejlesztő: SÓLYOM MÁRK, LÉGRÁDI JUDIT FRUZZSINA, KOJANITZ LÁSZLÓ

Vezető szerkesztő: BORHEGYI PÉTER, DR. BARANYAI KATALIN

Alkotószerkesztő: BARTOS KÁROLY, BORHEGYI PÉTER

Tudományos szakértő: IFJ. BERTÉNYI IVÁN, SZARKA LÁSZLÓ

Pedagógiai szakértő: PÁL FERENC LEHEL

Látvány- és tipográfiai terv: SUSÁN PÁL

Fedélterv: VÁMOS NORBERT

Térképek, szakábrák: © STIEFEL, VECSEY TAMÁS, ZSOLDI KATALIN

Fotók: ©123RF, © Cultiris Kulturális Képgyűjtemény, Fortepan, Múlt-kor történelmi magazin, OFI archívuma

A tankönyv szerkesztői ezúton is köszönetet mondanak mindazoknak a tudós és tanár szerzőknek, akik az elmúlt évtizedek során olyan módszertani kultúrát teremtettek, amely a kísérleti tankönyvek készítőinek is ösztönzést és példát adott. Ugyancsak köszönetet mondunk azoknak az íróknak, költőknek, képzőművészeknek, akiknek alkotásai tankönyveinket gazdagítják.

© Eszterházy Károly Egyetem, 2017

ISBN 978-963-436-068-1

Eszterházy Károly Egyetem

3300 Eger, Eszterházy tér 1.

Tel.: (+36-1) 460-1873

Fax: (+36-1) 460-1822

Vevőszolgálat: vevoszolgalat@ofi.hu

A kiadásért felel: dr. Liptai Kálmán rektor

Raktári szám: FI-504010702/1

Műszaki szerkesztő: Vámos Norbert, Marcsek Ildikó

Grafikai szerkesztő: Vámos Norbert, Slezák Ilona

Nyomdai előkészítés: Susán Pál, Vámos Norbert

Terjedelem: 16,48 (A/5) ív

Tömeg: 330 gramm

1. kiadás, 2018

Az újgenerációs tankönyv az Új Széchenyi Terv Társadalmi Megújulás Operatív Program 3.1.2-B/13-2013-0001 számú, „A Nemzeti alaptantervhez illeszkedő tankönyv, taneszköz és Nemzeti Köznevelési Portál fejlesztése” című projektjének keretében készült. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

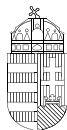
Nyomta és kötötte:

Felelős vezető:

A nyomdai megrendelés törzsszáma:

magyar
nyomdatermék
NYOMDA- ÉS PAPIRPARI SZÖVETSÉG

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Kedves Hetedikes!

Ne gondold, hogy a történelem tanulása fárasztó és unalmas lesz számodra! Ha szeretsz játszani, akkor szeretni fogod ezt a munkafüzetet is, hiszen nagyon sok érdekes feladattal fogsz majd találkozni ezeken a lapokon. Ellenőrizheted velük tudásodat, és még egyszer átismételheted általuk az órán tanultakat. Javasoljuk, hogy először mindig önállóan próbáld megoldani a feladatokat, és csak akkor fordulj a tankönyvhöz segítségül, ha egyáltalán nem boldogulsz velük. Akkor tökéletes a tudásod, ha magadtól képes vagy a feladatok megoldására.

A feladatok segítségével kereshetsz kakukktojást, fejthetsz keresztrejtvényt, betűrejtvényt, titkos üzenetek és hiányos szövegek tartalmát teheted olvashatóvá. Összekevert betűk között kell majd értelmes szavakat és neveket keresned, igaz-hamis állításokat kell megvizsgálnod, egymáshoz illő szavakat, kifejezéseket kell összekötnöd. Ha szeretsz színezní, rajzolní, erre is lehetőséget ad a munkafüzet.

A történelem tanulásához az is hozzátartozik, hogy például a természetismeret- vagy a matematikaórák keretein belül elsajátított ismereteket is felhasználj. Fontos, hogy ismerd a térképet, és jól eligazodj rajta. A munkafüzetben nagyon sok vaktérkép található majd. Ezeken kell történelmi események, csaták helyszíneit megkeresned, vagy egyes területeket kiszínezned. Ha nem boldogulsz önállóan a feladatokkal, ne feledd, hogy segít a történelmi atlaszod! Fogsz találkozni számológéppel is a munkafüzetben. Ki kell számolnod, hány év telt el két történelmi esemény között, és gyakorolhatod az időszalag használatát is.

Biztosan szereted használni az internetet, és szereted látogatni a közösségi oldalakat is. A munkafüzetben összeállítottuk néhány történelmi személyiség adatlapját, ezek alapján kell kitalálnod, hogy kikről van szó.

A feladatok többsége a leckék főszövege alapján megoldható, de vannak olyan feladatok, amelyekhez el kell olvasnod a kiegészítő részeket is. Ne felejtse el, tanulni mindig azt jelenti, hogy gondolkodnod is kell! Ha mégsem sikerül egy-egy feladat megoldása, akkor se csüggedj, olvasd el még egyszer alaposan a tankönyvet!

Jó tanulást és jó jegyeket kívánnak

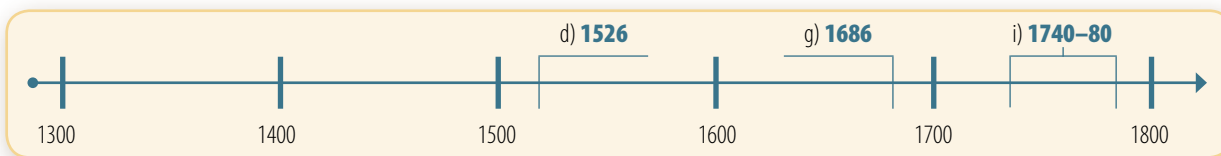
a munkafüzeted alkotói

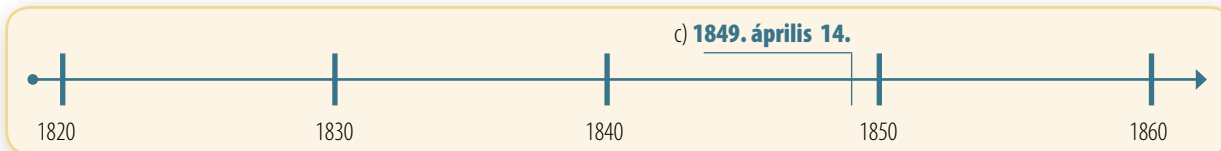
Év eleji ismétlés

1. Jelöld az időszalagon a magyar történelem alábbi eseményeit! Ismerd fel, és írd a pontozott vonalra az időszalagon betűkkel megadott eseményeket!

- a) I. Károly trónra lépése   b) nándorfehérvári diadal   c) Hunyadi Mátyás uralkodása
 d) .....   e) Buda török kézre kerülése   f) a „nagy várháborúk” éve
 g) .....   h) Rákóczi-szabadságharc   i) .....

- a) a magyar reformkor kezdete   b) forradalom Pest-Budán
 c) .....   d) az aradi vértanúk és Batthyány Lajos kivégzése

2. Párosítsd az alábbi személyeket egy-egy történelmi eseménnyel! Vigyázz, van egy kakukktojás az események között!

- a)
Bonaparte Napóleon ☐	☐ a versailles-i palota megépíttetése
Kálvin János ☐	☐ a népfelség elvének megfogalmazása
Oliver Cromwell ☐	☐ kivégzésével Franciaországban megszűnik a királyság
XIV. Lajos ☐	☐ találmányával forradalmasítja a gőzenergiát
Rousseau ☐	☐ az inkvizíció létrehozása
George Washington ☐	☐ sikereinek a katasztrofális oroszországi hadjárat vet véget
XVI. Lajos ☐	☐ a vasbordájúak megszervezése
Robespierre ☐	☐ az evangélikus egyház kialakulása
Kolumbusz Kristóf ☐	☐ a református egyház kialakulása
James Watt ☐	☐ Anglia legyőzése a függetlenségi háborúban
Luther Márton ☐	☐ az alkotmányos királyság létrejötte Angliában
III. Vilmos ☐	☐ kivégzésével megbukik a jakobinus diktatúra
	☐ az Újvilág felfedezése

b) Kihez vagy mihez köthető a kakukktojás?

.....

3. Keresd meg a párját!

- Párosítsd egymással a kortársakat!
- Indokold meg a döntésedet a felek közötti kapcsolat megnevezésével!
- Egészítsd ki egy-egy további kortárrsal a már megtalált párokat!

A)		B)	C)
Toldi Miklós	Széchenyi István	.....	.....
Antonio Bonfini	Robespierre	.....	.....
XVI. Lajos	Szapolyai János	.....	.....
Metternich	I. Mátyás	.....	.....
I. Szulejmán	Amerigo Vespucci	.....	.....
Zrínyi Ilona	I. (Nagy) Lajos	.....	.....
Kolumbusz Kristóf	II. Rákóczi Ferenc	.....	.....
XIV. Lajos	Thököly Imre	.....	.....

4. Állapítsd meg az atlaszod segítségével, hogy melyik hat helyszínt ábrázolja a térkép!

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

- Írd be az alábbi történelmi személyiségek nevének betűjelét annak az országnak a területére, amelyikhez a tevékenységük kapcsolódott!

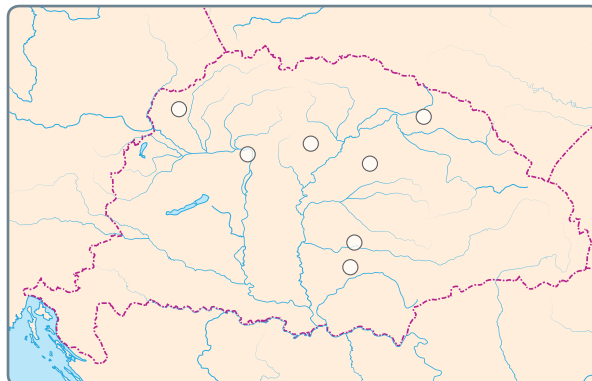
A) Cromwell; B) XIV. Lajos; C) II. Rákóczi Ferenc; D) Nagy Péter; E) Savoyai Jenő

- Karikázd be azok betűjelét, akik közülük kortársak voltak!

5. Tanulmányozd a térképet, és oldd meg a feladatokat!

- a) Helyezd el a térképen a történelmi Magyarország nevezetes városait!
- b) Nevezd meg egy tetszőleges eseményt, ami miatt jelentőssé vált az adott város, és írd a pontozott vonalra!

A)	B)
1. Visegrád	.....
2. Munkács	.....
3. Eger	.....
4. Temesvár	.....
5. Nagyszombat	.....
6. Debrecen	.....
7. Arad	.....

6. Igaz vagy hamis? Karikázd be az igaz állítások betűjelét! Ha jól dolgoztál, visszafelé olvasva egy nevet kapsz megfejtésül!

II. József végül minden rendeletét visszavonta halálos ágyán.	N
Az első magyar vasútvonal Pest és Vác között épült meg.	M
Magyarországon a százötven éves török uralom egész pontosan 158 évig tartott.	E
A híres bostoni teadélután is bizonyítja az angolok rajongását az ötórás teáért.	A
Gutenberg találmánya nélkül a reformáció széles körű elterjedése nem történhetett volna meg.	B
A kora újkor legfejlettebb államformája a korlátlan uralkodói hatalom volt.	F
A Föld első körülhajózása Vasco da Gama nevéhez fűződik.	R
Haynau Aradon végeztette ki a 13 honvéd főosztályt és Batthyány Lajos volt miniszterelnököt.	U
Deák Ferencet a „haza bölcse” elnevezéssel illetik.	E
Bethlen Gábor uralkodását Erdély aranykorának is nevezhetjük.	Z
A liberalizmus fontos elve az egyéni szabadságjogok védelmezése.	O
Az áprilisi törvényeket az osztrák uralkodó sosem hagyta jóvá.	Y
Napóleon a lipcsei vereség után végleg eltűnt a száműzetésben.	G
A magyar szabadságharc az orosz túlerő miatt bukott el.	J

Megfejtés: .....

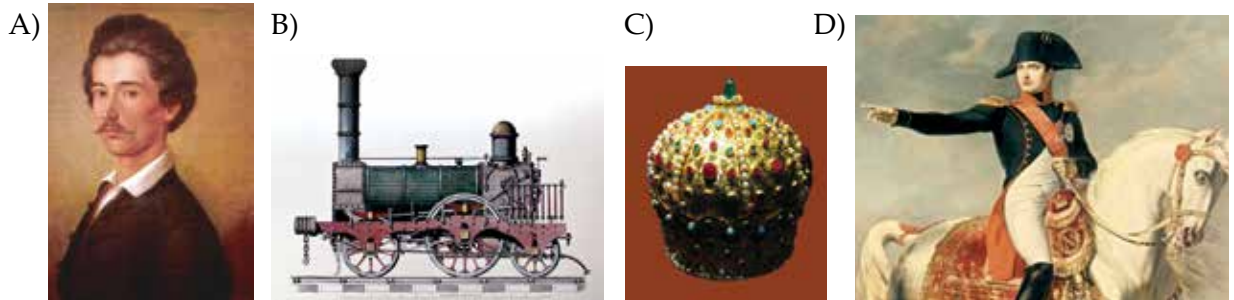
Ki volt ő? .....

.....
 .....

7. Ki vagy mi látható az alábbi képeken?

- a) Írd a pontozott vonalra, hogy mit látsz a képen! Segít a 6. osztályos tankönyved!
- b) Írd be a magyar és az egyetemes történelemhez kapcsolható képek betűjelét az alábbi táblázatba. A betűket írd a képekhez köthető történelmi események sorrendjében! Karikázd be azoknak a képeknek a betűjelét a táblázatban, amelyek egy uralkodóhoz köthetők!

Magyar történelem	
Egyetemes történelem	

- 8. Írj egy rövid fogalmazást a füzetedbe az alábbi témák egyikéről! Keresd ki és karikázd be a keretben látható szavak közül azokat, amelyek a választott témához kapcsolhatók! Használd fel a szavakat a fogalmazásodban!**

nacionalizmus, lóverseny, felemelkedés, gőzhajózás,
csata, vereség, nemzet, függetlenség, honvéd, győzelem,
polgárosodás, szabadság, Lánchíd, kultúra

1. Európa a világ élén

1. Tanulmányozd a térképet, és oldd meg az alábbi feladatokat!

a) Jelöld színezéssel a térképen az alábbi, Anglia fennhatósága alá tartozó területeket! Segít a történelmi atlaszod!

a) India	b) Kanada	c) Gibraltár	d) Egyiptom
e) Dél-Afrika	f) Ausztrália	g) Hongkong	h) Málta

b) Az atlaszod segítségével válassz még két tetszőleges területet, amely Angliához tartozott, és színezd ki azokat is a térképen!

c) Írd a pontozott vonalra, a Föld lakosságának körülbelül hány százaléka élt brit fennhatóság alatt Viktória királynő idejében!

.....

d) Jelöld be eltérő színnel Írország területét! Nevez meg két okot, amiért ellentét alakult ki Angliával!

.....
.....

e) Jelöld kék nyíllal az írek 19. századi kivándorlásának fő irányát!

2. Igaz vagy hamis? Karikázd be az igaz állítások betűjelét! Ha jól dolgoztál, visszafelé olvasva egy fogalmat kapsz megfejtésül!

A metróközlekedéssel rendelkező városokat metropolisznak nevezzük.	T
Anglia hatalmas gazdasági ereje főként gyarmatbirodalmának volt köszönhető.	E
Párizs adott otthont az első világkiállításnak, amelynek legfőbb szenzációja az Eiffel-torony volt.	D
III. Napóleon császársága után Franciaországban harmadjára lett köztársaság.	K
A Poroszországgal folytatott háború jelentős területeket hozott Franciaországnak.	Ő
Franciaország nagy gyarmati területeket szerzett Afrikában a 19. században.	ZS
A 19. század folyamán számos új munkahely jött létre a fejlődő iparnak köszönhetően.	Ő
A „brit korona ékköve” India volt.	T

Megfejtés: .....

Hogyan járult hozzá a gazdaság fejlődéséhez? .....

.....

3. Tanulmányozd a térképet, és oldd meg az alábbi feladatokat!

a) Jelöld a térképen a Szuezi-csatorna útvonalát! Segít az atlaszod!

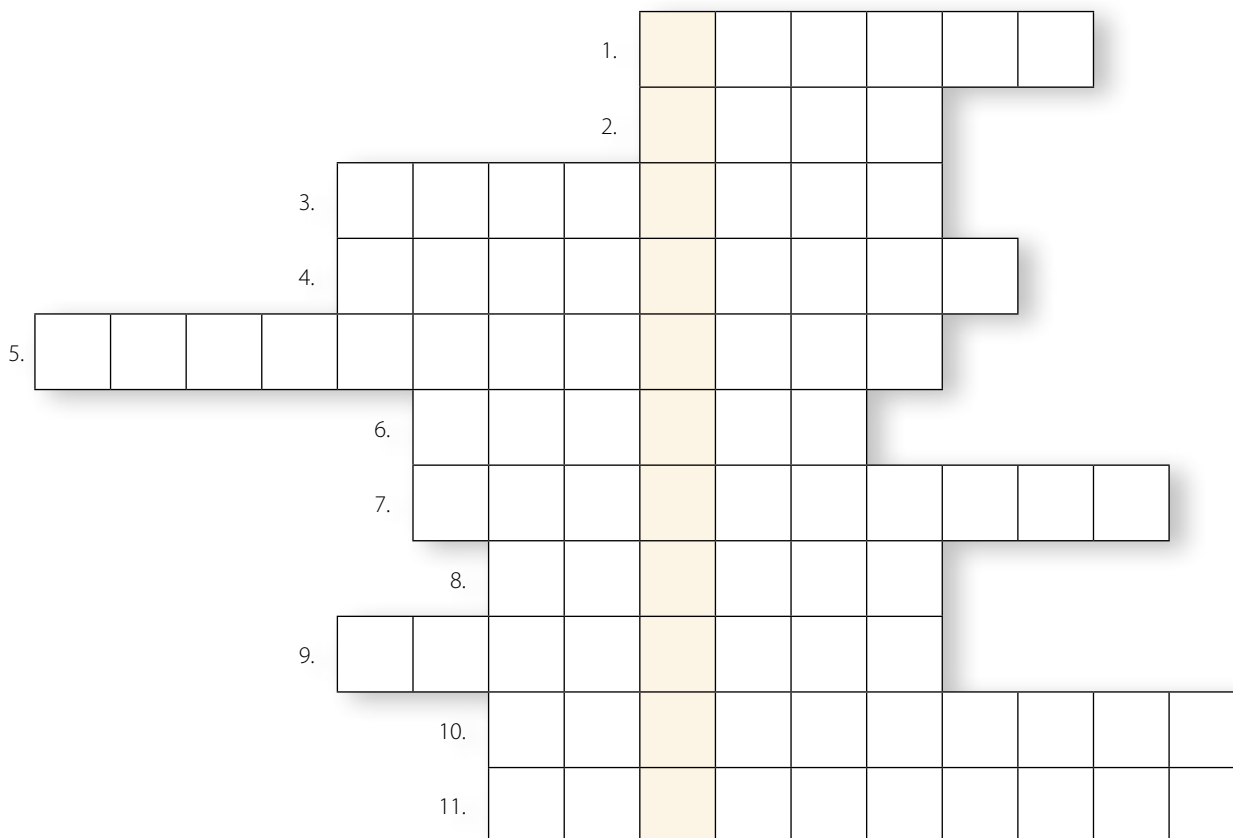

b) Mit tett lehetővé a csatorna?

.....

4. Fejtsd meg a keresztrejtvényt, és válaszolj a kérdésekre!

1. A francia főváros.
2. Ez a francia író nevezte el „Kis Napóleonnak” a császárt.
3. A korszak fejlett termelési módja, főleg gyárakban.
4. Az írek többsége ehhez a vallási felekezethez tartozik.
5. Összefoglaló neve a nagyvárosokban, például Párizsban is lezajlott városi modernizálásnak.
6. Nagy-Britannia legnagyobb kiterjedésű gyarmata.
7. Franciaország államformája III. Napóleon alatt.
8. Az 1889-es világkiállítás híres acéltornyának tervezője.
9. Írországot sújtotta ez a vész a 19. század közepén.
10. Viktória királynő ragadványneve: Európa ...
11. Körülbelül ennyi ember lakta Londont a 19. század végére.

Megfejtés: .....

Nézz utána az interneten, hogy ki ő! .....

Hogyan kapcsolódik a megfejtés a korszakhoz? .....

.....

2. A nemzetállamok kora

1. Tanulmányozd az alábbi térképet, és oldd meg a feladatokat!

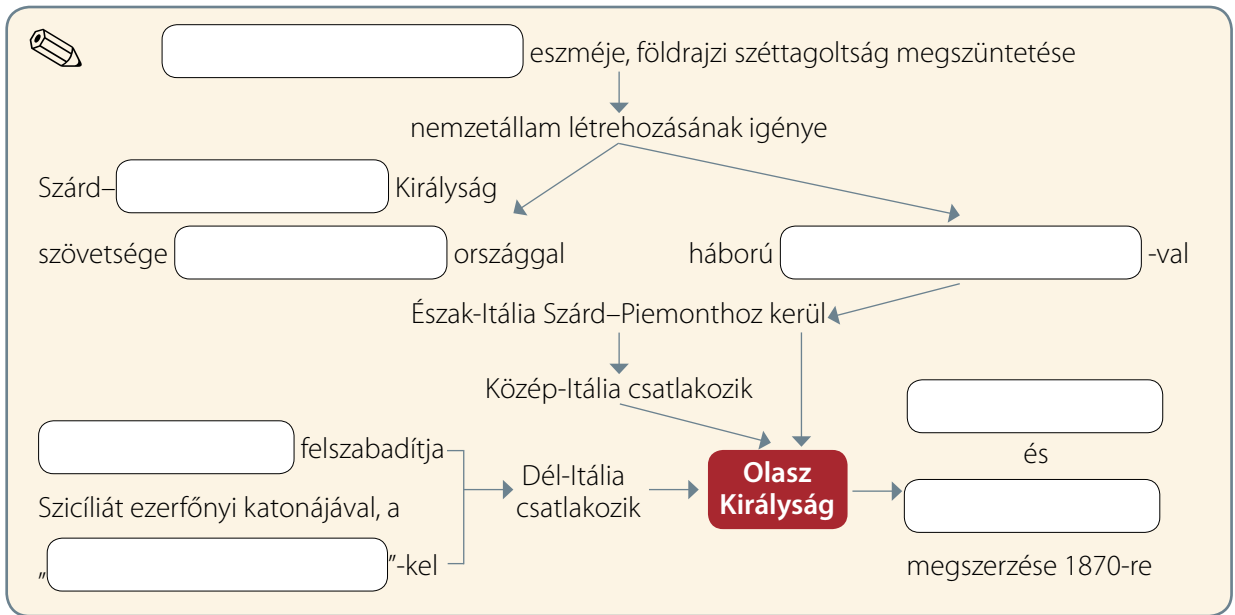
- a) Sorold fel, mely államok egyesülésével jött létre az egységes Olaszország!
.....
.....
.....
.....
.....
.....
- b) Színezd ki zölddel a francia-piemonti csapatok osztrákok felett aratott döntő győzelmének helyszínét!
- c) Színezd ki kékkel az egységes Olaszország, pirossal pedig Németország fővárosait!
- d) Jelöld vonalkázással, mely területeket szerezte meg Poroszország a franciákkal vívott háború során!

2. Húzd alá a helyes választ!

- a) A német nép egyesítése...
a Habsburg Birodalom vezetésével valósult meg.   Poroszország vezetésével valósult meg.
- b) A régi birodalmak népeinek összetartozás-tudatát nagyban növelte a
nacionalizmus eszméje.   szocializmus eszméje.
- c) Garibaldi szabadította fel
Dél-Itáliát.   a Szárd-Piemonti Királyságot.
- d) Az egységes Olaszország
francia támogatással jött létre.   francia támogatás nélkül jött létre.

3. **Egészítsd ki az olasz egység kialakulásáról szóló összefoglaló ábrát!**

4. **Képzeld magad Garibaldi egyik vörösinges katonája helyébe, és írd le, hogy miért tiszteled és követed őt! Használd a tankönyved *Két világ hőse* című rövid leírását és a képet!**

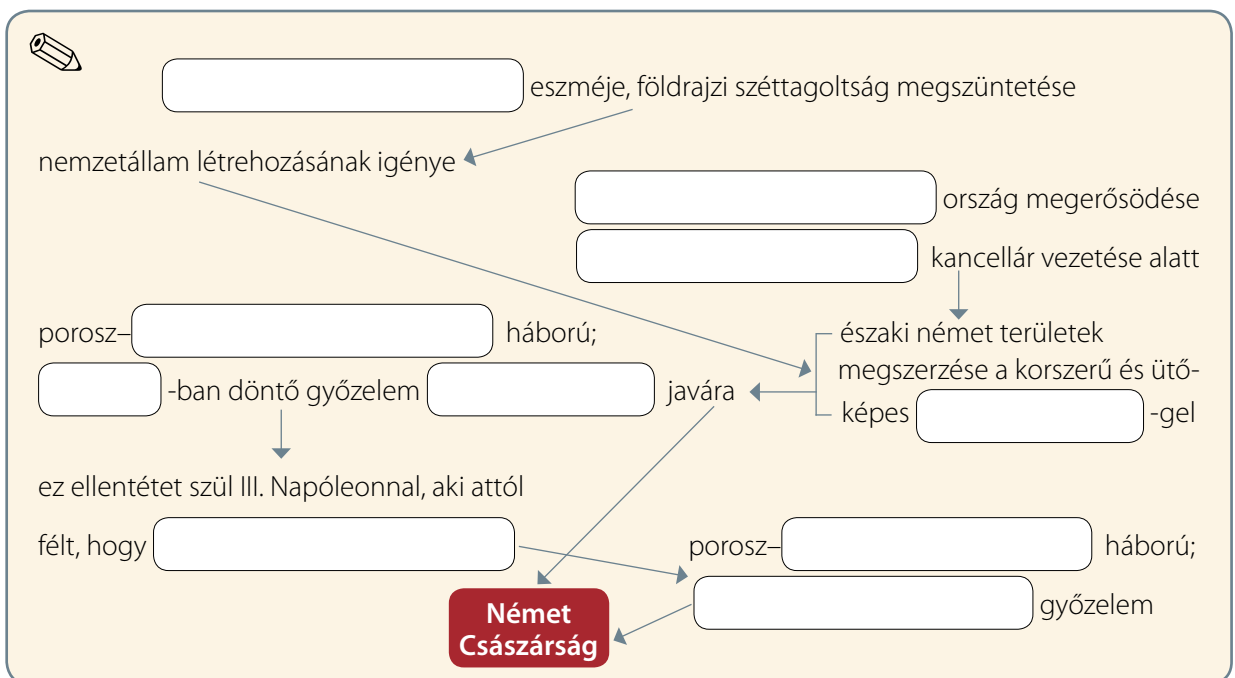
.....

.....

.....

.....

5. **Egészítsd ki a német egység kialakulásáról szóló összefoglaló ábrát!**

6. Számítsd ki, hogy hány év telt el az alábbi események között!

a) Napóleon császárrá koronázása és a Német Császárság kikiáltása

..... - ..... = ...

b) A solferinói csata és Jean-Henri Dunant Nobel-békedíjat kap

..... - ..... = ...

7. Válaszolj az alábbi, Németországgal kapcsolatos kérdésekre a tankönyv és a grafikon alapján!

a) Hogyan hatott Németország iparára az egységes állam létrejötte?

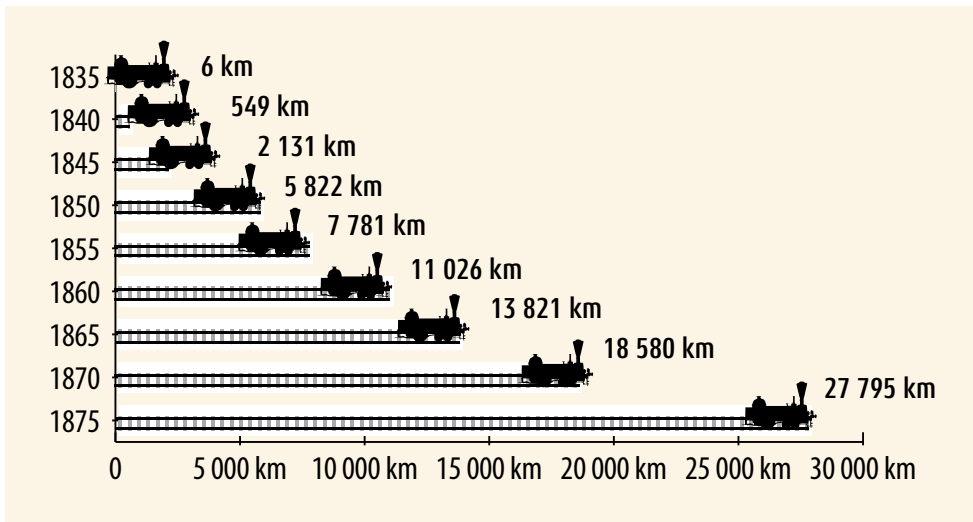
.....
.....
.....
.....
.....

b) Tanulmányozd a tankönyv 14. oldalán található grafikont! Milyen ütemű fejlődés jellemezte Németország acéltermelését a többi nagyhatalomhoz mérten?

.....

c) Melyik ötéves periódusban épült kilométerben mérve a legtöbb vasútvonal?

.....

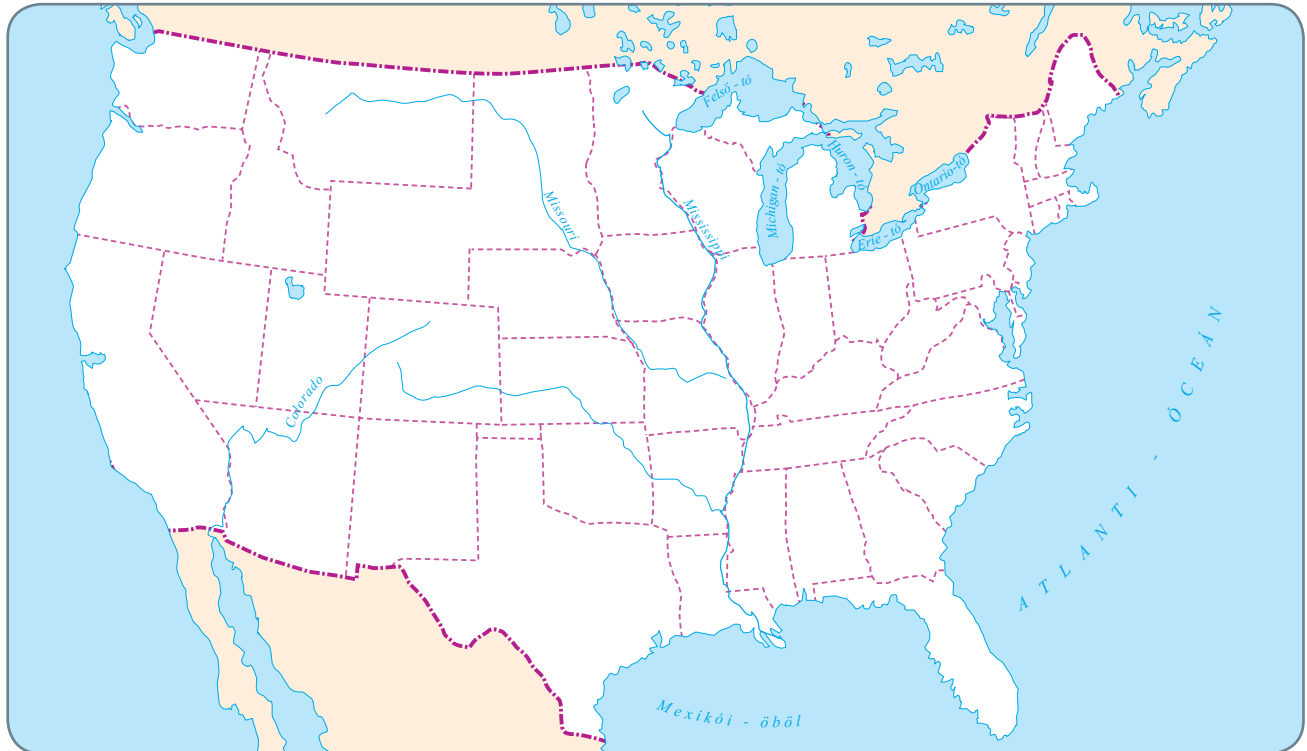
Németország vasúthálózatának fejlődése

3. A lehetőségek hazája

1. Jelöld a térképen színezéssel a feladatban megadott területeket!

- a) Kék színnel az északi államokat,
- b) piros színnel a déli államokat!

2. Jelöld be a fenti térképen a meghatározásokban körülírt városokat! Segít az internet!

- a) Az Egyesült Államok függetlenségi háborúját elindító híres „teadélután” helyszíne volt.
- b) A Fehér Ház és a Kongresszus épülete is ebben a városban található.
- c) Új-Amszterdam néven alapították holland telepesek a 17. században, a mai „Nagy Alma”.
- d) Az „aranylázban” szenvedők kedvelt helyszíne volt Kaliforniában, a város szimbóluma ma az „Aranykapu”, a Golden Gate híd.
- e) Spanyol alapítású város, „az angyalok városa”, a „fekete arany” leghíresebb lelőhelye Kaliforniában.
- f) Illinois állam legnépesebb, legnagyobb városa.

3. Számítsd ki, hogy hány év telt el az alábbi események között!

a) Az Amerikai Egyesült Államok létrejötte (versailles-i béke) és a polgárháború kezdete

..... - ..... = ...

b) A Függetlenségi nyilatkozat kiadása és a polgárháború vége

..... - ..... = ...

4. Készíts Abraham Lincolnnak egy világhálós profilt! Töltsd ki a hiányzó adatokat! Segít az internet!

Név: Abraham Lincoln		MUNKAHELY
		<input type="text" value="Munkahely megadása"/>
ALAPADATOK		Amerikai Egyesült Államok elnök
Születési dátum:		Halálának körülményei:
Születési hely:		
Elhunyt (hely):		Történelmi emlékezete:
Elhunyt (idő):		
Politikai nézet:		
Katonai szolgálat:		

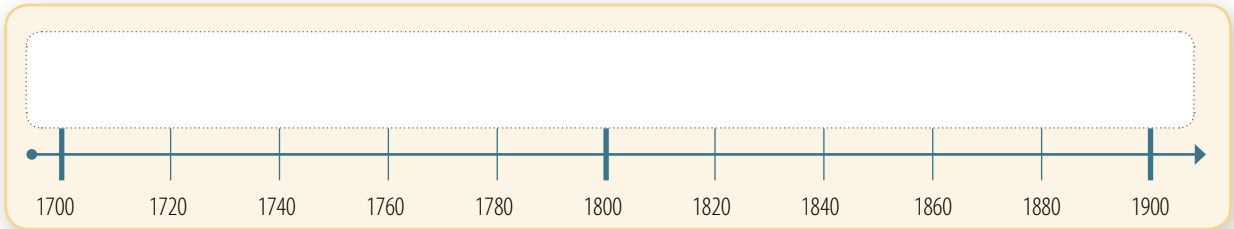
5. Kösd össze a személyt az alábbi, képzeletbeli mondatokkal!

	☐ Úton vagyok Kaliforniába a gyors meggazdagodás reményében!
☐ telepes	☐ Ásványi nyersanyagokat termelnek ki a föld mélyéről.
☐ indián	☐ Európai vevőim részére többhajónyi gyapotot készítek elő exportra.
☐ aranyásó	☐ Munkaeszközöm a fegyverem, példaképem Buffalo Bill!
☐ bányász	☐ Családommal a magunk termelte kukoricával táplálunk és tenyésztünk sertéseket.
☐ rabszolga	☐ Nyugatra tartok a még vad tájat megművelni, a vadlovakat betörni!
☐ déli nagybirtokos	☐ A gazdagok leköpnék bőrszínem miatt, s egész nap egy tál ételért robotolok.
☐ északi farmer	☐ Őseimet megölték, engem elűztek földemről, s most kerítések közé zárnak.
☐ bölényvadász	

4. Az ipari forradalom második szakasza

1. Jelöld az idővonalon kapcsos jellel az első és a második ipari forradalom időszakát!

2. Rendszerezd a korszak találmányait a táblázat segítségével! Az élet mely területét alakították át az alábbi találmányok? Egy-egy találmányt több helyre is beírhatasz!

dinamit, fonográf, szénszálas izzólámpa, elektromos áram, villanymotor, oltások diftéria és veszettség ellen, pasztörizálás, vasaló, villanyporszívó, villanymotorral hajtott felvonó

Ipari termelés	Közlekedés	Mezőgazdaság	Hétköznapiak, szórakozás	Egészség, betegség	Hadászat	Bányászat

3. Húzd alá a szövegben található tévedéseket! Írd be a javítást a hibás rész fölé!

A 19. század elején az elektromosság és a kőolaj megjelenése átalakította a mezőgazdaság szerkezetét. Olyan új iparágak jelentek meg, mint a repülőgépgyártás vagy a vegyipar. Ezeknek az anyagi hátterét legtöbbször a bankok és a vállalatok nyújtották. Miután Edison feltalálta a dinamitot, azt a bányászat és a hadiipar is alkalmazta. A villanykörték lehetővé tették a szabadidő jobb kihasználását, bár gyártásuk és használatuk drága volt. A városi munkásság létszáma gyorsan emelkedett, s ezzel párhuzamosan a munkabérek is növekedtek.

4. Kapcsold össze a feltalálót és találmányait!

<p>Thomas Edison ☐</p> <p>Louis Pasteur ☐</p> <p>Alfred Nobel ☐</p>	<p>☐ szénszálas izzólámpa</p> <p>☐ dinamit</p> <p>☐ fonográf</p> <p>☐ veszettség elleni védőoltás</p> <p>☐ felhúzó, beszélő játék</p> <p>☐ pasztörizálás folyamata</p>
---	--

5. Jelöld X-szel, mely iparágak jöttek létre a 19. század második felében!

textilipar

autógyártás

vasútépítés

elektromos ipar

vegyipar

hajógyártás

építőipar

acélipar

6. Add meg a fogalomhálóban szereplő szavak meghatározásait! Olvasd össze a kiemelt betűket, és add meg a nyolcadik fogalom meghatározását is!

S	Z	O	C	I	A	L	I	S	T	Á	K	
Ü	Z	E	M	A	N	Y	A	G				
V	A	S	B	E	T	O	N					
S	Z	A	K	S	Z	E	R	V	E	Z	E	T
N	A	G	Y	V	Á	L	L	A	L	A	T	
N	O	B	E	L	-	D	Í	J				
V	I	L	L	A	N	Y	K	Ö	R	T	E	

1. ....
  2. ....
  3. ....
  4. ....
  5. ....
  6. ....
  7. ....
8. ....

7. Válaszd ki a korszak egyik találmányát, és írd le hangvételű tudósítást a feltalálóról és találmányáról! Méltasd a feltalálót, és foglald bele írásodba, hogy miért teheti jobbá a találmány az emberek életét!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Az idő és a távolság legyőzése

1. **Igaz vagy hamis? Karikázd be a megfelelő betűjelet! Ha jól dolgoztál, visszafelé olvasva egy értelmes szót kapsz megfejtésül!**

	Igaz	Hamis
Németország vasútvonalainak hossza az 1840-es évektől 1900-ig a tízszeresére nőtt.	Z	R
A 19. század végén már felemelkedtek az első repülőgépek.	S	A
Már az ókorban is léteztek időmérésre alkalmas eszközök.	V	Ó
A 20. század elején szabályozták a gépkocsivezetést.	D	T
Az autó nem válhatott közkedvelt cikké, mivel gyártása drága és időigényes volt.	R	U
A morzejelek forradalmasították és meggyorsították a kommunikációt.	A	Á
Az első benzinnel működő járművet Henry Ford készítette el.	H	Y
A 19. század eleji gőzmozdonyok utódai a századvégi villanymozdonyok.	L	G
A rádióhullámok kifejlesztésével vezetékek nélkül lehetett információt továbbítani.	Á	A
A 20. században a mindennapok részévé vált az újságolvasás, a színház- és mozilátogatás.	P	N

Megfejtés: .....

Mire szolgált? .....

2. **Oldd meg a Panama-csatornával kapcsolatos feladatokat! Használd az atlaszodat és a tankönyvedet!**

a) Jelöld a térképen kék színnel a Panama-csatorna útvonalát!

b) Mit tett lehetővé a csatorna?

.....
.....

c) Rajzold be egy New York-i hajó útját a Panama-csatornán keresztül San Franciscóig!

d) Nézz utána, hogy hány kilométer hosszú a csatorna!

.....

e) Mely másik csatornát építették még e korszakban?

.....

3. Válaszolj a kérdésekre tanulmányaid és az alábbi táblázat alapján!

Az európai országok részesedése gazdasági ágazatonként (%) (1913-ban Európa 100%)*				
Ágazatok	Nagy-Britannia	Franciaország	Németország	Többi állam
Feketeszen-termelés	52	7	34	7
Nyersvastermelés	25	13	40	22
Acélgyártás	20	12	46	22
Gépgyártás	27	5	48	20
Vegyipari termelés	19	14	41	26
Gyapotfelhasználás	43	11	19	27

* Oroszország nélkül

- a) Melyek voltak a második ipari forradalom legfontosabb energiahordozói?
.....
- b) Milyen új energiatípus jelent meg a gőzenergia mellett?
.....
- c) Melyek voltak a legfontosabb nehézipari ágazatok? Ez hogyan függött össze a közlekedés forradalmi átalakulásával?
.....
.....
- d) Mely ágazatokban töltött be vezető szerepet Németország?
.....
- e) Melyik gyarmatának köszönhető Nagy-Britannia a vezető szerepét a gyapotfelhasználásban?
.....
- f) Melyik az a nagyhatalom, amelyik a 20. század elejére Európa méltó vetélytársává vált?
.....
- g) Nevezd meg két híres feltalálót ebből a korszakból a találmányával együtt!
.....

4. Jelöld X-szel, mivel tölthették az emberek a szabadidejüket a 19. század második felében!

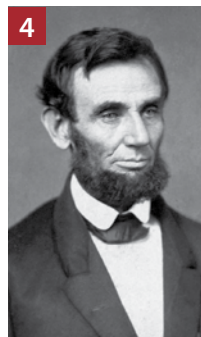
☐ televíziót néztek	☐ utazgattak	☐ színházba jártak	☐ számítógépeztek
☐ újságot olvastak	☐ moziba jártak	☐ rádiót hallgattak	☐ nagyáruházakban vásárolgattak

A nemzetállamok kora és a gazdasági élet új jelenségei

I. FEJEZET ● ÖSSZEFOGLALÁS

1. Oldd meg a kor híres szereplőire vonatkozó feladatokat!

a) Nevezd meg a képeken látható híres személyeket!

.....
.....

b) Írd be a források melletti négyzetbe annak a személynek a számát, akitől az idézet származik!

„Most, midőn Franciaország szavazata folytán e nemzet törvényes feje vagyok, nem lehet dicsekednem e várban töltött fogsági napjaimmal, mert megérdemlém a büntetést, amidőn a törvényes kormány ellen lázadtam fel. (...) Nem szabad panaszkodnom, hogy hat évig bűnhődtem hibáimért, mert hazám törvényeit sértém meg. Poharamat emelem azon férfiak egészségére, akik hazánk alkotmányát minden körülmények közt védelmezni fogják.”

„Ránk vár az a feladat, hogy hittel vállaljuk a ránk maradt munkát, hogy dicső halottainkból még nagyobb odaadást merítsünk az ügy iránt, amelyért ők mindent feláldoztak, hogy mi, az itt jelenlévők híve higgyük, hogy ez a nemzet Isten segédelmével újjáteremti a szabadságot.”

„Ismerjük és tiszteljük a ragaszkodás azon érzelmeit, amelyekkel az indiai bennszülöttek tekintenek őseiktől örökölt földjeikre, és mi az ezekkel összefüggő összes jogukban védelmezni kívánjuk őket az állam jogos követeléseinek figyelembevételével; és általában a törvények kialakításánál és végrehajtásakor megfelelően figyelembe fogjuk venni India ősi jogait, gyakorlatát és szokásait.”

„Poroszországnak össze kell szednie és megőriznie erejét a megfelelő pillanatig, amelyet már nemegyszer elmulasztottunk. Poroszország határa a bécsi béke után nem kedvez az egészséges állami életnek. A nagy kérdéseket nem beszéddel döntenek el vagy a többség határozataival (...), hanem vassal és vérrel.”

„Nagy tömegeknek szánt autót fogok építeni. Elég nagy lesz egy családnak, de mégis elég lesz egyetlen ember, aki kezeli és gondoskodik róla. Ennek ellenére annyira olcsó lesz, hogy bárki, akinek jó fizetése van, képes lesz megvásárolni és családjával együtt élvezni azt az áldott időt, amit Isten nagyszerű nyílt terei nyújtanak.”

2. Tedd időrendi sorrendbe az alábbi eseményeket! Írj sorszámokat a négyzetekbe!

- Franciaország vereséget szenved a porosz háborúban.
- Az egységes Németország kikiáltása.
- A solferinói csata.
- Az Egyesült Államokban véget ér a véres polgárháború.
- Viktória királynő uralkodásának vége.
- III. Napóleon császárságának kezdete.
- Kikiáltják az egységes Olaszország első királyát.
- Az első benzinnel működő jármű elkészítése.

3. Találj ki az alábbi eseményeknek egy jól hangzó újságcímet és egy egymondatos hírösszefoglalást!

a) véget ér a polgárháború az Egyesült Államokban

cím: .....

összefoglalás: .....

b) megnyílik a párizsi világkiállítás

cím: .....

összefoglalás: .....

c) Edison feltalálja az izzólámpát

cím: .....

összefoglalás: .....

d) a Német Császárság létrejötte

cím: .....

összefoglalás: .....

e) merénylet Lincoln ellen

cím: .....

összefoglalás: .....

6.

Magyarország az önkényuralom éveiben

1. Állítsd időrendi sorrendbe a következő eseményeket! Írj sorszámokat a négyzetekbe!

☐ A 12 pont kinyomtatása.	☐ Alexander Bach báró kinevezése.
☐ A tavaszi hadjárat.	☐ A világosi fegyverletétel.
☐ Az önkényuralmi rendszer vége.	☐ Az aradi vértanúk kivégzése.

2. Kösd össze a személyneveket a hozzájuk kapcsolható fogalmakkal!

Haynau ☐	☐ emigráció
Kossuth Lajos ☐	☐ császár
Ferenc József ☐	☐ belügyminiszter
Alexander Bach báró ☐	☐ passzív ellenállás
Deák Ferenc ☐	☐ rémuralom

3. A felsorolt nevek és fogalmak közül húzd alá azokat, amelyek kapcsolódnak az önkényuralom fenntartásához!

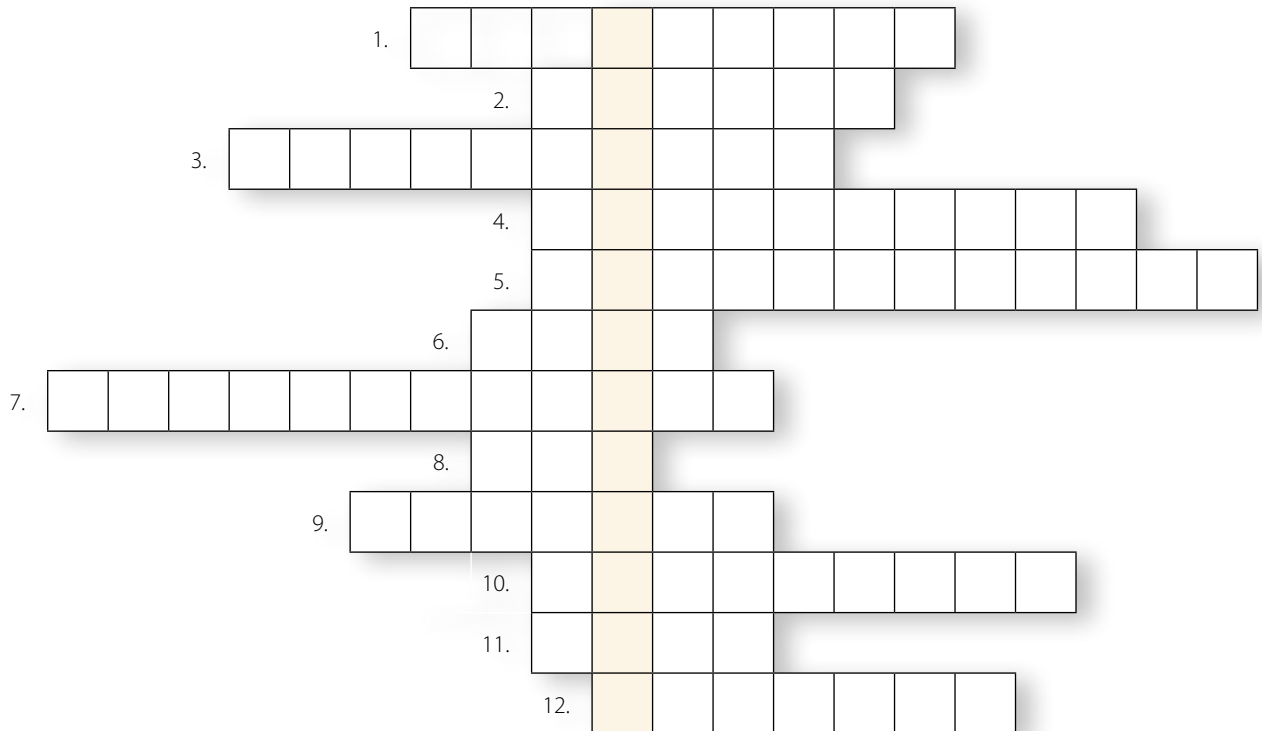
császári rendeletek	passzív ellenállás	modern jogrendszer	Bach-huszárok
besúgóhálózat	Bach báró	Deák Ferenc	vasútépítés
Ferenc József	az iskolarendszer korszerűsítése	birodalom egységesítése	rendi országgyűlés

4. Ki mondhatta volna az alábbi mondatokat?

- a) Az országgyűlést nem hívom össze, rendeletekkel akarok kormányozni!
.....
- b) Belügyminiszterként megtiltom, hogy hivatalnokaim körszakállt viseljenek.
.....
- c) Nem működöm együtt a császári önkényuralommal, nem vállalom hivatalt.
.....
- d) Elértem, hogy a francia császár támogassa a magyarokat, ha szabadságharc tör ki Magyarországon.
.....

5. Fejtsd meg a keresztrejtvényt, és írd a megfejtést a pontozott vonalra!

1. Az osztrák–francia összecsapás egyik helyszíne.
2. Bach ilyen miniszter volt.
3. Az önkényuralom fenntartására létrehozott szervezet.
4. Ferenc József ...-kel kormányozta birodalmát.
5. A Bach-rendszer elnyomás, más szóval ... volt.
6. Ferenc József belügyminisztere.
7. A szabadságharc bukása után emigrációba vonult magyar vezető.
8. A passzív ellenállók nem fizetik.
9. Ilyen ellenálláshoz adott mintát Deák Ferenc.
10. A zsidóság temploma.
11. A passzív ellenállás vezéralakjának vezetékneve.
12. Aki nem a passzív ellenállást választja, az a személy ezzel az eszközzel kíván rárontani az ellenségre.

Megfejtés: .....

Sorold fel 5 olyan személy nevét, akik szembeszegültek vele!

.....

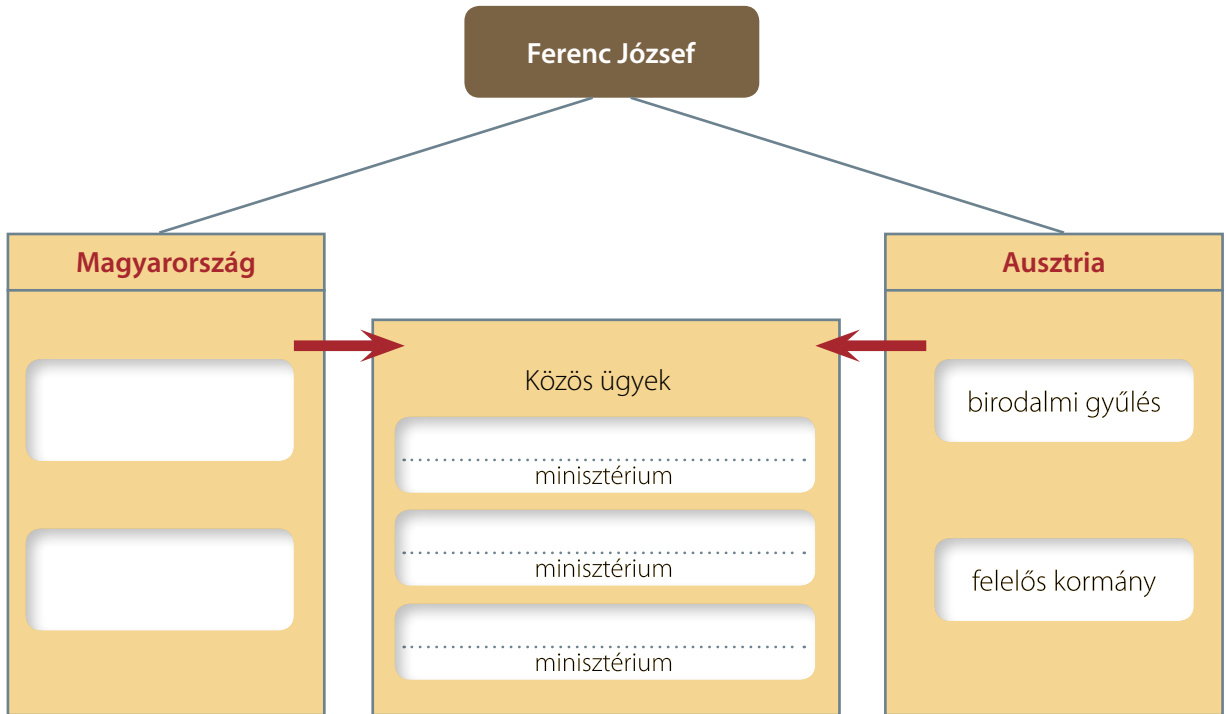

7.

Az osztrák–magyar kiegyezés

1. Egészítsd ki az ábrát!

2. Állítsd időrendi sorrendbe a következő eseményeket! Írj sorszámokat a négyzetekbe!

☐ Osztrák vereség a poroszoktól.	☐ Ferenc József magyar király lesz.
☐ Az aradi vértanúk kivégzése.	☐ Bach menesztése.
☐ A világosi fegyverletétel.	☐ A kiegyezés.

3. Keresd meg és húzd alá a betűfolyamban elrejtett három nevet!

PRETJERPFMLDSA OPEVBCSORPTKRMZNRMWSA OPTUBNEF
 DASFPNEIOAPER NRTUHI BERFOPGEPADSFERENCJÓZSEFJH
 KTOZPEN VJDLLOÁIOMDEÁK FERENC EOKRUEGFVNOIADLFP
 GOILERTLMFNGOTPZLTRMSQO ANDRÁSSYGYULAKGROI

Megfejtés: .....

Nevezd meg a megoldásban szereplő személyek tisztségét a kiegyezés után!

.....

4. Írd a pontozott vonalra, hogy az Osztrák–Magyar Monarchia mely városait, folyóit, országrészeit jelölik a térképen a számok!

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. Jelöld a térképen Horvátországot 7-es számmal!

5. Igaz vagy hamis? Tegyel X-et a megfelelő helyre!

	Igaz	Hamis
Az Osztrák–Magyar Monarchia első uralkodója Deák Ferenc lett.		
A közös ügyek: belügy, iparügy, oktatásügy.		
Kossuth személyesen is tárgyalt III. Napóleonnal.		
A kiegyezés utáni kormány miniszterelnöke gróf Andrássy Gyula lett.		
Ferenc József a kiegyezés során lemondott a magyar trónról.		
Az Osztrák–Magyar Monarchia sok nemzetiségből állt.		
A kiegyezéssel megvalósult a magyar függetlenség.		
A kiegyezés éve: 1876.		

6. A kiegyezés előtt hány évvel történt?

- a) Szent István megkoronázása: .....
- b) Petőfi elszavalja a Nemzeti dalt március 15-én: .....
- c) Az aradi vértanúk kivégzése: .....

7. Kiről van szó? Írd a pontozott vonalra!

- a) Az Osztrák–Magyar Monarchia uralkodója: .....
- b) A haza bölcse: .....
- c) A kiegyezés utáni első magyar kormány miniszterelnöke: .....

8.

Beköszöntenek a boldog békeidők

1. Kösd össze az egymáshoz illő neveket, fogalmakat!

Ganz Ábrahám ☐	☐ vasminiszter
Szabadelvű Párt ☐	☐ vasöntöde
Baross Gábor ☐	☐ miniszterelnök
Tisza Kálmán ☐	☐ a dualizmust támogató párt

2. Olvasd el a szöveget, majd válaszolj a kérdésekre!

„Állami kedvezményekben részesíttetnek:

(...)

3. Azon posztó fonalgépek, amelyek Mule-Jenny géppel legalább 120 orsóval és egy méter széles kártolóval vannak berendezve.

4. Azon posztószövő gépek, amelyek legalább hat szövőszéssel dolgoznak.

5. Azon pamut-, len- és kenderszövő gépek, amelyekben legalább tíz mechanikai, vagy műszövőszék van alkalmazva.”

(Részlet az 1881. évi XLIV. törvényből)

a) Kap-e állami kedvezményt az a posztószövő gyár, amelyben összesen öt szövőszéssel dolgoznak?

.....

b) Kap-e állami kedvezményt az a kenderszövő gyár, amelyben három mechanikai és hét műszövőszék működik?

.....

c) Legalább hány orsóval kell rendelkeznie egy fonalgépnek, hogy a gyár állami kedvezményben részesülhessen?

.....

d) Hány mechanikai vagy műszövőszék kell az állami kedvezményhez egy lenszövő gyárban?

.....

3. Fejezd be a megkezdett mondatokat Magyarország közlekedésének fejlődéséről! Több megoldás is jó lehet!

- a) A vasúthálózat gyors kiépülésének következtében.....
- b) Az élelmiszerek akár Ausztria piacaira is könnyen eljutottak, mert.....
- c) Az állam megvásárolta a vasútvonalakat, ezért.....
- d) A vasúti személyszállítás is fellendült, mert.....
- e) Az állam olcsó szállítási lehetőséget biztosított az állami vasútvonalakon, ezért .....

4. Melyik szó illik a pontozott vonalra? Húzd alá a megfelelő választ!

- a) Tisza Kálmán elsősorban a(z) ... fejlesztését támogatta.
mezőgazdaság   ipar   kereskedelem   hadsereg
- b) A dualizmus korában Magyarországon is lezajlott a(z) ....
függetlenség kiharcolása   ipari forradalom   jobbágyfelszabadítás visszavonása
- c) ... kifejlesztette a kéregöntésű vasúti kereket.
Tisza István   Ganz Ábrahám   Kossuth Lajos   Gábor Áron
- d) Az egyik legfejlettebb magyar ipari ágazat a dualizmus idején a(z) ... volt.
élelmiszeripar   hadiipar   textilipar   vegyipar

5. Kormánypárti képviselőként méltasd a kormány érdemeit a gazdaság fellendítése terén! Emeld ki, hogy a kiegészítés nélkül mindez nem valósulhatott volna meg!

.....

.....

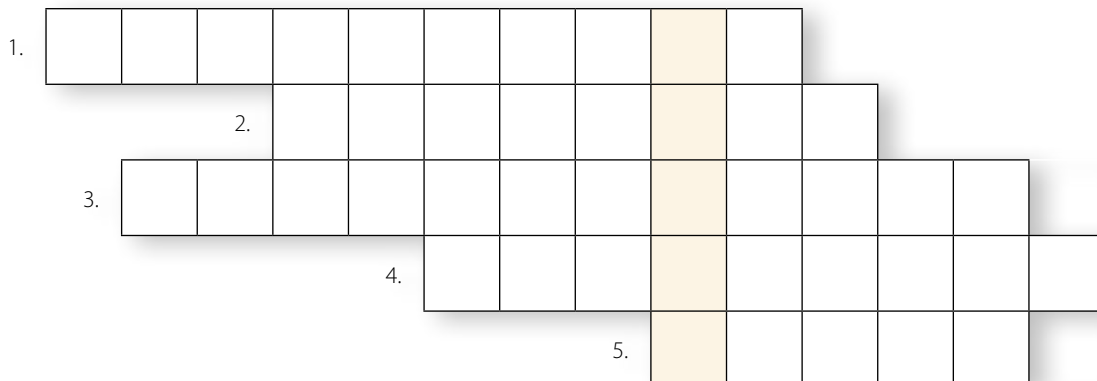
.....

.....

.....

.....

6. Fejtsd meg a keresztrejtvényt, és írd a megfejtést a pontozott vonalra!

- 1. Tisza Kálmán miniszterelnök kormányzó pártja: ... Párt.
- 2. Ganz Ábrahám utódja a vállalat élén: ... András.
- 3. Így nevezték Baross Gábort.
- 4. A szabadságharc alatt Ganz Ábrahám gyártott sokat belőle.
- 5. Magyarországi folyó, egy miniszterelnök vezetéckneve.

Megfejtés: .....

Miért volt fontos a megfejtés a gazdasági fejlődés szempontjából?

.....

7. Állítsd időrendi sorrendbe politikai szerepvállalásuk kezdete alapján az alábbi magyar politikusokat! Írj sorszámokat a négyzetekbe!

- Deák Ferenc
- Tisza Kálmán
- gróf Batthyány Lajos
- gróf Andrássy Gyula

Melyikük nem volt miniszterelnök?

.....

9. Az Osztrák–Magyar Monarchia együtt élő népei

1. Írd a térkép alá, melyik nemzetiséget jelölik a számok!

1.	4. ....
2.	5. ....
3.	6. ....

Melyik nemzetiség élt a dualizmus korában az ország déli részén?

.....

Melyik nemzetiség élt a dualizmus korában Magyarország északi területein, a Felvidéken?

.....

2. Mely Magyarországon élő népekről szólnak az alábbi mondatok?

a) Indiából származó nép, a 19. század végén mintegy 300 ezren éltek az országban:

.....

b) A legnagyobb lélekszámú magyarországi nemzetiség: .....

c) Az Adriai-tenger partján élő szláv nép: .....

d) Az államnyelvet beszélő nép: .....

3. Olvasd el az idézett részletet az 1868. évi nemzetiségi törvényről, és dönts el, hogy igazak vagy hamisak-e az állítások!

„Míthogy Magyarország összes honpolgárai az alkotmány alapelvei szerint is politikai tekintetben egy nemzetet képeznek, az oszthatatlan egységes magyar nemzetet, melynek a hon minden polgára, bármely nemzetiséghez tartozzék is, egyenjogú tagja; (...) A különféle nyelvek hivatalos használatára nézve következő szabályok fognak zsinórmértékül szolgálni:

1. § A nemzet politikai egységénél fogva Magyarország államnyelve a magyar levén, a magyar országgyűlés tanácskozásai s ügykezelési nyelve ezentúl is egyedül a magyar; a törvények magyar nyelven alkottatnak, de az országban lakó minden más nemzetiség nyelvén is hiteles fordításban kiadandók; az ország kormányának hivatalos nyelve a kormányzat minden ágazatában ezentúl is a magyar.

17. § Az állam (...) köteles az állami tanintézetekben a lehetőségig gondoskodni arról, hogy a hon bármely nemzetiségű, nagyobb tömegekben együtt élő polgárai az általuk lakott vidékek közelében anyanyelvükön képezhessék magukat egészen addig, hol a magasabb akadémiai képzés kezdődik.”

(1868. évi XLIV. törvénycikk a nemzetiségi egyenjogúság tárgyában)

	Igaz	Hamis
Magyarország államnyelve a latin lett.		
A törvényeket magyar nyelven alkották.		
A nemzetiségi törvényt egy évvel a kiegyezés után alkották meg.		
A kisiskolás románok és szlovákok kénytelenek voltak magyarul tanulni.		
Az ország kormányának hivatalos nyelve a magyar.		
A magyar törvényeket le kellett fordítani szerb nyelvre is.		
Magyarországon három politikai nemzet létezik: magyar, osztrák, horvát.		
A magyarok és a horvátok a törvény értelmében egyenjogúak.		
Az államnyelv kérdéséről a 17. paragrafus (§) szól.		

4. Melyik állítás igaz az egyházi, és melyik a polgári házasságra? Írd az állítás sorszámát a megfelelő helyre!

1. templomban kötik
2. polgári szerződés
3. állami törvény értelmében létrejött házasság
4. egyházi előjáró előtt kötik
5. a dualizmus korától nyílik rá lehetőség
6. a szertartást áldás kíséri

egyházi házasság: .....

polgári házasság: .....

5. **Keresd meg az alábbi táblázatban az Osztrák–Magyar Monarchia területén élő népek nevét! A Magyar Királyság területén élő hét legnagyobb lélekszámú nemzetiség közé tartozók nevét pirossal, az Osztrák–Magyar Monarchia területén élő más népek nevét kékkel karikázd be!**

R	U	S	Z	I	N	T	U	P	N
O	W	Z	S	I	D	Ó	K	J	G
M	S	S	Z	L	O	V	Á	K	L
Á	A	T	E	E	I	L	S	S	E
N	H	O	R	V	Á	T	C	F	N
C	F	P	B	U	B	V	I	Z	G
H	N	É	M	E	T	Z	G	I	Y
J	U	V	R	B	M	J	Á	T	E
O	L	A	S	Z	D	A	N	S	L
T	M	A	G	Y	A	R	Y	N	Y

6. **Sorolj fel olyan dualizmus kori intézkedéseket, amelyek a nemzetiségek számára jogokat biztosítottak!**

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

7. **Egészítsd ki a szöveget!**

„Ferenc József soknyelvű birodalmában ..... nagyobb nemzetiség élt együtt. A Monarchia két legerősebb nemzete, a kiegyezést megkötő ..... és az ..... mindössze ..... százalékát tették ki az államalakulat lakosságának. A korszak végére a magyarok csekély többségbe kerültek Magyarországon, számuk több mint a ..... nőtt az évtizedek során. A Monarchiában a nemzetiségek egyes vidékeken egy tömbben helyezkedtek el, más területeken viszont egymással keveredve éltek. Különösen a ..... voltak soknyelvűek.”

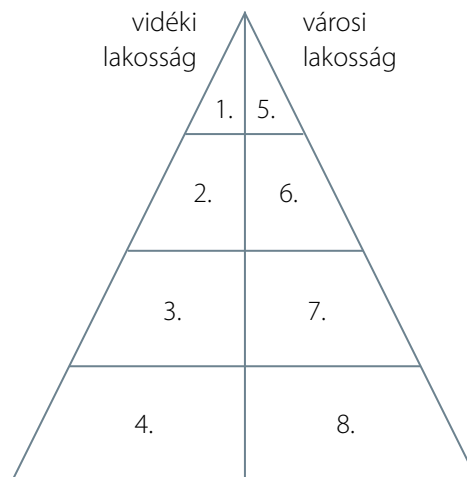
10. Társadalmi változások Magyarországon a 19. század második felében

1. Írd be az ábrában látható számokat a megfelelő társadalmi csoport megnevezése mellé!

☐ bérmunkások	☐ parasztság	☐ cselédség	☐ arisztokrácia
☐ középpolgárság	☐ nagypolgárság	☐ elszegényedő nemes	☐ kispolgárság

- Melyik társadalmi réteg birtokolta a bankokat és a nagyvállalatokat? Száma: .....
- Vagyonát főleg kereskedelmi vagy ipari vállalataiból szerezte. Száma: .....
- Ehhez a csoporthoz tartoztak a kiskereskedők és kisiparosok. Száma: .....
- Ez a réteg földművelésből élt, modernizálta gazdaságát. Száma: .....

Magyarország társadalmi dualizmusa a dualizmus korában

2. Melyik számhoz melyik betű illik? Párosítsd a dualizmus kori társadalmi csoportokat a rájuk jellemző mondatokkal!

- 1 munkásság   2 nagypolgárság   3 arisztokrácia   4 elszegényedő nemes   5 cselédség

- „Polgári értékrendet képviselő gazdag gyártulajdonos vagyok.” .....
- „Hatalmas vidéki földbirtokaim vannak, gróf vagyok.” .....
- „Gyárban dolgozom kevés bérért.” .....
- „A gróf úrnak dolgozom juhászként, nincs földem, szegény vagyok.” .....
- „Kicsi földemből alig tudok megélni, pedig nemes vagyok.” .....

3. Egészítsd ki a szöveget!

A társadalom legvagyonosabb és legbefolyásosabb csoportjait a hatalmas földbirtokokkal rendelkező ....., valamint a ..... tulajdonosai, a ..... polgárság alkotta. Az arisztokraták egy része nemigen vett részt az ország életében, sokat tartózkodtak külföldön vagy óriási ..... Mások viszont bekapcsolódtak a politikai és gazdasági élet irányításába, továbbá pénzzel támogatták a ..... fejlődését.

4. Húzd alá az alábbiak közül azokat a jellemzőket, amelyek a parasztságra illenek!

arisztokraták	gyártulajdonosok	elszegényedett nemesek
pazarló életmódot folytatnak	falvakban élnek	gyárakban dolgoznak
városokban élnek	elvesztették földbirtokukat	hétmillióan voltak
fontos számukra nemesi címük	vármegyei tisztségviselők	volt vagyonos rétegük is

5. Olvasd el az idézetet, majd válaszolj a kérdésekre!

„A gyárak és a vasút közé beékelve, füstös, poros és miazmás párákkal telített levegőben éljük le mindennapjainkat. Lakásaink siralmasak, ruházatunk rongyos, mindenütt szegényszag terjeng, amerre járunk. (...) Nekünk van a legnagyobb szükségünk világosságra, kultúrára és szervezkedésre, hogy ezekkel és ezáltal megteremtsük magunknak az élethez, a kultúrához és az emberi sorshoz való lehetőséget.”

Melyik társadalmi rétegről van szó a szövegben? .....

Miért voltak kiszolgáltatott helyzetben? .....

Érdekeik védelmére miket hoztak létre? .....

- a) Húzd alá a forrás szövegében azokat a szavakat fekete színnel, amelyek a rossz életkörülményekre utalnak! .....
- b) Milyen szavakkal írja le a beszélő a lakóhely levegőjét? Húzd alá ezeket kék színnel!
- c) Miért ilyen a levegő ezen a helyen? Fogalmazd meg saját szavaiddal! .....
- d) Magyarázd meg, mit jelent a szövegben a „szervezkedés” szó! .....

6. Hasonlítsd össze a nagypolgárság és az arisztokrácia jellemzőit: gyűjtsd össze a hasonlóságokat és különbségeket! Töltsd ki a táblázatot!

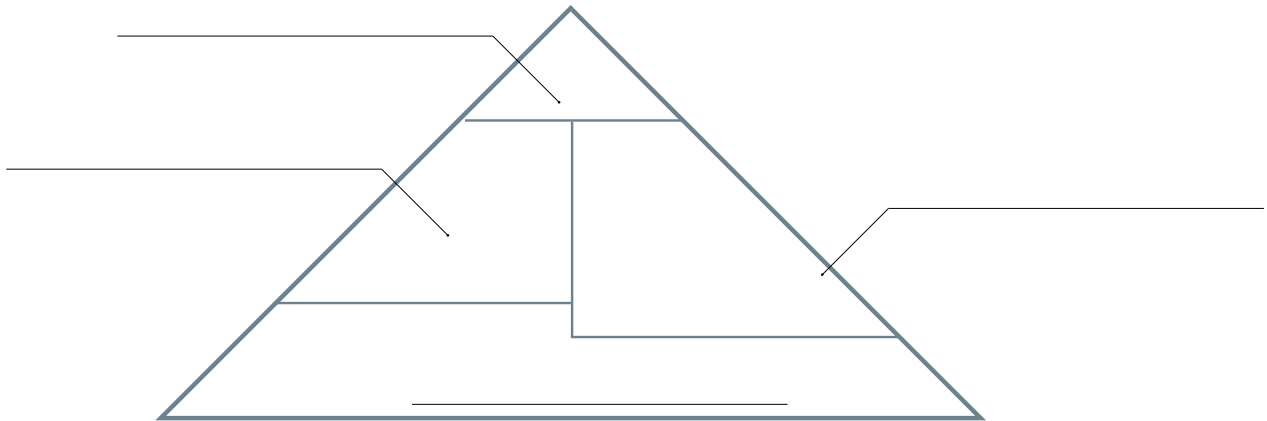
Főleg az arisztokráciára jellemző	Főleg a nagypolgárságra jellemző	Az arisztokráciára és a nagypolgárságra is jellemző

11. Oktatás és egészségügy a dualizmus korában

1. Írd be a piramis megfelelő helyére az alább felsorolt, dualizmus kori iskolatípusokat! Alulra kerüljön az alapfokú, míg felülre a felsőfokú képzést nyújtó iskolatípus!

egyetem   elemi iskola   reáliskola   gimnázium

Milyen iskolatípusba járhatnál 13 évesen, ha a dualizmus korában élnél?

.....

Mi a különbség a két középfokú iskolatípus között?

.....

2. Olvasd el a dualizmus kori népiskolákról szóló forrást, majd válaszolj a kérdésekre!

„1905-ben 1000 tanköteles gyermek közül még mindig csak 313 látogatta rendszeresen a népiskola első osztályát. Közülük is csupán 145 gyermek jutott el a negyedik osztályig, a hatodik osztályt pedig ezer gyermek közül csak 47 végezte el. Egy tanítóra átlagosan 67 gyermek jutott. A törvény által megállapított évi 10 hónapos tanítási időt csak az iskolák egyharmadában tanították végig. A tanítás reggel 7 órakor kezdődött. Délelőtt 3-4 órát, délután pedig 1-2 órát foglalkozott a tanító a gyermekekkel.”

a) Hány órával korábban kezdődött az iskola a dualizmus korában, mint manapság?

.....

b) Számítsd ki, hogy a saját osztályodhoz képest hány gyerekkel járt több egy osztályba a dualizmus korában!

.....

c) Mit gondolsz, miért nem tanították végig a törvényben megszabott 10 hónapos tanítási időt az iskolák nagy részében?

.....

3. Írd a meghatározások melletti vonalra a megfelelő fogalmak számát!

- A) A városok szegénynegyedeiben tomboló tüdőbaj másik neve.
- B) Gyógyfüvek és piócák használata a falvakban.
- C) Az emberek ide fizettek be, hogy betegség esetén anyagi biztonságban legyenek.
- D) Felsőfokú oktatási intézmény, itt képzik az orvosokat is.
- E) A dualizmus korában a vidéki ember bizalmatlan volt ezzel az intézménnyel szemben.

- 1. kórház .....
- 2. betegéelyező pénztár .....
- 3. morbus hungaricus .....
- 4. egyetem .....
- 5. népi gyógyászat .....

4. Igaz vagy hamis? Karikázd be a megfelelő betűt, majd olvasd ki a kapott szót!

	Igaz	Hamis
A dualizmus idején megtiltották a vasárnapi munkavégzést az iparban.	E	T
A tüdőbajt a dualizmus korában morbus italicusnak nevezték.	H	G
Az 1868. évi népoktatási törvény bevezette a tankötelezettséget.	É	A
A dualizmus öt évtizede alatt a kórházak száma tízszeresére nőtt.	S	I
Ingyenes volt a kórházi ellátás a dualizmus évtizedeiben.	T	Z
A kórházakban kizárólag népi gyógymódokkal gyógyítottak.	R	S
Az elemi iskola elvégzése után jelentkezhetek a gyerekek egyetemre.	N	É
A falusi iskolákban gyakran csak egy tanító dolgozott.	G	S
A reáliskolák hatosztályosak voltak.	Ü	Ő
A dualizmus korában a nők ügyvédnek is tanulhattak.	S	G
A lakosság többsége legalább 70 évig élt a 19. század második felében.	Z	Y

Megfejtés: .....

Hogyan fedezte az állam a megfejtésben szereplő szóval kapcsolatos kiadásait?

.....

5. Sorolj fel olyan eszközöket, amelyek megtalálhatók egy mai kórházban, de a dualizmus korában még nem találták fel őket!

.....

.....

.....

12. A sokarcú város: Budapest

1. Melyik, a millennium idején épített budapesti épületet látod a képen? Írd a képek alá a kiválasztott válasz sorszámát!

1 Vajdahunyad vára (Városliget)

3 Operaház

5 Országház

2 földalatti vasút

4 Ferenc József híd (mai Szabadság híd)

6 Millenniumi emlékmű (mai Hősök tere)

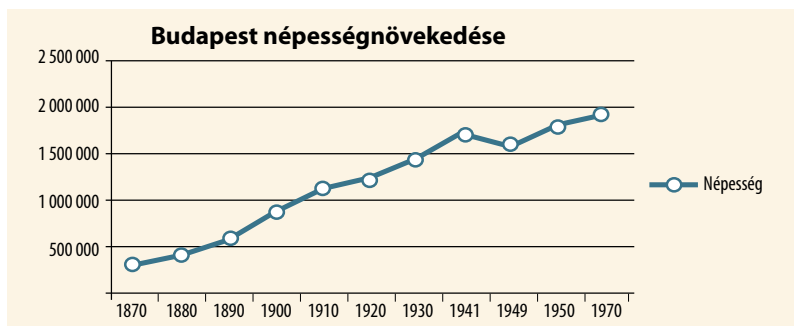
2. Egészítsd ki a hiányos szöveget!

Budapest .....-ban született meg, amikor egyesült ....., ... és ..... A főváros fejlődésének nagy lökést adott a ....., vagyis a honfoglalás 1000. évfordulójának ünnepe. Budapesten hatalmas építkezések folytak ebben az évben, ekkor indult el például Európa első motorkocsis üzemű .....

3. Állítsd időrendi sorrendbe a Budapest történetével kapcsolatos eseményeket!

☐ Zsigmond király támogatja Budát.	☐ Petőfi elszavalja a Nemzeti dalt.
☐ Hadrianus Aquincumban.	☐ A millenniumi ünnepek.
☐ Megépül a Lánchíd.	

4. Válaszolj a Budapest népességnövekedésével kapcsolatos kérdésekre a grafikon alapján! Tegyé! X-et a megfelelő négyzethez!

- a) Hányszorosára növekedett Budapest lakossága 1870 és 1920 között?
 harmincszorosára   kétszeresére   ötszörösére   tízszeresére
- b) Körülbelül hányan éltek Budapesten a millenniumi ünnepek idején?
 500 ezer ember   1,5 millió ember   kétmillió ember   750 ezer ember
- c) Körülbelül mikor érte el Budapest lakossága az egymillió főt?
 1870 körül   1925 körül   1905 körül   1880 körül
- d) Körülbelül hány lakossal éltek többen a fővárosban 1910-ben, mint 1885-ben?
 egymillióval   100 ezerrel   600 ezerrel   1 millió 500 ezerrel
- e) Mikor növekedett a legnagyobb mértékben az alábbiak közül Budapest lakossága?
 1870–1880   1880–1890   1890–1900   1910–1920

5. Sorolj fel olyan európai fővárosokat, amelyeken keresztül folyik a Duna!

.....

Önkényuralom és kiegyezés. A dualizmus kora Magyarországon

II. FEJEZET ● ÖSSZEFOGLALÁS

1. Írd be az Osztrák–Magyar Monarchia térképére a következő területeket, városokat, folyókat jelölő számokat!

1. Erdély	2. szerb nemzetiség
3. Bécs	4. Budapest
5. román nemzetiség	6. Duna

2. Melyek voltak az Osztrák–Magyar Monarchia közös ügyei?

.....

.....

.....

3. Mi történt az alábbi időpontokban?

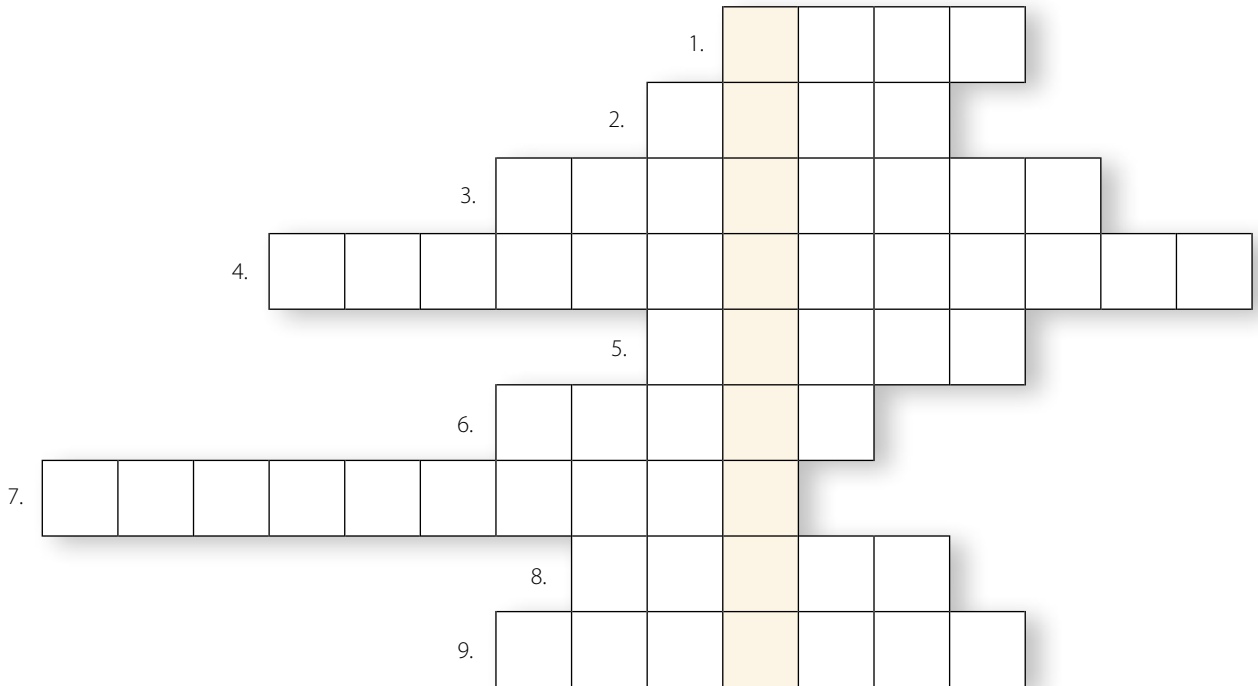
a) 1868:	c) 1867: .....
b) 1873:	d) 1896: .....

4. Ki volt...

- a) Deák Ferenc? .....
- b) Ganz Ábrahám? .....
- c) Baross Gábor? .....
- d) Tisza Kálmán? .....
- e) Alexander Bach? .....

5. Fejtsd meg a keresztrejtvényt!

- 1. A kiegyezés vezéralakja: ... Ferenc.
- 2. Budapest folyója.
- 3. Ebben a városban épült ki a szárazföldi Európa első földalatti vasútja.
- 4. A nagyvállalatokat, gyárakat birtokló társadalmi réteg.
- 5. Ferenc József feleségének, a magyar királynének a beceneve.
- 6. Miniszterelnök: ... Kálmán.
- 7. A honfoglalás ezeréves évfordulójának ünnepe.
- 8. A kiegyezés utáni első magyar kormány miniszterelnöke: Andrássy ... gróf.
- 9. Deák Ferenc ilyen ellenállást hirdetett.

Megfejtés: .....

13. A gyarmatbirodalmak kora

1. Tanulmányozd a térképet, és oldd meg a feladatokat!

- Színezd be a térképen pirossal Kínát, kékkel Indiát, zölddel Dél-Afrikát, barnával Egyiptomot!
- Rajzolj be piros nyilat a térképre, hogy Anglia afrikai terjeszkedésének irányát mutassa!
- Jelöld kék nyíllal a térképen Franciaország afrikai terjeszkedésének irányát!

2. Egészítsd ki a hiányos szöveget!

A ..... az a folyamat, amely során az európai nagyhatalmak gazdasági és politikai függőség alá vonják a világ fejletlenebb területeit. A 19. század végére a legnagyobb gyarmatbirodalomra ..... tett szert. Gyarmatai között találjuk Indiát, Ausztráliát és ..... is. .... birtoklásáért ádáz versenyt vívott Franciaországgal. Angliának komoly érdekeltségei voltak a fél ..... sorba süllyedt Kínában is.

3. Melyik országra igazak az alábbi állítások? Jelöld X-szel a helyes választ!

- Egyre hangosabban követelte a világ újrafelosztását.
 Franciaország   Oroszország   Nagy-Britannia   Németország
- Területén közel hatszáz helyi uralkodó osztozott.
 India   Franciaország   Kína   Egyiptom

4. Olvasd el, hogy mit mondott egy német államférfi a gyarmatosításról, majd válaszolj a kérdésekre!

„Megint csak az arany, az arany és az arany. Az afrikai lakosság teljes körű és lehetőleg zavartalan kifosztása érdekében megint a birodalomnak és az adófizetőknek kell előteremteniük a milliókat, hogy a Kelet-afrikai Társaság a birodalom forrásai révén biztosíthassa bevételeit.”

a) Mi volt a szöveg szerint a gyarmatosítás célja?

.....

b) Mi volt az Afrika gyarmatosítására létrehozott német társaság neve?

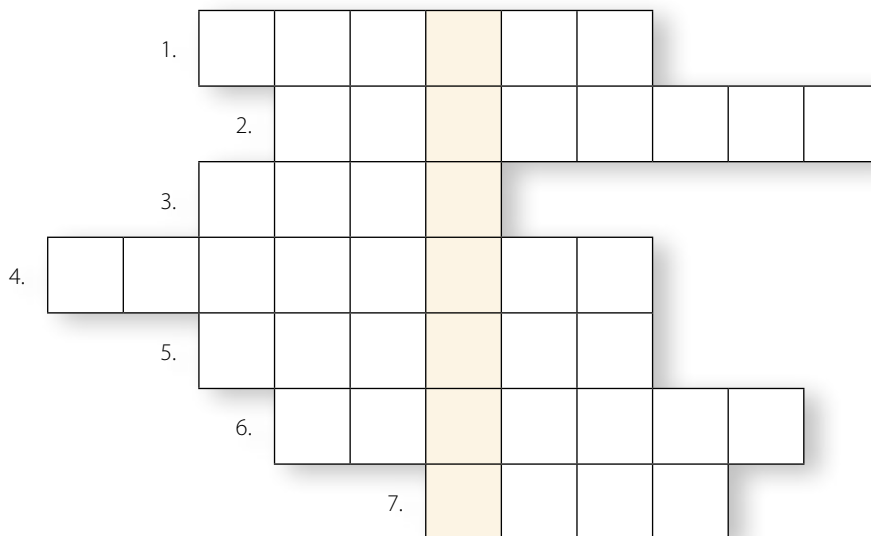
.....

c) Miért ítéli el a szöveg a gyarmatosítást?

.....

5. Fejtsd meg a keresztrejtvényt, és írd a megfejtést a pontozott vonalra!

1. Kipling híres regényének főhőse.
2. Britek által gyarmatosított ország Észak-Afrikában.
3. Jelentős ázsiai ország, amelyet a gyengekezü császárai miatt tudtak felosztani.
4. A gyarmatosításokat ellenző német kancellár.
5. Német császár, aki a gyarmatosítás pártján állt: II. ...
6. Algériát ez a nép gyarmatosította.
7. Német gyarmat Nyugat-Afrikában.

Megfejtés: .....

Gyűjts olyan összetett szavakat, amelyek tartalmazzák a megoldásként kapott szót!

.....

14. A nagyhatalmi ellentétek kiéleződése

1. Tanulmányozd a térképet, és oldd meg a feladatokat!

- a) Színezd ki késsel az antanthatalmak területeit, pirossal pedig a központi hatalmak közé tartozó országokat!

- b) Melyik szövetségi rendszer birtokolt nagyobb területet Európában?

.....

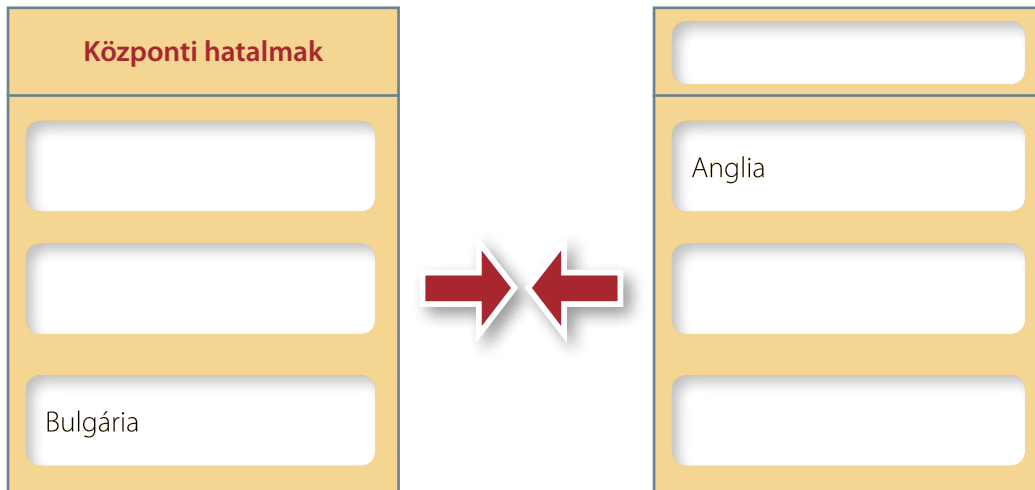
- c) Melyik szövetségi rendszernek volt nagyobb a gyarmatbirodalma?

.....

2. Igaz vagy hamis? Tegyel X-et a megfelelő helyre!

	Igaz	Hamis
Az antant- és a központi hatalmak a gyarmatosítás miatt kerültek szembe.		
Nagy-Britannia a központi hatalmakhoz tartozott.		
A németek el szerették volna kerülni a franciák és az oroszok szövetségét.		
Az Osztrák–Magyar Monarchia a központi hatalmakhoz tartozott.		

3. Töltsd ki a táblázatot!

4. Melyik a kakukktojás? Karikázd be a válasz betűjelét, majd olvasd össze a betűkből összeálló szót!

I. Császárok

- A) Oroszország
- C) Olaszország

- B) Osztrák–Magyar Monarchia
- D) Németország

II. Szívélyes megegyezés

- B) Anglia
- É) Franciaország

- Á) Németország
- N) Oroszország

III. Központi hatalmak

- K) Németország
- R) Franciaország

- F) Osztrák–Magyar Monarchia
- M) Bulgária

Magyarázd meg a megfejtést! .....

5. Melyik ország vezetője mondhatta volna az alábbi mondatokat?

a) „Szívélyesen egyetértünk Franciaországgal.”

.....

b) „Én, Ferenc József, szövetségre lépek Németországgal.”

.....

c) „Én, a szultán a központi hatalmakhoz csatlakozom.”

.....

d) „Vissza akarjuk szerezni, amit a németek elvettek tőlünk.”

.....

15. Az első világháború kirobbanása. Tömegek és gépek háborúja

1. Egészítsd ki a hiányos szöveget!

Az ..... világháború 19. .... július .....-án tört ki. Bosznia-Hercegovina fővárosában, ... egy merénylő lelőtte az osztrák trónörököszt, ..., ami miatt Ferenc József császár hadat üzent ..... Az antanthatalmak ezután Szerbia védelmében hadba léptek.

2. Jelöld be, milyen új fegyverek jelentek meg az első világháborúban!

☐ ágyú	☐ kard	☐ torpedó	☐ puska
☐ tengeralattjáró	☐ ballista	☐ géppuska	☐ harci gáz

3. Írd a pontozott vonalra a megfelelő válaszokat Németország első világháborús szerepvállalásáról!

Ki volt Németország uralkodója? .....

Melyik katonai szövetséghez tartozott? .....

Mely országok voltak a szövetségesei? .....

Mi volt a haditervük? .....

Mit szeretett volna elkerülni? .....

4. Tanulmányozd a következő oldalon lévő térképet, és oldd meg a feladatokat!

a) A térkép Európát ábrázolja 1914-ben. Írd a pontozott vonalra, mely országokat jelölik a számok!

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

b) Jelöld a térképen ellentétet jelző nyíllal ($\leftrightarrow$), mely országok között éleződött ki az ellentét az első világháború előestéjén! Az ellentétek leírását tartalmazó mondat betűjelét írd a berajzolt nyílra!

- A) flottaépítési versengés
- B) küzdelem a Balkánért
- C) vita Elzász-Lotaringia miatt

c) Miért volt veszélyes a központi hatalmak szemszögéből a kétfrontos háború lehetősége?

.....

.....

5. Állítsd időrendi sorrendbe az alábbi eseményeket! Írj sorszámokat a négyzetekbe!

☐ A Monarchia hadüzenete Szerbiának.	☐ Németország születése.
☐ Ferenc Ferdinánd meggyilkolása.	☐ Az antant létrejötte.
☐ Állásháború alakul ki.	☐ Kísérlet Franciaország gyors lerohanására.

6. Fejtsd meg a keresztrejtvényt, és írd a megfejtést a pontozott vonalra!

1. Ha Németországot nyugatról és keletről is megtámadják, akkor ilyen háború alakul ki.
2. Németország villámháborúban le akarta rohanni: ... ország.
3. Szarajevóban meggyilkolták: Ferenc ....
4. Állóháború során ide ássák be magukat a katonák.

1.																				
2.																				
3.																				
4.																				

Megfejtés: .....

Keressd meg a tankönyved egy másik leckéjében azt a képet, amelyen a megoldásban kapott tárgy látható!

7. Keresd meg a tankönyvedben a lövészárkot bemutató képeket! Írj néhány mondatos naplóbemjegyzést az egyik katona nevében arról, hogyan teltek itt a mindennapok!

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

8. Egészítsd ki a szöveget!

A világméretű háború kirobbanása több okkal is magyarázható. Ilyen volt például a .....
 ..... folytatott verseny, valamint ..... és
 ..... egyre élesebb szembenállása. Továbbá az Osztrák–Magyar Monarchia
 és ..... küzdelme a .....
 feletti gazdasági és politikai befolyás megszerzéséért.

16. Önkényuralomból a diktatúrába: Oroszország a bolsevikok kezében

1. Jelöld be a térképen Pétervárt és Moszkvát!

2. Nevez meg három okot, amelyek Oroszországban a bolsevikok hatalomátvételéhez vezettek!

1. ....
2. ....
3. ....

3. Állíts időrendi sorrendbe az alábbi eseményeket! Írj sorszámokat a négyzetekbe!

☐ A cári rendszer bukása.	☐ Lenin halála.
☐ A cárt és családját kivégzik.	☐ Oroszország kiszáll a háborúból.
☐ Lenin és a bolsevikok hatalomátvétele.	☐ Oroszország hadba lép.

4. Olvasd el a bolsevik hatalomátvételtől szóló szöveget, majd válaszolj a kérdésekre!

„Mivel Lenin csak később tért vissza Pétervárra, ezekben a sorsdöntő órákban Trockij irányította a bolsevik összeesküvést, aki a nap során megalkotta a november hetedikéi akció tervét. Utasításai nyomán a hatalomátvétel reggelére a bolsevikokat támogató katonaság lezárta a fővárosba vezető utakat, majd megkezdte a kulcsfontosságú köz- és kormányépületek elfoglalását. Ez az akció komolyabb vérontás nélkül is eredményesen végződött. Estére már csak az ideiglenes kormányzat otthont adó Téli Palota maradt a bukás szélére sodródott polgári kormányzat kezén. Este háromnegyed 10 körül aztán megindult a november hetedikéi hatalomátvétel leghíresebb, ám az ismert formában soha meg nem történt eseménye, a Téli Palota »ostroma«, mely a később megalkotott mítosz szerint – az Auróra cirkáló jeladása után – komoly harcok árán került a bolsevikok kezére. A valóságban az épület védelme ebben a válságos órában már igen csak gyér volt, elfoglalása tehát nem igényelt komolyabb erőszakot.”

- a) Húzd alá kék színnel, mi történt meg reggelig, zöld színnel, mi történt napközben, fekete színnel, mi történt este!
- b) Húzd alá egyenes vonallal annak a csoportnak a nevét, amely átvette a hatalmat ezen a napon!
- c) Húzd alá hullámos vonallal, kiktől vették át a hatalmat!
- d) Mit gondolsz, miért mesélték később a valóságtól eltérő módon a Téli Palota ostromát a bolsevikok?

.....
.....

5. Melyik a kakukktojás a négy közül? Tegyéél X-et a megfelelő helyre, és indokold a választodat!

- a) Lenin   bolsevikok   fehérek   vörösök

Indok: .....

- b) cár   Oroszország   II. Miklós   Lenin

Indok: .....

- c) 1917   bolsevikok   1914   október

Indok: .....

- d) arisztokrácia támogatása   háború befejezése   földosztás ígérete   marxizmus

Indok: .....

- e) kivégzés   I. Miklós   visszatérés a hatalomba   fogság

Indok: .....

6. Adj címet a plakátnak, majd válaszolj a kérdésekre!

Cím: .....

a) Mit jelképez a plakátot uraló vörös szín?

.....
.....

b) Mi a képen látható férfi „foglalkozása”?

.....
.....

c) Milyen épület látható a háttérben?

.....
.....

d) Mit, kit jelképez ez az épület?

.....

e) Ki ellen harcol a plakáton ábrázolt férfi?

.....

7. Fejezd be a mondatokat!

a) A cár 1861-ben felszabadította a jobbágyságot, de .....

.....

b) A 19. század végére nagy ipari üzemek jöttek létre Oroszországban, de .....

.....

c) Oroszország nagy hadi sikereket ért el az első világháborúban, de .....

.....

d) Oroszországban polgári pártokból álló, demokratikus kormány került hatalomra, de .....

.....

17. A háború befejeződik

1. Miért lépett be az Amerikai Egyesült Államok az első világháborúba? Nevez meg három okot!

1. ....
2. ....
3. ....

2. Melyik országhoz köthető az alábbi mondatok? Írd a sorszámot a megfelelő helyre!

1. Elnöke Wilson.	2. Amerikai hajókat süllyesztettek el tengeralattjárói.
3. Békét kötött a németekkel, és kilépett a háborúból.	4. 14 pontot hirdetett ki.
5. Beszálltak a tengerentúli háborúba.	6. Az országban 1917-ben forradalom tört ki.
7. A cár országa.	8. 1918 őszére vereséget szenvedett.
9. Az első világháború legnagyobb nyertese.	10. II. Vilmos országa.
11. Már 1914-ben az antanthatalmakat erősítette.	12. A központi hatalmak tagja.

Németország: .....

Egyesült Államok: .....

Oroszország: .....

3. Melyik a kakuktkojás a négy közül? Tegyel X-et a megfelelő helyre, és indokold a választodat!

- a) Amerikai Egyesült Államok Anglia Osztrák–Magyar Monarchia Franciaország

Indoklás: .....

- b) francia tengerész II. Vilmos Wilson angol katona

Indoklás: .....

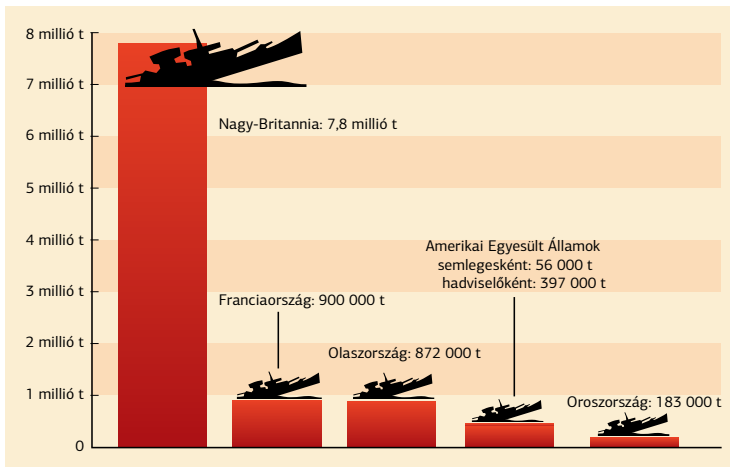
- c) bécsiek New York-iak londoniak párizsiak

Indoklás: .....

- d) antanthatalmak „szívélyes egyetértők”
 központi hatalmak az Egyesült Államok

Indoklás: .....

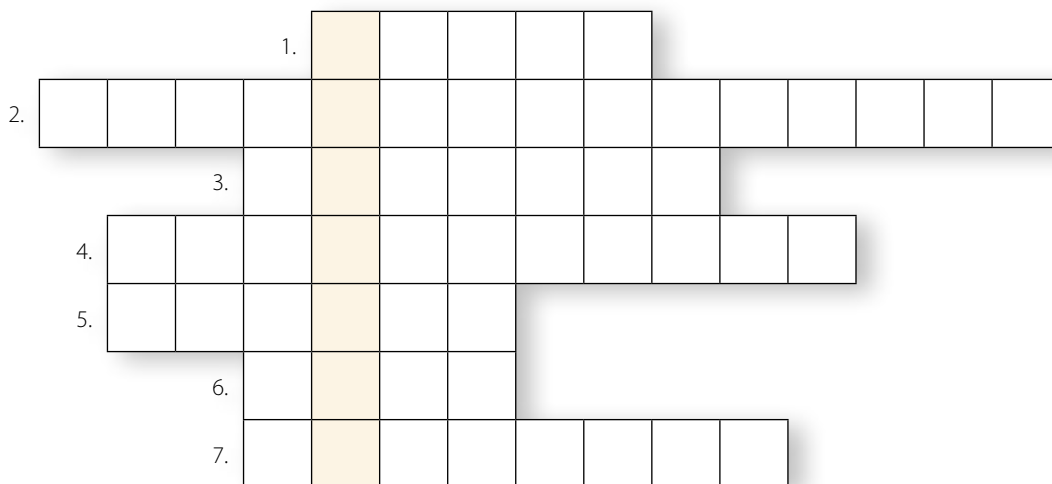
4. Nézd meg az antanthatalmak hajóvesztéseiről készült ábrát, és válaszolj a kérdésekre!

- Összesen hány tonnát nyomtak az antant elsüllyesztett hajói? .....
- Tonnában mérve mennyivel több hajót vesztett Olaszország Oroszországnál? .....
- Hány kilogramm tömegű Franciaország vesztesége? .....
- Milyen fegyver okozta a flották nagy veszteségeit? .....
- Melyik ország okozta e veszteségek nagyobb részét? .....

5. Fejtsd meg a keresztrejtvényt!

1. 1914 és 1918 között minden eddiginél nagyobb, úgynevezett ...háború zajlott.
2. Németország ezzel az eszközzel támadott amerikai hajókat.
3. 1,5 millió katonát vesztett az első világháborúban: ...ország.
4. Vesztes ország az első világháborúban.
5. Amerikai elnök, 14 pontos békejavaslatáról híres.
6. Az Osztrák–Magyar Monarchia egyik fővárosa.
7. A háborúba való belépése az antanthatalmak győzelméhez vezetett: ... Államok.

- Megfejtés: .....
- Sorold fel a megoldásként kapott esemény fő okait! .....

18. A Párizs környéki békék

1. Tanulmányozd a térképet, és oldd meg a feladatokat!

a) Írd be a térképvázlatba a felsorolt országok betűjelét!

- a) Franciaország   b) Németország   c) Észtország   d) Románia
e) Törökország   f) Svájc   g) Csehszlovákia   h) Magyarország
i) Szovjet-Oroszország   j) Szerb–Horvát–Szlovén Királyság

- b) Húzd alá azoknak az országoknak a nevét, amelyek a világháborút lezáró békeszerződések következtében jöttek létre!
c) Nevezd meg néhány országot, amelyek nagy területvesztést szenvedtek el!
d) Színezd ki azokat az országokat, amelyeket az Anschluss tilalma érintett!
e) Írd be a térképre a Négy nagy közül három európai politikus nevét azokhoz az országokhoz, amelyeket képviseltek!

2. Csoportosítsd az alábbi békepontokat aszerint, hogy az csak Németországra, vagy az összes vesztes államra vonatkozott-e! Írd a betűjelet a táblázat megfelelő helyére!

- a) jóvátétel fizetése a győztes államoknak   b) haderő csökkentése
c) Anschluss tilalma   d) területi veszteségek
e) területén az antant katonai csapatokat állomásoztatott   f) elvesztette összes gyarmatát
g) a háború felelősségének teljes vállalása   h) területi egysége kettészakadt Lengyelország létrejöttével

Vesztes országok	Németország

3. Olvasd el a Népszövetség alapítólevelének alábbi részleteit! A forrás tanulmányozása után töltsd ki a táblázatot!

„Bevezető. („0. cikk.”) A Magas Szerződő Felek, avégből, hogy a nemzetek együttműködését előmozdítsák és a nemzetközi békét s biztonságot megvalósítsák, mégpedig: azzal, hogy egyes esetekben kötelezettséget vállalnak a háború elkerülésére, azzal, hogy nyílt, igazságos és becsületes nemzetközi összeköttetéseket tartanak fenn, azzal, hogy a nemzetközi jog szabályait ezentúl a Kormányok kölcsönös magatartásának valóságos zsinórmértékéül határozottan elismerik, és azzal, hogy a szervezett népeknek egymás közti érintkezésében az igazság uralmát és mindennemű szerződéses kötelezettségnek lelkiismeretes tiszteletben tartását biztosítják, megállapították a Nemzetek Szövetségének alább következő Egyezségokmányát.

8. cikk. A Szövetség tagjai elismerik, hogy a béke fenntartása megköveteli a nemzetek fegyverkezésének csökkentését...

10. cikk. A Szövetség tagjai kötelezik magukat arra, hogy a Szövetség valamennyi tagjának területi épségét és jelenlegi politikai függetlenségét tiszteletben tartják és minden külső támadással szemben megóvják.

11 cikk. 1. Ezennel kimondatik, hogy minden háború vagy háborúval való fenyegetés, akár közvetlenül érinti a Szövetség bármelyik tagját, akár nem, a Szövetséget a maga egészében érdeklő ügy és a Szövetségnek ilyenkor kötelessége, hogy a nemzetek békéjének fenntartására alkalmasnak és hathatósan mutakozó minden intézkedést megtegyen.

12. cikk. 1. A Szövetség összes tagja megállapodik abban, hogy a közöttük esetleg felmerülő vitás kérdéseket (...) vagy választott bírósági vagy bírósági eljárás, avagy a Tanács vizsgálata alá bocsátják.

16. cikk. 1. Ha a Szövetség valamelyik tagja a (...) megállapodások ellenére a döntést háború útján keresi, ezt a tagot (...) olyannak kell tekinteni, mintha háborús cselekményt követett volna el a Szövetség valamennyi többi tagja ellen. Ez utóbbiak kötelezik magukat, hogy az ilyen Állammal minden kereskedelmi és pénzügyi összeköttetést haladéktalanul megszakítanak, saját állampolgáraik és a szerződésszegő Állam polgárai között minden érintkezést betiltanak, és minden pénzügyi, kereskedelmi vagy személyes összeköttetést megszüntetnek a szerződésszegő és minden más Állam polgárai között, tekintet nélkül arra, hogy a másik Állam a Szövetség tagja-e vagy sem.”

Szempont	Cikkely(ek) száma
a haderő korlátozása	
az országok közötti béke megteremtése	
az országokat megosztó kérdésekben a Népszövetség szervei döntenek a megoldásról	
a béke megsértése esetén a támadó ország ellen szankciók, elszigetelés	
kölcsönös segítségnyújtás	

4. Az alábbi kép a versailles-i szerződés aláírása utáni pillanatokat örökíti meg. Válaszolj az alábbi kérdésekre a korabeli karikatúra és ismereteid alapján!

- a) Ki a képen látható négy nagy politikus?
 .....
 .....
 .....
- b) Melyik országot szimbolizálja a síró kisgyerek?
 .....
- c) Mit akar kifejezni a rajzoló azzal, hogy a kisgyerek csupasz?
 .....
 .....
- d) Mi volt a francia miniszterelnök fő célja?
 .....
- e) Mire utal a cím és a kisgyerek feje fölött látható 1940-es évszám?
 .....
- f) Igaza lett-e a karikatúra rajzolójának a jövőt illetően?
 .....

A BÉKE ÉS A JÖVŐBELI ÁGYÚTÖLTÉLÉK (1919)

Clemenceau, a Tigris: „Különös! Mintha gyermek-sírás hallanék!”

5. Igaz vagy hamis? Karikázd be az igaz állítások betűjelét! Ha jól dolgoztál, visszafelé olvasva egy fogalmat kapsz megfejtésül!

Az újra függetlenné váló lengyelek országát nagyrészt Oroszországból hasították ki.	Ó
A béke értelmében tilos volt az Anschluss, vagyis Ausztria és Magyarország egyesülése.	T
A Szerb–Horvát–Szlovák Királyság létrejöttével megszületett a délszláv állam.	L
Európa keleti felén jelentős határváltozások zajlottak le.	I
A Saar-medencét a Népszövetség az ellenőrzése alá vonta.	Z
A balti nemzetek Oroszországból kiválva alapították meg önálló államaikat.	Í
A Népszövetség katonai erővel garantálta a béke fenntartását Európában.	Á
Magyarország elveszítette területének kétharmadát.	V
Az amerikai elnök fogalmazta meg a népek önrendelkezési jogát.	E
A vesztes országok is egyenrangú félként vettek részt a béketárgyalásokon.	B
A legyőzött országok a békét diktátumként fogadták.	R

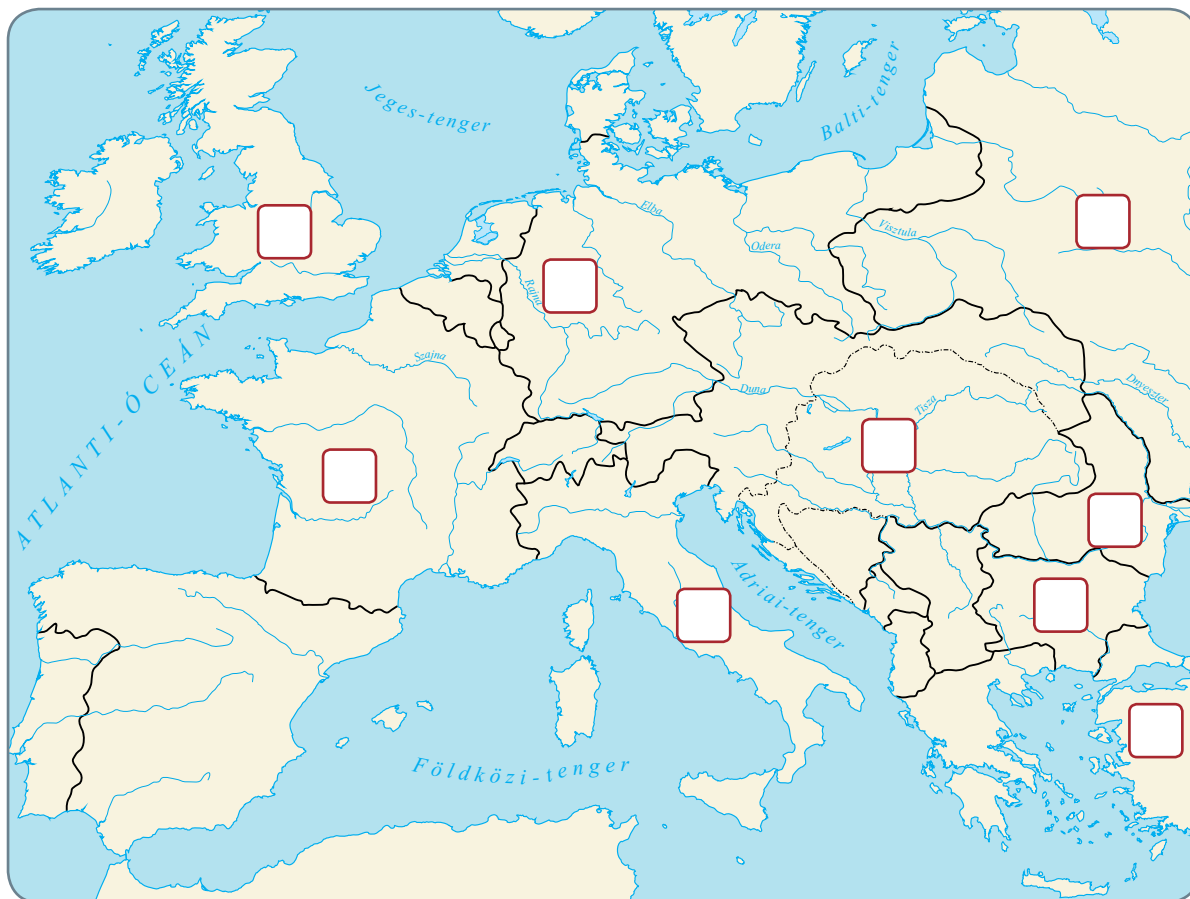
Mit jelent a fogalom? .....

A nagyhatalmak versengése és az első világháború

III. FEJEZET ● ÖSSZEFOGLALÁS

1. Írd be az országok sorszámát a négyzetekbe! Színezd ki az antanthatalmakat jelölő négyzeteket kék, a központi hatalmakat jelölő négyzeteket piros színnel! Karikázd be a háború végén a győztesek oldalán álló országok betűjelét!

1. Franciaország	2. Anglia	3. Németország
4. Osztrák–Magyar Monarchia	5. Olaszország	6. Oroszország
7. Románia	8. Bulgária	9. Törökország

2. Válaszd ki, hogy az új fegyverek közül melyik volt döntő jelentőségű a háború végkimenetelében szempontjából, és indokold választásodat!

.....

.....

.....

.....

3. Állítsd időrendi sorrendbe az első világháború eseményeit!

☐ Hadüzenet Szerbiának.	☐ A központi hatalmak veresége.
☐ Villámháború Franciaország ellen.	☐ Merénylet Ferenc Ferdinánd ellen.
☐ Állásháború alakul ki.	☐ II. Vilmos elveszíti trónját.
☐ Az Amerikai Egyesült Államok belép a háborúba.	☐ Német tengeralattjárók az Amerikai Egyesült Államok ellen.

4. Ki volt...

- a) Wilson? .....
- b) II. Miklós? .....
- c) II. Vilmos? .....
- d) Lenin? .....

5. Magyarázd meg a fogalmakat!

- a) bolsevik: .....
- b) villámháború: .....
- c) állásháború: .....
- d) kétfrontos háború: .....
- e) hátország: .....

6. Melyik ország neve jut eszedbe a következő nevekről? Indokold a válaszodat!

- a) Lusitania .....
- b) Romanovok .....
- c) Ferenc Ferdinánd .....
- d) Clemenceau .....

7. Sorolj fel öt okot, amiért az első világháborút lezáró békerendszer nem bizonyulhatott tartós-nak!

.....
.....
.....
.....

19. Magyarország az első világháború előtti években

1. Állítsd időrendi sorrendbe a következő eseményeket!

☐ A Szabadelvű Párt vereséget szenved a választásokon.	☐ A millenniumi ünnepségek.
☐ Tisza Kálmán miniszterelnöksége.	☐ Tüntetés feldöntött villamosokkal Tisza István politikája ellen.
☐ Létrejön a Nemzeti Munkapárt.	☐ Tisza István második miniszterelnöksége.

2. Egészítsd ki a szöveget!

A mezőgazdasági bérmunkások a bérek ..... és ..... követeltek. Az aránytalan birtokeloszlást jól jelzi, hogy ..... szegény parasztgazdaság a földterületeknek alig több mint egytizedét birtokolta, míg a néhány száz nagybirtokos a földek ..... tudhatta a magáénak. Az elkeseredett tiltakozások gyakran végződtek a nincstelen parasztok és a kivezényelt ..... véres összecsapásával.

3. Sorolj fel öt okot, amelyek a dualizmus válságát idézték elő!

- a) .....
- b) .....
- c) .....
- d) .....
- e) .....

4. Rendezd sorszámozással fontossági sorrendbe a 3. feladatban felsorolt okokat! Kezdd a legfontosabbal, ennek legyen a sorszáma 1.! Írd az okok sorszámát a sor végén található négyzetbe!

5. Alkossatok 3-4 fős csoportokat, és egyeztetek meg, melyik volt a legfontosabb ok! Fogalmazzatok meg egy rövid indoklást! Írjátok le az indoklást a vonalra!

A legfontosabb ok: .....

.....

Indoklás: .....

.....

6. Melyik a kakukktojás a négy közül? Tegyel X-et a megfelelő helyre, és indokold a válaszodat!

- a) Tisza István Nemzeti Munkapárt Magyarországi Szociáldemokrata Párt
Indoklás:.....
- b) sztrájk gyáralapítás földosztás követelése béremelés követelése
Indoklás:.....
- c) Ferenc József áprilisi alku Tisza István 1906
Indoklás:.....
- d) csendőrség Orosháza Győr sortűz
Indoklás:.....
- e) Tisza István a Generális fia a Nemzeti Munkapárt vezetője Tisza Kálmán
Indoklás:.....

7. Miért voltak elégedetlenek az 1900-as évek elején a különböző társadalmi és politikai csoportok? Kösd össze a csoportokat az elégedetlenségük okával!

ipari munkásság ☐	☐ Tisza István politikája
paraszttság ☐	☐ 14-16 órás munkaidő
románok, szlovákok, szerbek ☐	☐ általános és titkos választójog hiánya
Magyarországi Szociáldemokrata Párt ☐	☐ földnélküliség, szegénység
ellenzék ☐	☐ nemzetiségi jogok szűkítése

8. Fejtsd meg a keresztrejtvényt!

1.										
2.										
3.										
4.										
5.										

1. Munkabeszüntetéssel járó tiltakozás.
2. Ferenc József megegyezése az ellenzéki pártokkal 1906-ban: ... alku.
3. 1891. május 1-jén csendőrsortűz dörrent ezen a településen.
4. A kormány vezetője: ... elnök.
5. 1910-ben alapított politikai szerveződés: Nemzeti ...

Megfejtés: .....

Melyik az a két név, amelyik eszedbe jut a megfejtésről? .....

.....

20. Magyarok az első világháborúban

1. Állítsd időrendi sorrendbe az alábbi eseményeket! Írj sorszámokat a négyzetekbe!

- Nagyszabású háborúellenes sztrájkok Magyarországon.
- Az állásháború kezdete az Isonzó folyó mellett.
- Hadüzenet Szerbiának.
- Bukarest elfoglalása.
- Románia belép az antant oldalán a világháborúba.

2. Melyik ország ellen harcoltak a magyar katonák...

- a) északkeleten? .....
- b) keleten? .....
- c) délen? .....
- d) délnyugaton? .....

3. Egészítsd ki a szöveget!

1916-ban ..... évnvi uralkodás után meghalt ....., nem sokkal később pedig magyar királlyá koronázták utódját, ...t. Az új király ..... szeretett volna kötni az antanttal, de törekvései sikertelennek bizonyultak.

4. Olvasd el az alábbi első világháborús levelet, majd válaszolj a kérdésekre!

„Előre is bocsánatot kérek, hogy még újra alkalmatlankodom. Szíveskedjenek nekem bővebb felvilágosítást adni, hogy fiammal mi van. Május 30. óta életjelt nem adott magáról, oly nyugtalan vagyok, hogy mi van vele.”

Ki írhatta a levelet? .....

Miért íródott a levél? .....

Vajon ki lehetett a levél címzettje? .....

5. Jelöld be a térképen betűkkel a megadott földrajzi fogalmakat! Írd be a térképen az egyes országok területére a rájuk vonatkozó mondat betűjelét!

- A) Osztrák–Magyar Monarchia
- C) Bécs
- E) Erdély

- B) Budapest
- D) Bukarest
- F) Isonzó folyó

- a) A Magyar Királyság keleti szomszédja, amely Szerbia mellett lépett be a háborúba.
- b) Soknemzetiségű hadseregében a németek és a magyarok voltak jelen a legnagyobb arányban.
- c) Ezt a területet a nagyhatalmak Romániának ígérték, ezért a román hadsereg megpróbálta elfoglalni.
- d) Az Osztrák–Magyar Monarchia uralkodójának székhelye.
- e) Olasz és magyar ezredek élet-halál harcot vívtak ennél a folyónál.

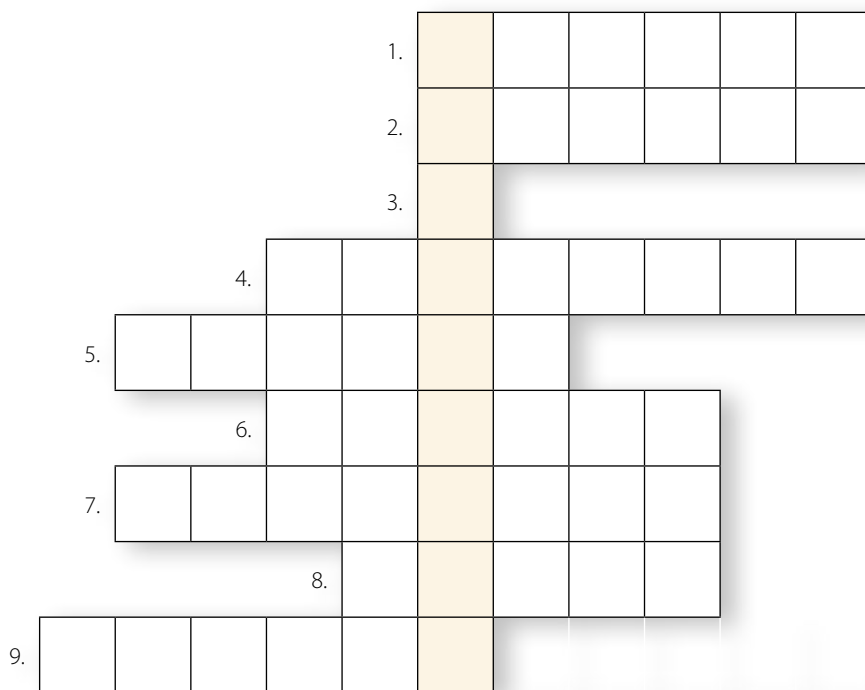
6. Fejtsd meg a keresztrejtvényt, és írd a megfejtést a pontozott vonalra!

1. Folyó, ahol jelentős csaták zajlottak a magyarok és az olaszok között.
2. A német császár keresztnéve.
3. Pont.
4. Románia fővárosa.
5. Az első világháború kitörésekor magyar miniszterelnök: Tisza ...
6. Osztrák császár az első világháború kitörésekor: ... József

7. Ehhez a szövetségi rendszerhez tartozott Magyarország: ...hatalmak.

8. Az Isonzónál ellenük harcoltak a magyarok: ...ország.

9. Ferenc József magyarországi címe.

Megfejtés: .....

Mi történt vele 1916-ban? .....

7. Olvasd el a tankönyvedben Tisza István véleményét a háborúról, és válaszolj röviden a kérdésekre!

a) Mely szavakkal jellemzi Tisza István a háborút? .....

.....

b) Miért ünnepeltek zajosan az emberek? .....

c) Hogyan viszonyult a miniszterelnök a zajos ünnepléshez? .....

.....

8. Írj rövid beszédet, amelyben követeled, hogy Magyarország lépjen ki az első világháborúból! Indokold a követelésedet!

.....

.....

.....

.....

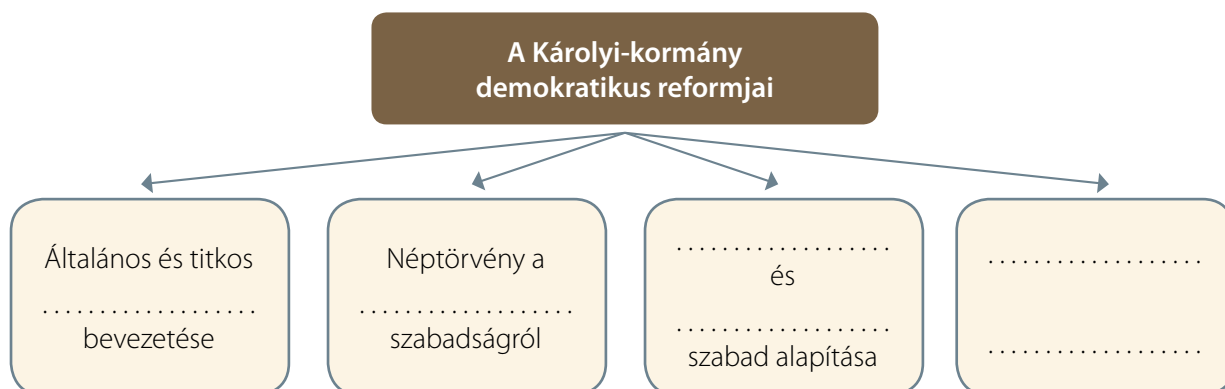

21. Az ősziórsás forradalom

1. Állítsd időrendi sorrendbe az alábbi eseményeket! Írj sorszámokat a négyzetekbe!

- Károlyi Mihályt kinevezik miniszterelnöknek.
- Károlyi megkezdi a saját földjén a földosztást.
- Tisza István bejelenti a parlamentben, hogy elvesztettük a háborút.
- Az ősziórsás forradalom kitörése.
- Kihirdetik: „Magyarország minden más országtól független és önálló népköztársaság.”
- Tisza István meggyilkolása.

2. Egészítsd ki a táblázatot!

3. Hogyan valósította meg a Károlyi-kormány a Magyar Nemzeti Tanács programját? Egészítsd ki a táblázatot, írd be a Károlyi-kormány intézkedéseit! Jelöld, melyik programponthoz nem párosítható intézkedést!

A Magyar Nemzeti Tanács programja	A Károlyi-kormány intézkedései
Magyarország függetlensége	
politikai szabadságjogok helyreállítása	
demokratikus választások megrendezése	
nagyszabású szociális reform	
birtokreform	

- a) sajtószabadság,
- b) szabadon lehet pártokat és egyesületeket alapítani,
- c) néptörvény a földreformról,
- d) Magyarország minden más országtól független és önálló népköztársaság,
- e) nem valósult meg

22. A történelmi Magyarország megszállása

1. Olvasd el a Vix-jegyzék részletét, majd válaszolj a kérdésekre!

„Kegyelmes Uram!

A békekonferencián, az 1919. február 26-iki ülésen elhatározták, hogy azon célból, hogy a munkálatok folytatását akadályozó minden összetűzést elkerüljenek, tanácsos a magyarok és a románok között egy semleges zónát létesíteni, amelyben sem magyar, sem román katona nem lehet, amelynek azonban a fontosabb pontjait a szövetséges csapatok fogják megszállani. A főparancsnok engem delegált, hogy mindazon kérdéseket, melyek a konferencia ezen elhatározására vonatkoznak, Kegyelmességeddel egyetértésben szabályozzam. Budapesti képviselőm, Vix alezredes.”

Ki lehetett vajon az a magyar vezető, akit „Kegyelmes uramnak” és „Kegyelmességednek” nevez a jegyzék írója?

.....

Hogyan változtatta meg a magyar ellenőrzés alatt álló területet a Vix-jegyzék? Segít a tankönyv 104. oldal térképábrázolása!

.....

Miért szükséges a jegyzék szerint a semleges zóna kialakítása?

.....

Hogyan nevezzük az ellenséges feleket elválasztó vonalat?

.....

2. Kösd össze a neveket a hozzájuk tartozó fogalmakkal!

Károlyi Mihály ○

Tisza István ○

Fernand Vix ○

Jászi Oszkár ○

○ meggyilkolt miniszterelnök

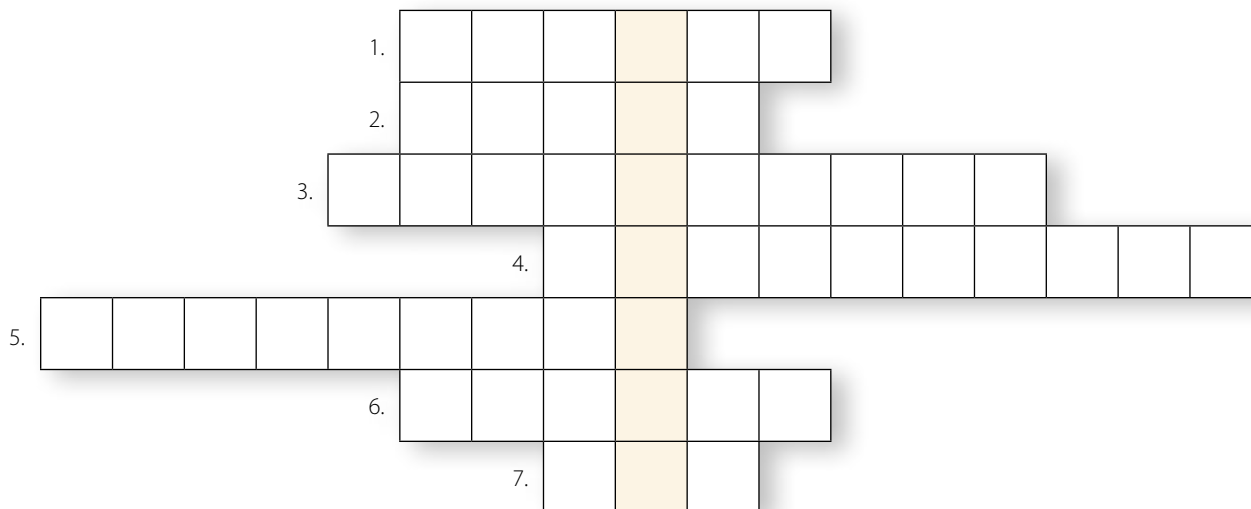
○ nemzetiségi miniszter

○ az őszirózsás forradalom miniszterelnöke

○ jegyzéket adott át a Tiszántúl kiürítéséről

3. Fejtsd meg a keresztrejtvényt, és írd a megfejtést a pontozott vonalra!

1. A Károlyi-kormány nemzetiségi minisztere: Jászi ...
2. 1918. november elején szerb és ... csapatok léptek Magyarország földjére.
3. Az 1918. őszi forradalom neve.
4. A Károlyi-kormányt váltó vezetés szociáldemokrata és ... politikusokból állt.
5. A Vix-jegyzék ennek a magyarországi területnek a kiürítésére szólítja fel a kormányt.
6. Ferdinand Vix feladata a ...országi események megfigyelése volt.
7. Az 1919. március 20-án átadott jegyzék névadója.

Megfejtés: .....

4. Írd a vonalra, ki mondhatta volna az alábbi mondatokat!

„A Szeged–Szentés–Debrecen-vonaltól keletre nem tartózkodhat magyar katonai alakulat.”

.....

„A békekonferencián nagyobb esélyünk van a sikerre, mintha katonaságunk szembeszegülne a megszállókkal.”

.....

„Területi önrendelkezést biztosítunk az Önök népei számára.”

.....

23. Tanácsköztársaság, proletárdiktatúra

1. Igaz vagy hamis? Karikázd be a megfelelő betűt, majd olvasd ki az így kapott szót!

	Igaz	Hamis
A Tanácsköztársaság külügyi népbiztosa Kun Béla volt.	V	G
Kun Béla szociáldemokrata politikus volt.	M	Ö
A nemzetközi szocialista mozgalom indulója a Nacionálé.	B	R
A papok és a szerzetesek a proletárdiktatúra idején nem szavazhattak.	Ö	O
Kun Béla elítélte a forradalmi terrort.	G	S
A proletárdiktatúra legfontosabb ünnepe május 1. volt.	Ő	Ű
1918. augusztus elején a román csapatok bevonultak Budapestre.	P	R
A Lenin-fiúk békés egyetemisták voltak.	U	S
A magyar Vörös Hadsereg visszaszorította a cseh csapatokat.	É	J
A Tanácsköztársaság népbiztosai 1919. augusztus 1-jén elmenekültek.	G	H

Megfejtés: .....

Milyen feladatai voltak? .....

Hogy hívták a proletárdiktatúra hadseregét? .....

2. Húzd alá azokat az állításokat, amelyek igazak a Tanácsköztársaságra!

A nagypolgárság érdekeit képviselte.

Hadserege a Fehér Hadsereg.

Terrorral félemlítette meg a lakosságot.

Közzétette a *Mindenkihez!* című kiáltványt.

A román hadsereg támogatását élvezte.

A minisztereit népbiztosoknak nevezzük.

Külügyi népbiztosa Kun Béla.

Ellenezte a proletárdiktatúrát.

Államosította a bankokat.

Bevezette a napi 8 órás munkaidőt.

3. Jelöld be a megfelelő választ! Tegyd X-et a négyzetekbe, és indokold a választodat!

a) A proletárdiktatúra kikiáltásának napja.

1918. október 31.   1919. augusztus 1.   1918. március 21.   1919. március 21.

Indoklás:.....

b) Júniusban ezen a településen lázadtak fel a proletárdiktatúra és a vörösteror ellen.

Debrecen   Kalocsa   Kassa   Szeged

Indoklás:.....

c) Kun Béla ilyen elveket vallott.

kommunista   konzervatív   liberális   szociáldemokrata

Indoklás:.....

4. Olvasd el, hogyan írta le Kosztolányi Dezső egyik regényében Kun Béla menekülését Magyarországról, majd oldd meg a feladatokat!

„Kun Béla repülőgépen menekült az országból. Délután – úgy öt óra felé – a Hungária szállóban székelő szovjet-ház körül fölrebbent egy repülőgép, átrepült a Dunán, a Várhegyen, s merész kanyarodással a Vérmező felé tartott. A gépet maga a népbiztos vezette. Alacsonyan szállt, alig húsz méter magasságban, úgyhogy arcát is látni lehetett. Sápadt volt, borotvátlan, mint rendesen. Vigyorgott az alatt álló polgárokra, s vásott kajánsággal, csúfondárosan még búcsút is intett egyeseknek. Zserbókat vitt, melyekkel teletömte puffadozó zsebeit, aztán ékszereket, grófnék, bárónék, kegyes, jótékony hölgyek drágaköveit, templomi kelyheket, sok más egyéb kincseket. Karjairól vastag aranyláncok lógtak.”

Kosztolányi Dezső: *Édes Anna*

a) Melyik városból menekült el Kun Béla?

.....

b) Húzd alá a szövegben egyenes vonallal azokat a szavakat, amelyekből kiderül, honnan menekült el!

c) Húzd alá a szövegben hullámos vonallal, hogy milyen értékes holmikkal távozott!

d) Karikázd be a szövegben, milyen tisztséget viselt Kun Béla!

e) Milyen mai tisztségnek felelt ez meg? .....

f) Melyik másik országban volt ilyen tisztség ekkor? .....

g) Mikor történt a nevezetes menekülés? .....

h) Miért kellett Kun Bélának menekülnie? .....

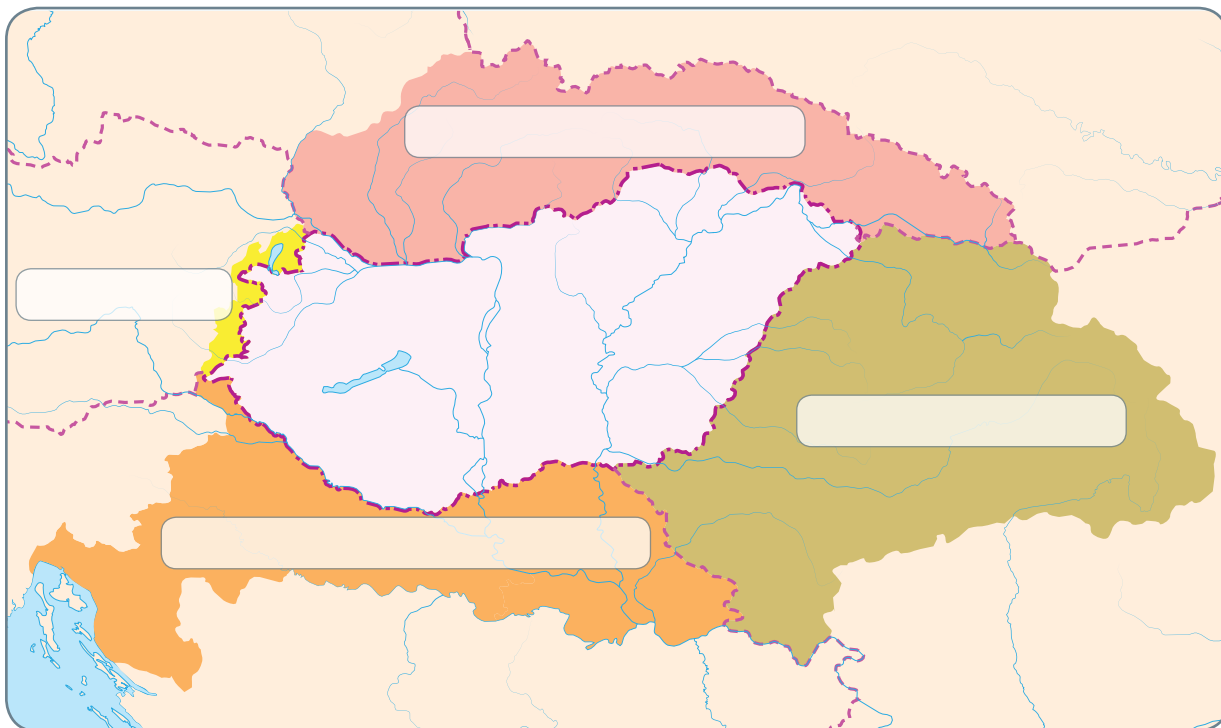

24. A Horthy-korszak kezdete. A trianoni békeszerződés

1. Egészítsd ki a térképet! Írd be azon államok nevét, amelyek a trianoni békeszerződés értelmében magyar területeket kaptak!

2. Töltsd ki a Trianon-táblázatot! Írd be az egyes országok nevét a megfelelő helyre!

Csehszlovákia, Jugoszlávia, Olaszország, Lengyelország, Ausztria, Trianoni Magyarország, Románia

Területi egység	Terület km ²	Népesség ezer fő	Magyar anyanyelvű	
			ezer fő	%
Magyar Korona országai	325 411	20 886	10 051	48,1
Horvát-Szlavónia	42 541	2 622	106	4,0
Magyar Királyság	282 870	18 265	9 945	54,4
	92 963	7 615	6 725	88,3
Elcsatolt területek összesen	189 907	10 649	3 219	30,2
	61 633	3 518	1 066	30,3
	20 551	1 509	457	30,3
	103 093	5 257	1 661	31,6
	4 020	292	26	8,9
	589	24	2	1,0
	21	50	6	13,0

3. Állítsd időrendi sorrendbe a Magyarországot ért katasztrófákat!

- a tatárjárás
- a mohácsi vész
- a trianoni béke
- az 1848-as szabadságharc leverése

Mit gondolsz, melyik volt a legsúlyosabb tragédia? Indokold válaszodat!

.....

.....

.....

.....

4. Melyik öt nagyhatalom hozta a döntéseket a párizsi békekonferencián?

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

5. Számítsd ki!

Hány év telt el az államalapítás és a trianoni tragédia között?

..... - ..... = ...

Hány év telt el a március 15-i események és a trianoni béke között?

..... - ..... = ...

Hány év telt el a kiegyezés és a történelmi Magyarország feldarabolása között?

..... - ..... = ...

Hány évvel Ferenc József császár halála után írták alá a trianoni békét?

..... - ..... = ...

Hány év telt el a proletárdiktatúra és a trianoni tragédia között?

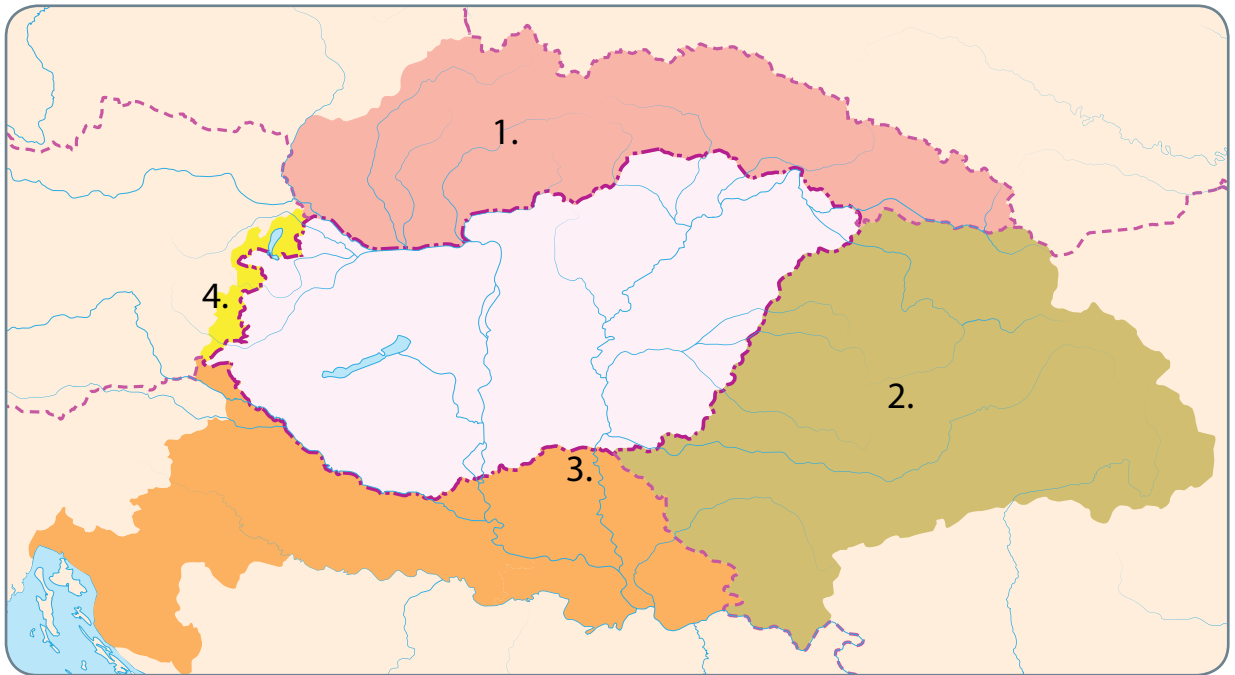
..... - ..... = ...

A történelmi Magyarország felbomlása

IV. FEJEZET ● ÖSSZEFOGLALÁS

1. Melyik országhoz csatolták 1920-ban a számokkal jelölt területeket?

1. .... 2. ....
3. .... 4. ....

2. Írj igaz állításokat az alábbi szavak felhasználásával! (Egy mondatban több fogalmat is felhasználhatsz!)

tanácsköztársaság, őszirózsás forradalom, Internacionálé, kapituláció, forradalmi terror, proletárdiktatúra

.....
.....
.....
.....
.....

3. Állítsd időrendi sorrendbe az alábbi eseményeket!

☐ a trianoni béke	☐ az első világháború kitörése
☐ sortűz Orosházán	☐ az őszirózsás forradalom
☐ a Nemzeti Munkapárt megalapítása	☐ a tanácsköztársaság
☐ Bukarestet elfoglalja a Monarchia	☐ Károlyi Mihály földosztása

4. Ki volt, kik voltak...

- a) IV. Károly? .....
- b) Apponyi Albert gróf? .....
- c) Kun Béla? .....
- d) a Lenin-fiúk? .....
- e) Károlyi Mihály? .....
- f) Tisza István? .....

5. Mikor volt...

- a) az őszirózsás forradalom? .....
- b) az első világháború? .....
- c) a trianoni békeszerződés aláírása? .....
- d) a Tanácsköztársaság kikiáltása? .....
- e) a román hadsereg bevonulása Budapestre? .....
- f) a Monarchia hadseregének bevonulása Bukarestbe? .....
- g) a Vix-jegyzék megérkezése Magyarországra? .....

6. Egészítsd ki az alábbi szöveget!

A magyar békeszerződés aláírására 19. . . június . . .-én került sor a . . . . . kastélyparkban álló Nagy-Trianon-palotában. A békeokmányt egyfelől Magyarország, másfelől az . . . . . győztes nagyhatalom és további tizenkét hadviselőként elismert ország képviselői írták alá. Magyarország elveszítette területének . . . . . és lakosságának közel . . . . . százalékát. A Kárpát-medencében élő minden . . . . . magyar – több mint . . . . . fő – valamelyik szomszédos állam polgára lett.

25. A világ a húszas években

1. **Tedd a betűket helyes sorrendbe, hogy értelmes szavakat kapj, és keresd meg a fogalmak helyét a rejtvénymezőben! Készíts rövid meghatározásokat a fogalmakhoz! Ha bizonytalan vagy, használd a tankönyvedet!**

VÉTEJÓTÁL

ATFISSZA

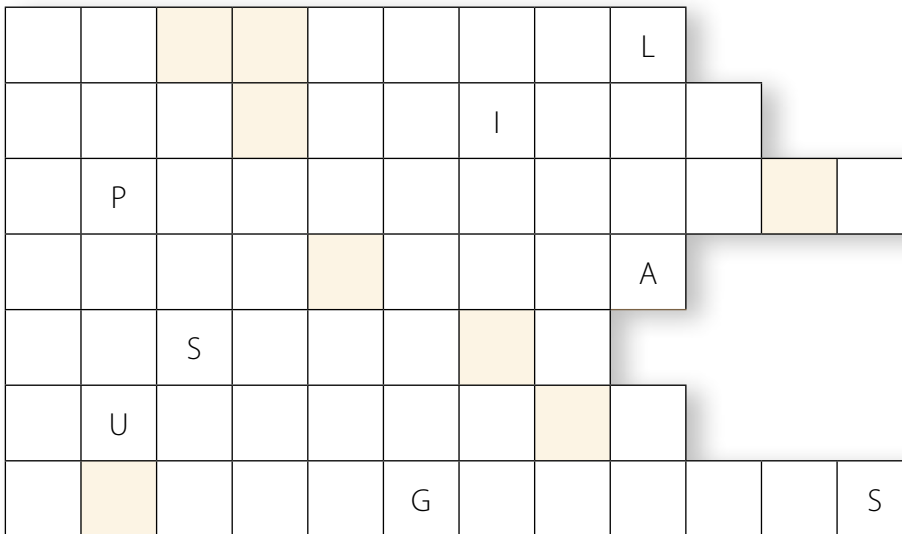
KATADITÚR

PÁLYAHASONNT

ZSOŰRSÁGÉGLY

UTONKIMSAM

TÁSUPÍSZT

Megfejtés: .....

Mit jelent a fogalom? .....

.....
 .....
 .....

2. **Jelöld a helyes válaszokat! A húszas évekre tehető a(z)**

dzsesszkorszak fasiszta Olaszország megalakulása

rádió elterjedése a háztartásokban Németország béketárgyalása

kisantant létrejötte első mozik megnyitása

Népszövetség megalakulása Osztrák–Magyar Monarchia felbomlása

háztartási kisgépek elterjedése spanyolnátha pusztító hulláma

3. Olvasd el az alábbi szövegrészeket, és válaszolj a kérdésekre!

„Mussolini minden olasz asszony férjeként láttatta magát. Ez később kifizetődött, például amikor az etiópiai megszállás miatt megszorításokat kellett bevezetni, és Mussolini arra kérte a lakosságot, hogy adományozzanak aranyat az államnak. Sok százezer asszony szolgáltatott be karikagyűrűjét, csak Rómában kétszázötvenezer. A felső tízezer asszonyai sem tudták kivonni magukat a hatása alól...

...a római menetelés egyáltalán nem volt spontán forradalmi esemény, inkább egy politikai-színházi előadás (...) Mussolini azzal fenyegetőzött, hogy feketeingeseivel (...) Rómába fog menetelni, hogy átvegye az állam irányítását. A háttérben Viktor Emánuel király már felkérte Mussolinit új kormány alakítására. A Duce persze, újra előadva Julius Caesar római bevonulását, mindenképpen Rómába menetelt, amivel sikerült megteremtenie a fasiszta kormány igen hasznos »forradalmi mítoszát«, amelyet alaposan ki is használtak az elkövetkező évek során. Mussolini lett a miniszterelnök, és megszületett a fasiszta Olaszország.”

(Jonah Goldberg: *Liberálfasizmus*)

- a) Az első szövegrészlet tanulsága alapján: miért fontos a politikai vezetők iránti személyes rajongás?
.....
- b) Mikor történt a római menetelés? .....
- c) Miért akart Mussolini Julius Caesarra hasonlítani?
.....
.....
- d) Mi volt Olaszország hivatalos államformája, s ebben milyen tisztséget viselt Mussolini?
.....
- e) Nézz utána, kik voltak a feketeingesek! .....

4. Egészítsd ki vagy fejezd be az alábbi mondatokat!

- a) Az első világháború utáni európai gazdaság működése akadozott, mert .....
- b) A fasiszták az olasz nép számára ..... ígérték, a mozgalmat a ..... támogatták.
- c) A húszas évek kulturális életét a ..... jellemezték.

26. Kommunista diktatúra a Szovjetunióban

1. Magyarázd meg az alábbi fogalmakat!

totális diktatúra:	.....
Gulag:	.....
koholt per:	.....
személyi kultusz:	.....
tervgazdálkodás:	.....
munkaverseny:	.....
kollektivizálás:	.....
kulák:	.....

2. Olvasd el az alábbi részleteket az *Ivan Gyenyiszovics egy napja* című regényből!

„Mit is keressenek (a felügyelők) reggelenként a rabnál? Kést? Az ilyesmit nem a táborból viszik ki, hanem oda szokták becsempészni. Reggel azt kell ellenőrizni, nem visz-e ki magával vagy három kiló élelmiszert, hogy ezzel aztán megszökhessen. (...) Reggel azt is ellenőrizni kell, nincs-e valakin polgári öltözet a fegyencruha alatt. Mert hát a polgári öltözetet már réges-rég elvették mindenkitől, és csak a büntetés letöltése után adják vissza, legalábbis így mondták. Ebben a táborban még nem fordult elő, hogy valakinek letelt volna az ideje. (...)

A zupa (leves) napról napra ugyanaz, attól függ, milyen főzelékféléket szereznek be télre. A múlt esztendőben csak sózott répa volt a raktáron, így hát a zupa szeptembertől júniusig csupán répából állt. Ebben az évben pedig megfeketedett káposzta volt soron. A fegyenc számára a legbősegebb időszak a június: ilyenkor már minden főzelékféle kifogyott, ezért kásával helyettesítik. A legrosszabb hónap a július: ilyenkor csalánt aprítanak az üstbe. (...)

Ez a legkeservesebb pillanat: a reggeli munkába indulás. Sötétben, fagyban, korgó gyomorral, egész napra. A nyelv is megbénul. Senkinek sincs kedve beszélgetni. (...)

Az egész hosszú napon át szélben, fagyban didergő, kiéhezett fogoly az esti ellenőrzésnél a táborkapuban úgy sóvárog a forró, üres káposztalevesből álló vacsorájára, mint tikkadt föld az esőre – és az utolsó cseppig magába szívja. Ez a kanál drágább neki a szabadságnál, drágább az egész eddigi és az egész jövőendő életénél...”

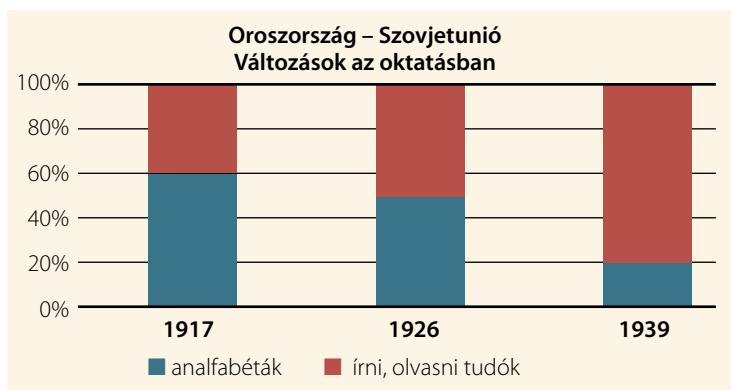
(Alexandr Szolzsenyicin: *Ivan Gyenyiszovics egy napja*)

Jelöld a szövegrészekben a(z)

- élelmiszer minőségére utaló szövegrészeket aláhúzással,
- a foglyok érzéseire utaló szövegrészeket pontozott vonallal,
- a tábori fogság leteltére utaló szövegrészt hullámos vonallal,
- a reggeli ellenőrzés tárgyát és okát szaggatott vonallal!

3. Egészítsd ki a hiányzó mondatokat a grafikon és az ismereteid segítségével!

Az emberek ..... százaléka volt írástudatlan a forradalom idejében.

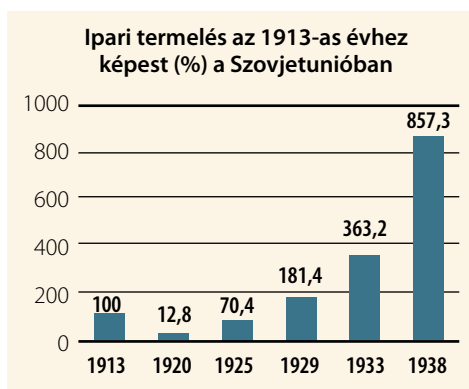
1939-re ez az arány ....., 10-ből ..... ember már tudott írni, olvasni.

A bolsevikok szükségesnek tartották az oktatást széles körben elérhetővé tenni, mert .....

A régi értelmiséget lassan felváltotta az új ..... értelmiség.

4. Válaszd ki a helyes választ a táblázat és ismereteid alapján!

	gabona (millió tonna)	szarvasmarha (millió db)	sertés (millió db)	kecske, juh (millió db)
1928	73,3	70,5	26	146,7
1930	83,5	52,5	13,6	108,8
1933	68,4	38,4	12,1	50,5
1935	75	49,3	22,6	61,1

- Az ipari termelés 1920 és 1938 között ...
a) lelassult. b) közel hetvenszeresére nőtt. c) csökkent. d) megtízszereződött.
- A gazdaságot ... segítségével irányították.
a) piaci viszonyok b) központi tervek c) kulákok
- Az ... évben csökkenés volt a mezőgazdaság minden területén.
a) 1930-as b) 1933-as c) 1935-ös
- Az ipari termelés legnagyobb arányban ... nőtt.
a) 1920–1925 között b) 1925–1929 között c) 1929–1933 között d) 1933–1938 között
- 1928–1935 között a legnagyobb mértékben a ... száma csökkent az állattenyésztésben.
a) szarvasmarhák b) sertések c) kecskék, juhok

5. Olvass utána!

A)

B)

C)

A Szovjetunió címere 1923 és 1936 között

a) Mit szimbolizál a földgömbben látható sarló és kalapács?

.....
 .....

b) Mi volt a Szovjetunió jelszava, mottója?

.....
 .....

c) Meddig állt fenn a Szovjetunió?

.....

d) Egészítsd ki a fenti ábrát! Írd be a téglalapokba a felhasznált jelképeket, és írd melléjük a vonalra, hogy mit jelképezhetnek!

e) Kiket neveztek kuláknak a sztálini Szovjetunióban?

.....

f) Milyen eszközökkel lépett fel velük szemben a kommunista diktatúra?

.....
 .....

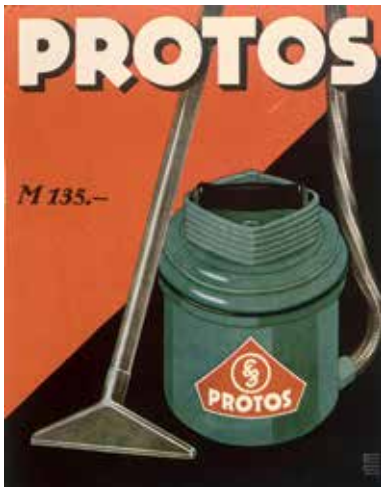
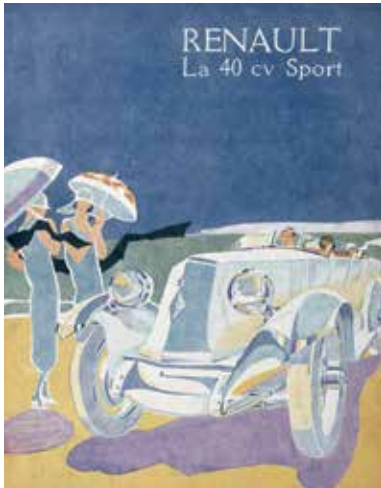
g) Hogyan jelenik meg mindez a plakáton?

.....

27. Társadalmi szerep, öltözködés, életmód. Nők a húszas–harmincas években

1. Találj ki egy figyelemfelkeltő reklámszöveget a terméket vagy eseményt népszerűsítő plakátoknak!

2. Melyik a kakukktojás a négy közül? Tegyél X-et a megfelelő helyre, és indokold a válaszodat!

- a) telefonkezelő   ügyvéd   tanár   miniszterelnök

Indoklás: .....

- b) feleség   családfenntartó   anya   háziasszony

Indoklás: .....

- c) rövid szoknya   bubifrizura   vászonruha   bikini

Indoklás: .....

- d) autós kirándulás   rádiózás   tévézés   vásárolgatás

Indoklás: .....

3. Igaz vagy hamis? Karikázd be a megfelelő betűjelet! Ha jól dolgoztál, a betűket helyes sorrendbe téve a korszak egy új háztartási eszközének a nevét kapod!

	Igaz	Hamis
Az első világháborúban rengeteg nő teljesített fegyveres szolgálatot a fronton.	B	S
A nők munkába állását nem támogatták a kormányok.	K	P
A technikai fejlődés háttérbe szorította a női munkavállalást.	N	O
A női egyenjogúság a férfiakkal egyenlő munkabérekben is megmutatkozott.	Y	É
A szavazati jog lehetővé tette a nők politikai szerepvállalását.	Ó	I
A rádióból a zenék mellett különféle tanácsokat is kaptak a háziasszonyok.	M	Z
A korszakban a fiús nőideál hódított.	G	A

Megfejtés: .....

4. Foglald össze a kép segítségével a nyugati nők öltözködését egy híres divatlap olvasóinak!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

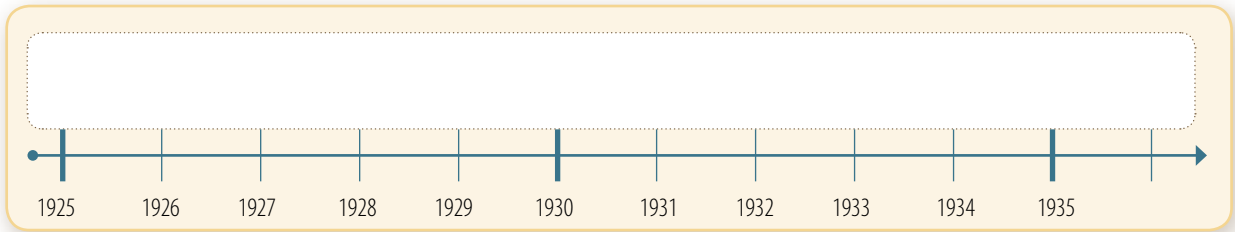
.....

.....

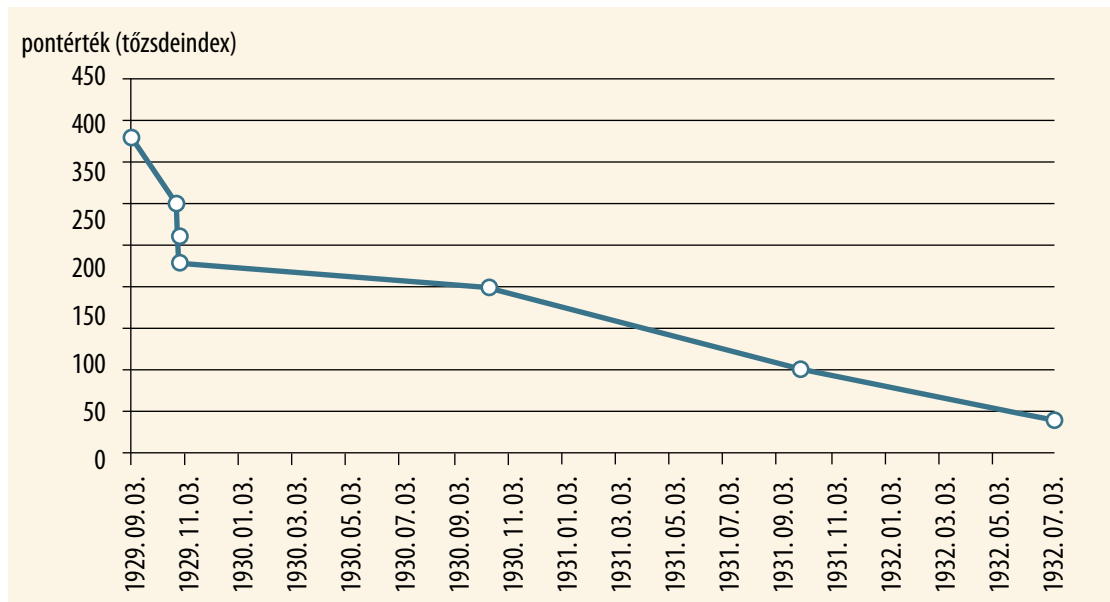
.....

28. A gazdasági világválság az Amerikai Egyesült Államokban és Európában

1. Jelöld az időszalagon kapcsos jellel a nagy gazdasági világválság idejét!

2. A grafikon a részvények átlagárának alakulását mutatja a New York-i tőzsdén a nagy gazdasági válság idején. Válaszolj a kérdésekre a grafikon és ismereteid alapján!

a) Mi jellemezte a világgazdaságot az 1920-as években?

.....

.....

b) Mi történt 1929 őszén a New York-i tőzsdén?

.....

.....

c) Hányadrésére esett vissza az index 1929 és 1932 között?

.....

3. Jelöld a helyes válaszokat!

A gazdasági válság leküzdése érdekében...

- az állam nem avatkozott be a piac működésébe.
- a pénzüzetek működését szabályozták.
- a közmunkaprogramokat beszüntették.
- kevesebb földterületet műveltek meg és vetettek be.
- megsemmisítették a felhalmozódott mezőgazdasági termékeket.
- növelték a munkások munkabérét.
- az állam hatalmas beruházások megrendelésével (pl. utak) biztosított munkát.
- növelték a termelést.
- a vállalatok új munkásokat alkalmaztak kevesebb bérért.

4. Válaszolj a kérdésekre a táblázat és az ismereteid alapján!

Az ipari termelés mutatója (az 1913-as szint felel meg 100%-nak)				
	USA	Németország	Nagy-Britannia	Franciaország
1929	180,8	117,3	100,3	142,7
1932	93,7	70,1	82,5	105,4

- a) Melyik ország vált a világgazdaság motorjává az első világháború után?
.....
- b) A válság hatására bekövetkezett visszaesés mértéke melyik országban volt a legnagyobb?
.....
- c) A visszaesés mértéke melyik országban volt a legkisebb?
.....
- d) Melyik ország termelése volt jobb még 1932-ben is a háború előtti szintnél?
.....

29. Hitler hatalomra kerülése Németországban

1. Kösd össze az összetartozó fogalmakat!

- a versailles-i béke megkötésének éve
- jóvátétel fizetése
- tömeges munkanélküliség, szegénység
- Hitler kancellárrá választásának éve
- fajelmélet
- Gestapo
- diktatórikus hatalom
- antiszemitizmus
- náci egypártrendszer, irányítója a teljhatalmú Hitler
- náci titkosrendőrség
- 1933
- szélsőséges pártok megerősödése
- 1919
- zsidóellenesség
- hatalmas összegű hitelfelvétel
- bizonyos emberi fajok uralkodásra termettek, míg mások szolgaságra vagy kiirtásra

2. Foglald össze az alábbi táblázatban Németország gazdasági, politikai viszonyait!

	Németország az első világháború végétől az 1920-as évek első feléig	Németország az 1920-as évek második felében	Németország 1933-tól
államforma			
gazdaság			
meghatározó politikai eszme			
a belpolitika egyéb jellemzői, tényezői			

3. Gyűjtsd össze Hitler diktatórikus kormányzásának elemeit, jellemzőit, és írd ezeket a pontozott vonalakra!

.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Válaszolj az alábbi kérdésekre!

Névsorolás egy hajó fedélzetén, amely úszó koncentrációs táborként szolgált. Sok korai koncentrációs tábor rögtönzött módon lett létrehozva

Sorakozó egy koncentrációs tábor udvarán

a) Mik voltak a koncentrációs táborok?

.....

b) Kik voltak Hitler fő ellenfelei?

.....

c) Milyen egyéb módon tudott még Hitler leszámolni ellenfeleivel?

.....

d) Később mely népek, népcsoportok fő megsemmisítő helyszíneivé váltak a koncentrációs táborok a hitleri Németországban?

.....

e) Mit gondolsz a képek alapján, milyen körülmények között raboskodtak a foglyok?

.....
.....
.....

30. A náci terjeszkedés kezdetei Európában

1. Tanulmányozd a térképet, és oldd meg a feladatokat!

- a) Jelöld barna színnel a német terjeszkedés során az 1936–1939 között elfoglalt területeket! Jelöld a térképen sorszámok beírásával a terjeszkedés szakaszainak sorrendjét!

- b) Fogalmazd meg, mi volt a célja a hitleri Németország terjeszkedésének!

.....
.....

- c) Milyen szerepet szánt Hitler Németországnak Európában?

.....

- d) Jelöld zöld színnel a müncheni konferencián részt vevő országokat!

- e) Melyik országról tárgyaltak a müncheni konferencián? .....

2. Válaszolj az alábbi kérdésekre ismereteid és a korabeli karikatúra alapján!

Milyen eseményt örökít meg a kép? .....

Melyik évben történt az ábrázolt esemény? .....

Mit gondolsz, hogyan értékelte a rajzoló az eseményt? Indokold a válaszod!

Melyik náci jelképet viseli Hitler? .....

Találj ki egy találó címet a karikatúrának!

Reich, azaz a Német Birodalom
Hitler idejében

3. Válaszolj a kérdésekre ismereteid és a források segítségével!

„Hitler hallatlan sikereket könyvelhetett el a vezető európai személyiségek félrevezetésében is. A megtévesztettek [közé] tartozott... szinte minden angol politikus. Kevésbé hittek neki a franciák, de Hitler nem is nagyon igyekezett elhíttetni velük jó szándékait. Ugyanakkor számos alapvető kérdésben a megtévesztett áldozatok közé tartozott a fasiszta partner, Mussolini is, és a balga, láncon vezetett vakok csoportját gazdagították a kis szövetségesek vezető emberei...”

Ormos Mária: *Ki volt Hitler?* Változó Hitler-kép. Rubicon 1991/1. sz.

„Barátaim, (...) egy brit miniszterelnök azzal a büszkeséggel tér haza Németországból, hogy békét hozott. Hiszem, hogy ez korunk békéje.” (Neville Chamberlain – 1938)

Hitler mely tulajdonságát emeli ki az első forrásrészlet?

Milyen célokat kívánt Hitler megvalósítani 1938-ban?

Miként vélekedett Nagy-Britannia miniszterelnöke a müncheni egyezményről?

Igaza lett-e Chamberlainnek, hogy a müncheni egyezmény elhozza Európa számára a tartós békét?

Európa és a világ a két világháború között

V. FEJEZET ● ÖSSZEFOGLALÁS

1. Oldd meg az alábbi feladatokat!

a) Csoportosítsd a Hitler és Sztálin rendszerére jellemző állításokat!

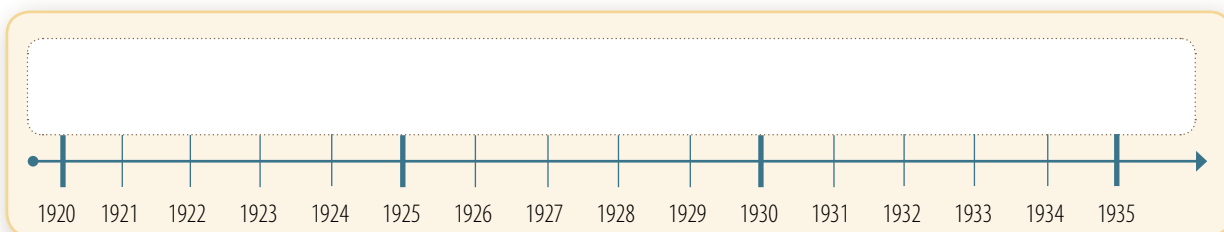
Hitleri rendszer	Mindkettő	Sztálini rendszer

- A Milliókat ítétek el, és zárattak Gulag-táborokba.
- B Állami propaganda az eszmék és a vezető népszerűsítésére.
- C Titkosrendőrsége a lakosságot folyamatos ellenőrzés és megfélemlítés alatt tartotta.
- D Pártállam.
- E Az államberendezkedés a szocializmus eszméjére épült.
- F A Hitlerjugend szervezete kötelező volt a fiatalok számára.
- G Kíméletlenül leszámoltak a politikai ellenfelekkel.
- H Személyi kultusz érvényesült.
- I Csak a politikát támogató híreket, műsorokat lehetett közölni.
- J Korlátlan hatalom összpontosult a vezető kezében.
- K A terror a legtekintélyesebb katonai vagy pártvezetőket sem kímélte.
- L Ötéves tervekkel irányították a gazdaságot.
- M Intenzív fegyverkezési program.
- N A földeket, a haszonállatokat és termelőeszközöket állami tulajdonba vették.

b) Adj hozzá a fenti listához további 2-2 jellemző elemet!

- O .....
- P .....
- R .....
- S .....

2. Jelöld az időszalagon, hogy mely évben jutott hatalomra Mussolini, Hitler és Sztálin!

3. Tedd időrendi sorrendbe az alábbi eseményeket! Írd a sorszámokat a négyzetekbe!

- A New Deal meghirdetése.
- A versailles-i békeszerződés Németországgal.
- A nagy gazdasági világválság kitörésének éve.
- A kisantant létrejötte.
- A trianoni békeszerződés Magyarországgal.
- A Szovjetunió megalakulása.
- A müncheni konferencia.
- Anschluss.

4. Nevezd meg, és írd le a képekhez kapcsolódó fogalmak és országok nevét!

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

31. A Horthy-korszak első évei. Bethlen István konszolidációs politikája

1. Állítsd időrendi sorrendbe az alábbi eseményeket! Írj sorszámokat a négyzetekbe!

- Az októberi királypuccs.
- Bethlen István lesz a miniszterelnök.
- Horthy bevonul Budapestre fehér lovon.
- A királyság visszaállítása és a kormányzói poszt létrehozása.
- Új pénzt vezetnek be, megjelenik a pengő.

2. Írd a képek alá, kinek az adatlapján jársz!

a)

MUNKAHELY

+

Munkahely megadása

Magyar Királyság
kormányzó

A Magyar Királyság kormányzója

ALAPADATOK

Születési dátum   június 18.

Születés éve   1868

Politikai nézet: **királyságpárti**

ÉLETÉNEK FONTOSABB HELYSZÍNEI

Budapest, Hungary

Kenderes
Szülőváros

KAPCSOLAT

♥

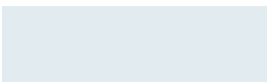
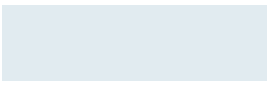
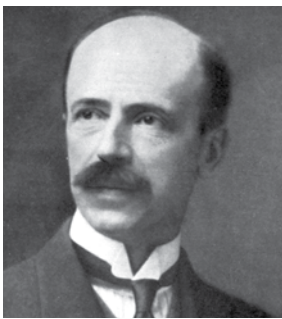

házas, házastársa:

.....

A: .....

b)

 		MUNKAHELY Munkahely megadása
ALAPADATOK		 Magyar Királyság miniszterelnök A Magyar Királyság miniszterelnöke
Születési dátum	október 8.	ÉLETÉNEK FONTOSABB HELYSZÍNEI
Születés éve	1874	 Budapest, Hungary
Politikai nézet:	királyságpárti	 Gernyeszeg Szülőváros
		KAPCSOLAT
		 házas, házastársa: .....

B: .....

3. Javítsd ki az összekeveredett kifejezéseket! Húzd át a helytelen szót, és írd a vonalra a helyes szót!

- a Habsburg-ház bevezetése .....
- az Egységes Párt felvétele .....
- választójog trónfosztása .....
- nyílt szavazás korlátozása .....
- új adók felállítása .....
- külföldi kölcsön létrehozása .....
- Magyar Nemzeti Bank bevezetése .....
- pengő kivetése .....

Állapítsd meg, hogy a gazdasági (G) vagy a politikai (P) konszolidációt szolgálták-e a felsorolt intézkedések, és írd a megfelelő betűt az intézkedés mellé!

4. Nézd meg a képet, majd válaszolj a kérdésekre!

Mikor vezették be a képen látható pénzt, és mi volt a neve?

.....

Miért volt szükséges, hogy új pénzt vezessenek be?

.....

.....

.....

.....

Hogy hívták a korábbi pénzt, amelyet ez leváltott? .....

Mi utal az új pénzen Magyarország államformájára? .....

5. Melyik a kakukktojás a négy közül? Tegyel X-et a megfelelő helyre, és indokold a választodat!

- a) kormányzó   Horthy   Bethlen   tengernagy

Indok: .....

- b) zsidóellenesség   numerus clausus   zárt szám   pengő

Indok: .....

- c) pénzügyi stabilizáció   forint   Magyar Nemzeti Bank   kölcsön

Indok: .....

- d) Bethlen Gábor   miniszterelnök   pengő   Egységes Párt

Indok: .....

- e) Bethlen István   Teleki Pál   Horthy Miklós   Károlyi Mihály

Indok: .....

32. Oktatás, művelődés, tömegkultúra

1. Ki volt?

a) Karády Katalin?

.....
.....

b) Csík Ferenc?

.....
.....

c) Elek Ilona?

.....
.....

2. Nevez meg két olyan technikai újdonságot, amelyek hatottak a Horthy-korszak művelődésére!

1. .... 2. ....

3. Olvasd el a leventemozgalomról szóló törvény részleteit, majd válaszolj a kérdésekre!

„1. § A testgyakorlásra kötelezett leventeifjak kötelesek legalább 8 hónapon, és legfeljebb 9 hónapon keresztül heti 3 órán át testgyakorlást végezni.

3. § A testgyakorlásra kötelezett leventeifjak kötelesek vallásfelekezetük rendes istentiszteletén részt venni.

5. § ...a mulasztót... a testnevelési bizottság figyelmeztetésben, ismételt mulasztás esetében dorgálásban részesíti.”

a) Melyik hónap végén fejezte be legkorábban a levente a testgyakorlást, ha szeptember elsején kezdte el, és nem szakította meg?.....

b) Kivételezett-e a szabályzat valamelyik vallási felekezet tagjaival?.....

c) Milyen mai fegyelmező eszközhöz hasonlítható a mulasztó leventékkal szemben alkalmazott büntetés?

.....

d) Milyen tulajdonságokkal kellett rendelkeznie egy példás leventének a szabályzat szerint? Sorolj fel hármat!

.....

4. Milyen új intézményeket alapítottak a Horthy-korszakban a „magyar kultúrfőlény” megteremtése érdekében? Töltsd ki a táblázatot!

5. Nézd meg a korabeli plakátot, majd válaszolj a kérdésekre!

Mit reklámoz a plakát?

.....

Milyen épületet világít meg a plakáton a férfi?

.....

Melyik várost ábrázolja a plakát?

.....

Milyen módon reklámozhattak még az 1920-as években egy terméket? Sorolj fel még néhány lehetőséget!

.....
 .....
 .....

6. Válaszolj számokkal a Horthy-korszakra vonatkozó kérdésekre!

- a) Mi volt a tankötelezettség alsó korhatára? .....
- b) Hány éves korukban kerülhettek a gyerekek a polgári iskolába? .....
- c) Hány tanterem volt egy falusi iskolában? .....
- d) Hány fős osztályokban tanítottak a tanítók? .....
- e) Hány évig maradhattak a gyerekek a népiskolában a negyedik osztály elvégzése után? .....
- f) Hány évesen szereztek az ipari tanoncok képesítést? .....

33. A világgazdasági válság hatásai Magyarországon

1. **Húzd alá az egy sorban olvasható gazdasági mutatók közül azt, amelyik nagyobb mértékben esett vissza! Utánanézhetsz a 33. lecke szövegében.**

az ipari termelés teljesítménye

a mezőgazdasági exportcikkék ára

az ipari termelés teljesítménye

az iparban dolgozó tisztviselők bére

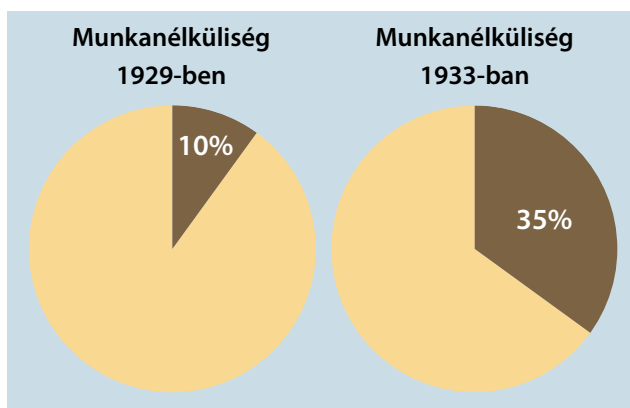
a nemzeti jövedelem

a mezőgazdasági exportcikkék ára

az iparban dolgozó tisztviselők bére

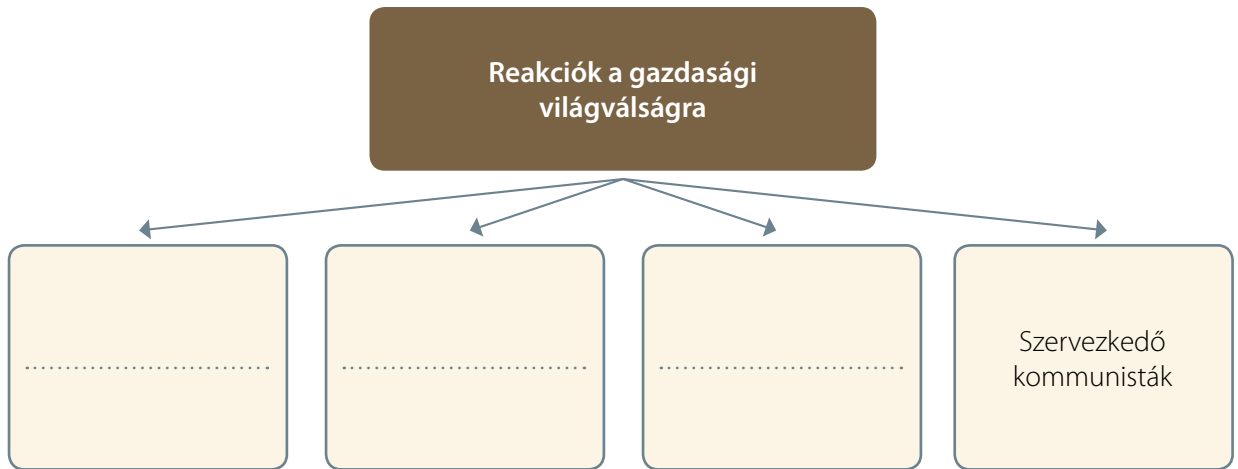
az ipari munkások bére

2. **Nézd meg a grafikonokat, majd válaszolj a kérdésekre!**

- a) Hány százalékkal nőtt a munkanélküliség 1929 és 1933 között?
.....
- b) Magyarországot 1930-ban 8,7 millió ember lakta, ebből 5,5 millió felnőtt. Hányan voltak munkanélküliek 1929-ben, és hányan 1933-ban? A gyermekek és a fiatalok nem számítottak bele a munkanélküliségi adatokba.
- c) Munkanélküliek 1929-ben: .....
- d) Munkanélküliek 1933-ban: .....
- e) Mennyivel voltak többen a munkanélküliek 1933-ban, mint 1929-ben?
.....

3. Hogyan reagáltak az emberek a gazdasági világválságra? Töltsd ki a táblázatot!

4. Igaz vagy hamis? Tegyel X-et a megfelelő helyre!

	Igaz	Hamis
Az elszegényedő emberek nem mertek tüntetni.		
Gömbös Gyula példaképe az olasz diktátor, Mussolini volt.		
Bethlen István lemondott a gazdasági világválság alatt.		
Magyarországot 1931-ben államcsőd fenyegette.		
Növekedtek a bérek 1929 és 1933 között.		
A fiatal diplomások könnyedén el tudtak helyezkedni.		
Gömbös programja a Nemzeti munkaterv volt.		
A válság hatására megjelent Magyarországon a nemzetiszocialista eszme.		
Horthy Miklós lemondott a válság miatt.		
A gazdasági világválság 1925-ben tört ki.		
Gömbös Gyula kommunista volt.		
A gazdasági válságot politikai válság is követte.		

5. Olvasd el a nagy gazdasági világválság idején állást kereső munkanélküli ember hirdetését, majd válaszolj a kérdésekre!

„Állásnélküli, nős, családos magántisztviselő, perfekt mérlegképes könyvelő, magyar, német levelező, közel 20 esztendőes nemzetközi kereskedelmi gyakorlattal állást, munkát kér.”

Mi volt az álláskereső korábbi foglalkozása? .....

Milyen nyelveken tudott a férfi? .....

.....

Hány év gyakorlata volt? .....

Dolgozott-e már a férfi Ferenc József uralkodása alatt? .....

6. Karikázd be a helyes válaszok betűjeleit, majd olvasd ki a kapott nevet!

a) A nemzetiszocialisták ezt a népet vádolták leginkább a magyarság kizsákmányolásával.

E Német   C Olasz   V Zsidó   T Orosz

b) Gömbös Gyula példaképe.

O Horthy Miklós   Ó Adolf Hitler   E Bethlen István   Á Benito Mussolini

c) Gömbös Gyula párbajozott vele.

K Horthy Miklós   L Eckhardt Tibor   T Teleki Pál   R Bethlen István

d) Gömbös kormányprogramja.

S Nemzeti munkaterv   J Kiút   M Magyar haladás   V Revízió

e) Az elégedetlen, tiltakozó tömegek teszik.

É dolgoznak   Á sztrájkolnak   Ó másodállást vállalnak   Ú kivándorolnak

f) A gazdasági világválság kitörésének éve.

G 1929   R 1918   B 1925   C 1933

Megfejtés: .....

Gyűjtsd össze a tankönyved 33. leckéjében a megoldásban kapott szóhoz kapcsolódó jelzőket!

.....

Gyűjts további szóösszetételeket, amelyekben szerepel a megoldásban kapott szó!

.....

.....

34. Magyarok a határokon túl

1. Magyarázd meg a következő fogalmakat!

- a) kisebbségi léthelyzet: .....
- b) asszimiláció: .....
- c) kisebbségvédelmi szerződés: .....

2. Milyen sérelmek érték a Trianon után határon túlivá váló magyarokat? Nevez meg öt sérelmet!

1. .... 2. ....
3. .... 4. ....
5. ....

3. Húzd alá a felsoroltak közül azokat a városokat, amelyek a trianoni béke után idegen ország fennhatósága alá kerültek! Segít a térkép!

Győr	Kassa	Kolozsvár	Siófok
Pozsony	Budapest	Munkács	Debrecen
Temesvár	Fiume	Pécs	Arad

4. Jelöld X-szel a helyes megfejtést!

- a) Erdélyi író, leghíresebb regénye az *Ábel a rengetegben*.

Ady Endre   Babits Mihály   Tamási Áron   Mécs László

- b) Ennyi magyar került Trianon után idegen állam fennhatósága alá.

egymillió   kétmillió   hárommillió   ötmillió

- c) 1920-ban ez az állam nem kapott területeket Magyarországtól.

Románia   Svájc   Ausztria   Csehszlovákia

- d) A kisebbségvédelmi szerződések nem tartalmazzák.

jogegyenlőség   iskolaalapítási jog   az anyanyelv szabad használata
 arányos parlamenti képviselet

5. Olvasd el a kolozsvári költő, Reményik Sándor versrészletét, majd válaszolj a kérdésekre!

Ha egyszer nem lesz többé iskolánk,	(...)
– Nem lesz üvegház gyöngye palántáknak, –	Nem leszünk semmi más:
Ha nem lesz tanterem,	Hitben, hűségben, tisztaságban
Hol a tanító nyíló ajakán	Egymásnak folytonos példaadás.
Az ige-virág magyarul terem,	(...)
Ha nem lesz többé szentesített mód	
Oktatni gyermekünk az ősi szóra,	
Ha minden jussunkból kivettünk:	
Egy Iskola lesz egész életünk,	
S mindenki mindenkinek tanítója.	

- a) Kikhez szól a vers? .....
- b) Milyen problémáról ír a költő? .....
- c) Húzd alá azokat a részleteket, amelyek az iskola jelentőségéről szólnak. Szóban indokold választásod!
- d) Bizakodó vagy reményvesztett hangulatú a vers? Indokold állításod!

6. Nézd meg a táblázatot, majd válaszolj a kérdésekre!

Népszámlálások időpontjai	1991			2001		
	Terület	Összesen	Ebből magyar	%	Összesen	Ebből magyar
Szlovákia	5 274 335	567 296	10,8	5 379 455	520 528	9,7
Kárpátalja	1 252 288	155 711	12,4	1 254 614	151 516	12,1
Erdély	7 723 313	1 603 923	20,8	7 221 733	1 415 718	19,6
Vajdaság	2 013 889	339 491	16,9	2 031 992	290 207	14,3
Összesen	16 263 825	2 666 421	16,3	15 887 794	2 377 969	14,9

- Hány fővel csökkent az erdélyi magyarság száma 1991 és 2001 között?
- Hányszor több magyar élt 2001-ben Erdélyben, mint a Vajdaságban?

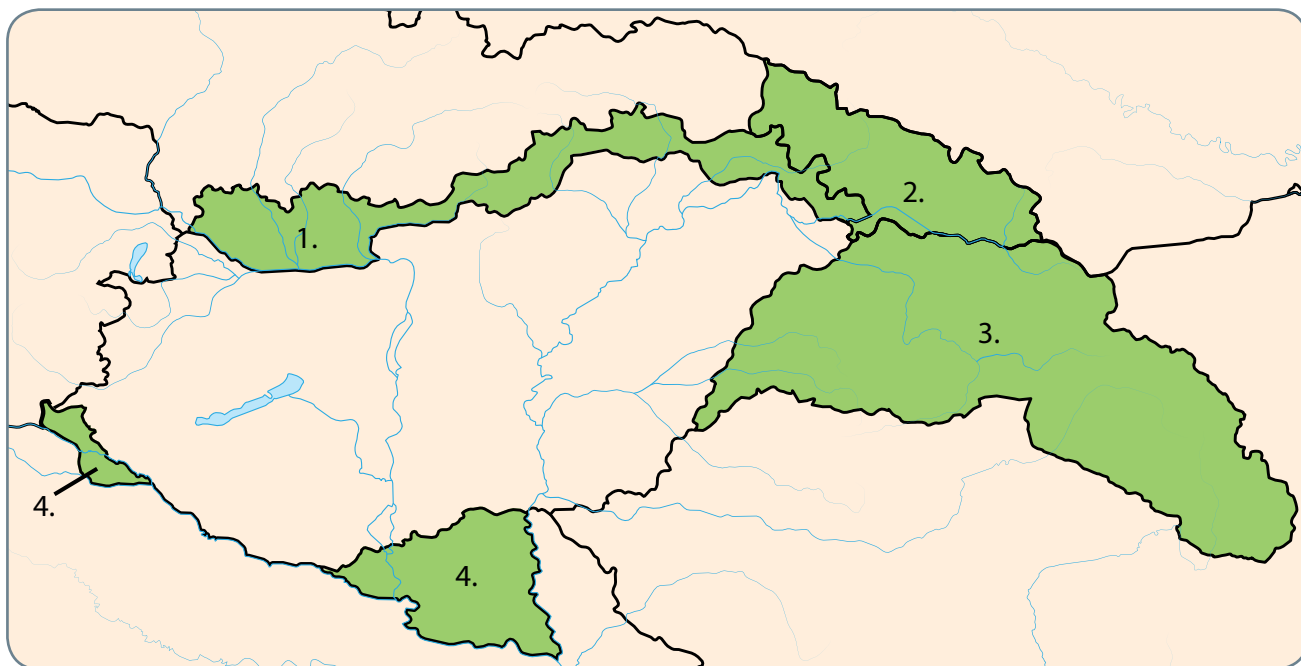

35. A revíziós külpolitika eredményei

1. Állítsd időrendi sorrendbe az alábbi eseményeket! Írj sorszámokat a négyzetekbe!

☐ Az első bécsi döntés.	☐ Kárpátalja visszacsatolása.
☐ Horthy Miklós kormányzóvá választása.	☐ Gömbös Gyula kormánya.
☐ Felavatják az EreklYES Országzászlót.	☐ A nagy gazdasági világválság kitörése.
☐ A második bécsi döntés.	☐ A soproni népszavazás.

2. Írd a számok után a visszacsatolt terület nevét és a visszacsatolás évét!

1 A terület neve: .....

A visszacsatolás éve: .....

2 A terület neve: .....

A visszacsatolás éve: .....

3 A terület neve: .....

A visszacsatolás éve: .....

4 A terület neve: .....

A visszacsatolás éve: .....

3. Egészítsd ki a rövid szövegeket!

- a) ..... novemberében megszületett az első ..... döntés. A döntőbírók ..... és olaszok voltak. A ..... déli részét Magyarországnak ítélték.
- b) ..... -ben megszületett a második bécsi ..... Magyarország ..... északi, enyhe magyar többséget mutató részét kapta vissza.

4. Foglald mondatba az alábbi szavakat úgy, hogy a mondatból következtetni lehessen a szó jelentésére!

revízió, népszavazás, Ereklyés Országzászló: .....

.....

.....

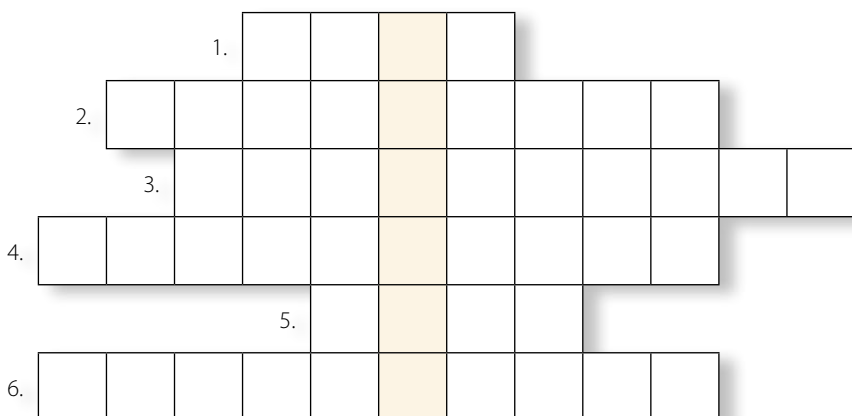
.....

5. Húzd alá az alábbi nevek közül a magyar miniszterelnököket!

Gömbös Gyula	Horthy Miklós	Teleki Pál
Benito Mussolini	Karády Katalin	Bethlen István

6. Fejtsd meg a keresztrejtvényt!

1. A Felvidék déli részét visszaadja Magyarországnak: ... bécsi döntés.
2. Olaszország vezetője az 1930-as években.
3. 1939 márciusában a magyarok által visszafoglalt országrész.
4. Revíziót sürgető magyarbarát brit laptulajdonos: Lord ...
5. Trianon revízióját követelő magyar jelmondat: „Nem! Nem! ... !”
6. A trianoni béke során Ausztriának ítélt országrész.

Megfejtés: .....

Milyen elismerést kapott a megfejtésben szereplő város 1922-ben? .....

.....

Miért? .....

36. Hírközlés, tömegtájékoztatás, propaganda

1. Milyen hírközlési formák léteztek a Horthy-korszakban? Sorolj fel négyet!

1. .... 2. ....
3. .... 4. ....

Nevezd meg olyan hírközlési formákat is, amelyek a Horthy-korszakban még nem léteztek!

.....

2. Nézd meg a táblázatot, majd válaszolj a kérdésekre!

Év	Lapok száma	Telefonállomások száma
1830	10	0
1848–1849	80	0
1877	414	0
1914	1892	91 000
1920	628	57 000
1930	1035	115 000
1938	1564	120 000
1942	1379	248 000

a) Hányszor több lapot olvashattak a magyar emberek a világgazdasági válság idején, mint Petőfi a Pülvax kávéházban?

.....

b) Számold ki, hogy 1920 és 1942 között mennyivel nőtt a telefonállomások, és mennyivel a lapok száma!

.....

c) 1914 és 1920 között a lapok vagy a telefonállomások száma csökkent nagyobb mértékben?

.....

d) Mit gondolsz, mi az 1914 és 1920 közötti csökkenés oka?

.....

e) Nézz utána az interneten, hogy Magyarországon jelenleg hány mobiltelefont használnak!

.....

3. Melyik korszakból való a plakát? Írd az alábbi évszámokat ahhoz a plakáthoz, amelyikhez szerinted illik! 1918 • 1919 • 1920 • 1928 • 1934 • 1938

.....

.....

.....

4. Állítsd időrendi sorrendbe a távközléssel kapcsolatos magyarországi eseményeket!

- Elkezdődik a hangos filmhíradók rendszeres sugárzása.
- Antibolsevista propagandafilmek vetítése.
- Megkezdzi működését a Telefonhírmondó.
- Megindul a Magyar Rádió rendszeres műsora.
- A mozik rendszeres, hang nélküli híradófilmeket vetítenek.
- Megjelennek az első magyarországi lapok.

5. Keresz filmhíradót az interneten, majd fogalmazd meg, hogy miről szolt! Használd a filmhíradokonline.hu oldalt!

.....

.....

.....

.....

Magyarország a két világháború között

VI. FEJEZET ● ÖSSZEFOGLALÁS

1. Melyik országhoz csatolták a trianoni béke értelmében...

- a) Felvidéket? .....
- b) Délvidéket? .....
- c) Erdélyt? .....
- d) Burgenlandot? .....
- e) Fiume városát? .....

2. Magyarázd meg, hogy mit jelentenek a következő fogalmak!

- a) tanácsköztársaság: .....
- b) őszirózsás forradalom: .....
- c) revízió: .....
- d) világgazdasági válság: .....
- e) vörösterror: .....
- f) numerus clausus: .....

3. Állítsd időrendi sorrendbe az alábbi politikusokat!

- Gömbös Gyula
- Bethlen István
- Kun Béla
- Károlyi Mihály

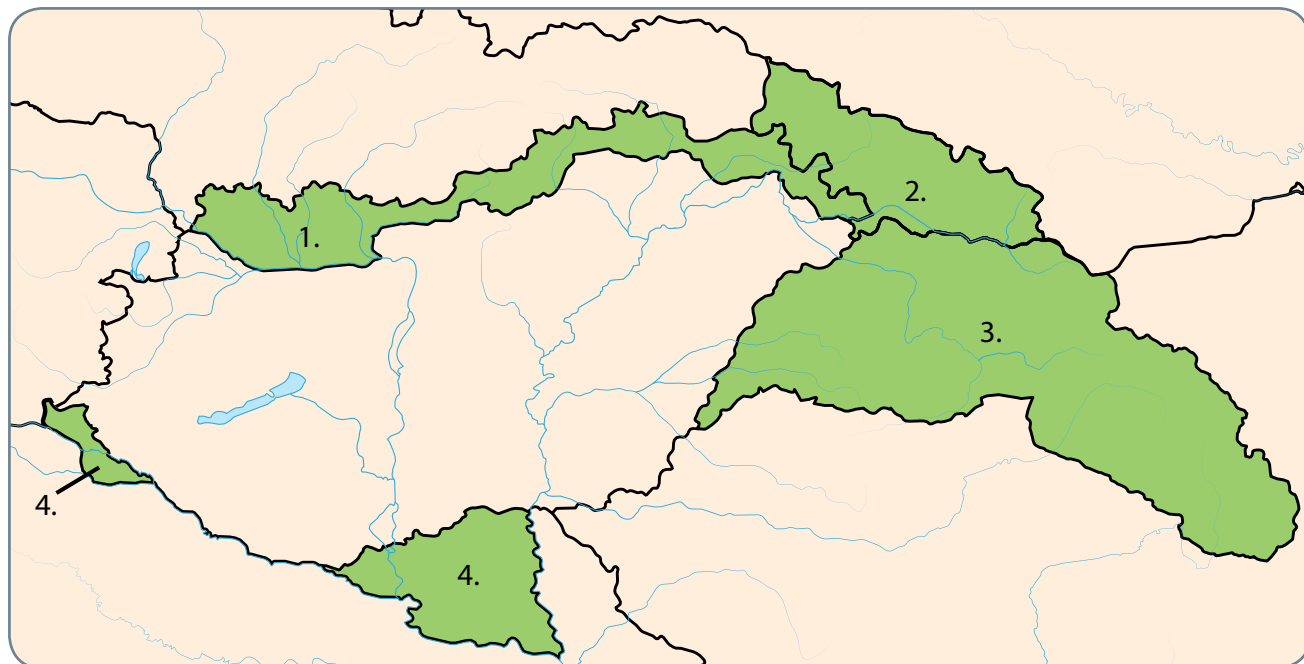
4. Ki volt...

- a) Horthy Miklós? .....
- b) Bethlen István? .....
- c) Kun Béla? .....
- d) Teleki Pál? .....
- e) Károlyi Mihály? .....

5. Mikor volt...

- a) az őszirózsás forradalom? .....
- b) az első bécsi döntés? .....
- c) a trianoni békeszerződés aláírása? .....
- d) a Tanácsköztársaság kikiáltása? .....

6. Melyik földrajzi területet jelölik a számok?

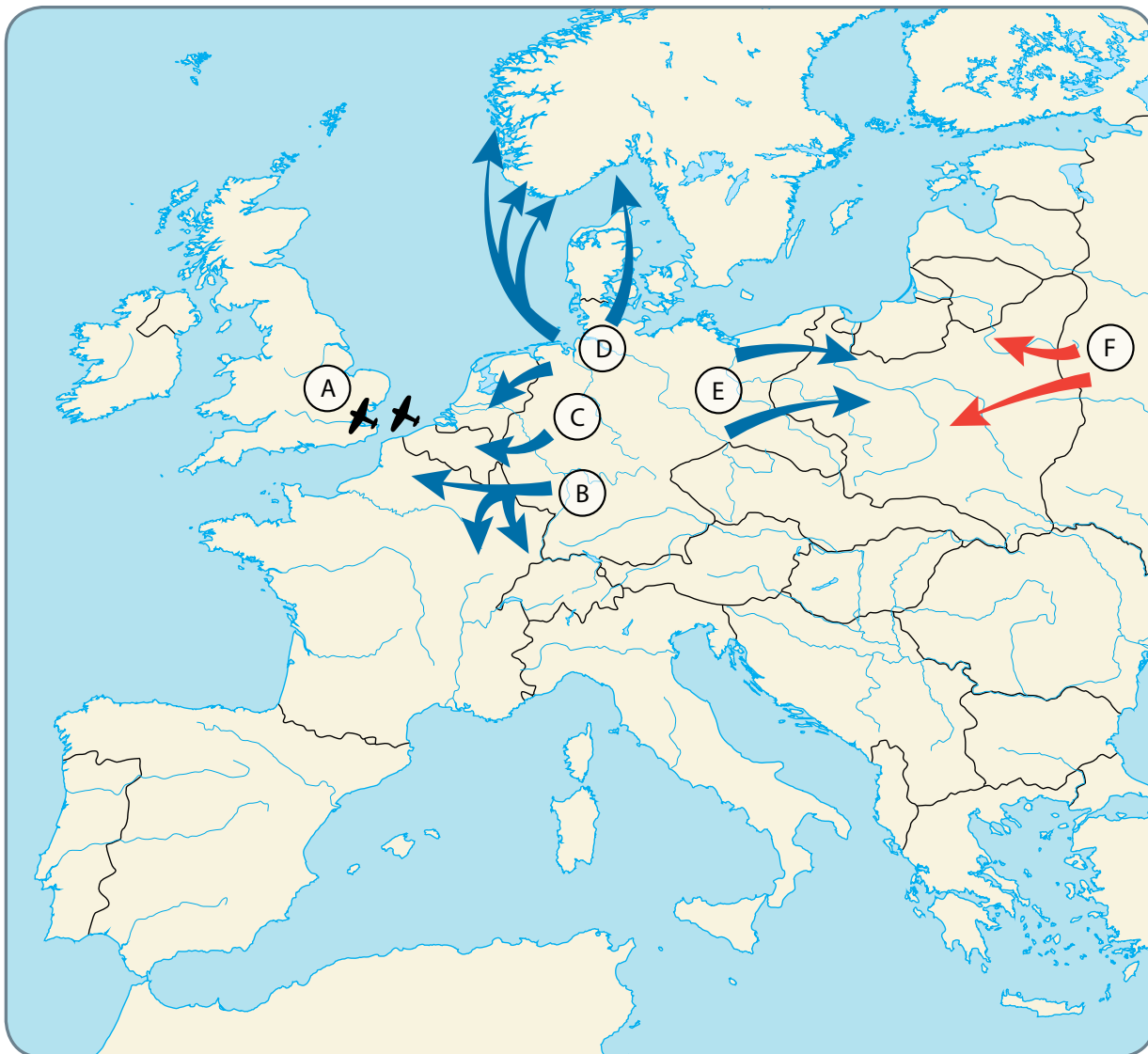

- 1. ....
- 2. ....
- 3. ....
- 4. ....

37. A második világháború kezdete és első szakasza, 1939–40

1. Mely betűk jelzik a térképvázlaton az alábbi eseményeket? Írd a megfelelő betűt a pontozott vonalra!

- 1939. szeptember 1.: Németország megtámadja Lengyelországot. ....
- 1939. szeptember 17.: A Szovjetunió is támadást indít Lengyelország ellen. ....
- 1940. április: Németország lerohanja és megszállja Dániát és Norvégiát. ....
- 1940. május: A német csapatok elfoglalják Luxemburgot, Hollandiát, Belgiumot, és betörnek Franciaországba. ....
- 1940. június–október: A német légierő folyamatosan támadja Nagy-Britannia repülőtereit és városait. ....

2. Figyeld meg alaposan az alábbi fényképeket, és készítsd el a feladatokat a füzetedben!

- Csoportosítsd a képeket! Válassz ki két témát, és gyűjtsd össze azokat a képeket, amelyek ahhoz a témához kapcsolódnak!
- A képek segítségével adj magyarázatot arra, miért volt nagyon sok civil áldozata ennek a háborúnak!
- Egy 10-15 mondatos haditudósítást kell írnod egy korabeli magyar újságba. Válasz ehhez egy vagy két képet ezek közül!
- Írd meg a tudósításodat az eseményről úgy, hogy a kiválasztott képeken látható dolgokról is írsz benne!

Német bombázógép Lengyelország felett, 1939

Belgák keresnek fedezéket a német repülőgépek előtt, 1940

Francia harckocsik egy lebombázott francia városban, 1940

Német harckocsik Lengyelországban, 1939

Német zuhanóbombázók, 1940

Halott brit katonák Franciaországban, 1940

Német harckocsik Franciaországban, 1940

Brit és francia katonák várják, hogy kimenekítsék őket Dunkerque-ből (dönkerk), 1940

Angol pilóták egy lelőtt német repülőgép mellett, 1940

A londoni metróban menedéket keresők, 1940

Egy német tengeralattjáró

Tengeralattjáró által megtorpedózott olajszállító hajó, 1941

3. Keres a filmhíradokonline.hu oldalán olyan tudósításokat 1940-ből és 1941-ből, amelyek az Anglia feletti légi csatáról szólnak! Milyen kulcsszóval fogsz keresni? Írd le a címét a témáról talált tudósításoknak!

kulcsszó: .....

a tudósítások címei: .....

.....
.....
.....

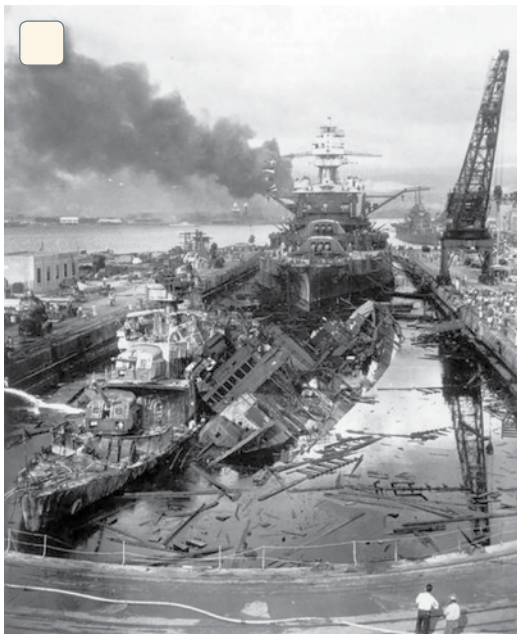
38. A világháború kiszélesedése, 1941

1. Írd be az események betűjelét egymás alá a megfelelő évszámhoz! Töltsd ki a táblázat harmadik oszlopát is!

- a) Angliai csata, az angol és német repülők küzdelme.
- b) Megindul a Szovjetunió elleni német támadás.
- c) Németország legyőzi Franciaországot.
- d) A szovjet csapatok Moszkva előtt megállítják a németek előrenyomulását.
- e) A német csapatok lerohanják Lengyelországot.
- f) Japán támadás Pearl Harbor ellen.
- g) Hitler ígérete ellenére elfoglalja egész Csehszlovákiát.
- h) Az Egyesült Államok belép a második világháborúba.

Év	Esemény	Miért volt fontos esemény? Milyen következményei lettek?
1938		
1939		
1940		
1941		

Melyik eseményekről készülhettek az alábbi képek? Írd az események betűjelét a négyzetbe!

2. Goebbels a nemzetiszocialista Német Birodalom egyik fontos vezetőjeként Hitler feltétlen híve és támogatója volt. Az alábbiakban az ő naplójából olvashatsz részleteket. Válaszolj a kérdésekre a források alapján!

1941. július eleje

„A Führer úgy gondolja, hogy az akció körülbelül négy hónapot fog igényelni; Én azt hiszem, még kevesebbet. A bolsevizmus úgy fog összeomlani, mint egy kártyavár. Példátlanul sikeres hadjárat elé nézünk. ... Az együttműködés Oroszországgal valójában foltot ejtett a becsületünkön. Ezt most le kell törölni. Az, ami ellen egész életünkben harcoltunk, meg lesz semmisítve. Ezt mondtam a Führernek, és ő teljesen egyetértett ezzel.”

a) Hitler és környezete hogyan ítélte meg a Szovjetunió elleni háború esélyeit?

.....

b) Milyen együttműködésre utalt Goebbels az oroszokkal?

.....

1941. augusztus 19.

„... A Führer például ötezerre becsülte a szovjet harckocsik számát, holott valójában húszezer páncélosuk volt. Úgy gondoltuk, mintegy tízezer repülőgéjük van, holott több mint húszezer volt... Talán jó is volt, hogy nem rendelkezünk pontos képpel a bolsevikok erejéről. Akkor esetleg visszariadtunk volna attól, hogy megoldjuk a Kelet és a bolsevizmus esedékessé vált kérdését.”

c) Miért okozott a németek számára meglepetést a szovjet erők ellenállása?

.....

d) Hogyan értékelte Goebbels utólag a felderítés hiányosságát? Neked mi a véleményed erről?

.....

3. Elemezd a forrás, illetve a kép alapján, milyen jellegű hadviselés bontakozott ki a Szovjetunióban a támadókkal szemben!

*Elvtársak! Polgárok! Testvérek! Hadseregünk és Hajóhadunk katonái!
Hozátok fordulok, Barátaim!*

Hazánkat komoly veszély fenyegeti. (...)

A Vörös Hadsereg egységeinek kényszerű visszavonulása esetén el kell szállítani az egész vasúti gördülő állományt, egyetlen mozdonyt, egyetlen vasúti kocsit, egyetlen kilogramm gabonát, egyetlen liter benzint sem szabad otthagyni az ellenségnek. (...) Minden el nem szállítható értékes holmit, a többi közt a színes fémeket, gabonát és benzint is feltétlenül meg kell semmisíteni. Az ellenség által megszállt körzetekben lovas és gyalogos partizánosztagokat kell alakítani, (...) a hidak és utak felrobbantására, a telefon- és távíróvezetékek megromlására, az erdők, raktárak és szállítmányok felgyújtására. Az elfoglalt körzetekben elviselhetetlen viszonyokat kell teremteni az ellenség és székértelói számára, lépten-nyomon üldözni és irtani kell őket, meg kell hiúsítani minden intézkedésüket.

(Sztálin rádióbeszéde a németek támadását követően, 1941. július 3.)

a) Sztálin a „felperzselt föld” taktikáját alkalmazta a németek ellen. Írj három példát rá! Készülj fel, hogy elmagyarázd a többieknek, mit jelent a felperzselt föld taktikája!

.....

.....

.....

b) Mit jelentett a partizánháború? Írj három példát rá! Készülj fel, hogy elmagyarázd a többieknek, mit jelent a partizánháború! Arra is térj ki, hogy ez miért jelentett nagy veszélyt a megszálló idegen hadseregre!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Keress a filmhiradokonline.hu oldalán olyan tudósításokat 1940-ből és 1941-ből, amelyek a német tengeralattjárók támadásairól szólnak! Milyen kulcsszóval fogsz keresni? Írd le a címét a témáról talált tudósításoknak!

kulcsszó: .....

a tudósítások címei: .....

.....

.....

.....

39. Fordulat a világháború menetében, 1942. A hátország szenvedései

1. Olvasd el a *Sztálingrádi csata* című részt a tankönyvedben, és oldd meg a feladatokat!

- a) Keresd meg a szövegben azokat a szavakat vagy kifejezéseket, amelyek az alábbiakat jelentik! Írd őket a kihagyott helyekre!

Egy olyan terület, ahol sok gyár és üzem található: .....

Kóolajlelőhelyek, ahol a nyersanyag kitermelése is folyik: .....

Házak között, házról házra zajló ütközet: .....

A bekerített terület elhagyása céljából indított támadás: .....

Polgári lakosok, nem katonák: .....

- b) Sorszámozással állítsd időrendi sorrendbe az eseményeket!

- A szovjet csapatok Sztálingrádtól északra és délre előretörnek, és bekerítik a városban harcoló német hadsereget.
- A németek lebombázzák Sztálingrádot.
- Nagy erejű német támadás indul a Szovjetunió déli része ellen.
- Hitler megtiltja a bekerített német hadsereg kitörését.
- A németek elfoglalják a Kaukázust, és elérik Sztálingrádot.
- A szovjet csapatok megsemmisítik a bekerített német hadsereget.
- Hónapokig tartó véres küzdelem dúl Sztálingrádért.

2. Töltsd ki a táblázat üres helyeit!

Év	Esemény	Miért volt fontos esemény? Milyen következményei lettek?
	A Midway-szigeteki csata	
	A sztálingrádi csata befejezése	

3. A repülőgép-anyahajók szerepe a tengeri hadviselésben. Válaszolj a kérdésekre a képek alapján!

- a) A Hornet nevű amerikai repülőgép-anyahajó is részt vett a japánok ellen a Midway-szigetek mellett vívott tengeri csatában. Nézzétek meg a képeket, és ennek alapján vitassátok meg, miért váltak a repülőgép-anyahajók a tengeri hadviselés legveszélyesebb fegyvereivé!
- b) Mik voltak e hajók különleges képességei?
.....
- c) Az anyahajókról felszálló repülőgépek milyen feladatokat láthattak el?
.....
- d) Miért váltak különösen fontossá ezek a hajók a tengeri csatákban?
.....

4. Olvasd el a forrásrészletet, és oldd meg a feladatokat!

Heinrich Himmler utasítása, 1943. október

„Hogy mi van az oroszokkal, mi van a csehekkel, számomra teljesen közömbös. (...) Hogy a többi nép jólétben él-e, vagy felfordul az éhségtől, csak annyiban érdekel, amennyiben a saját kultúránkhoz rabszolgákra van szükségünk, egyébként cseppet sem törődöm vele. Hogy egy tankcsapda építésekor felfordul-e tízezer orosz nő végkimerültség miatt vagy sem, csak annyiban fontos számomra, hogy elkészülnek-e a Németország számára szükséges tankcsapdák.”

- a) Hogyan tekintettek a náci vezetők a forrásban megemlített szláv népekre?
.....
- b) Húzd alá a szövegben azokat a részleteket, amelyek igazolják állításodat!
- c) Mi utal a szövegben arra, hogy a német hadsereg a forrás keletkezésekor visszavonulásra kényszerült? .....
.....

40. A holokauszt

1. Oldd meg a vilniusi zsidó lakosságot jogaitól megfosztó rendelkezéshez kapcsolódó feladatokat!

A vilniusi német városparancsnok rendelete, 1941. augusztus 2.

- „1. Minden zsidónak, férfinak és nőnek egyaránt Vilnius városában azonosítás céljából viselnie kell a sárga Dávid-csillagot a mellkasának a bal oldalán és a hátán.
2. A zsidó lakosságnak tilos a járdákat használnia. Csak az utak jobb oldalán járhatnak egymás mögött haladva.
3. A zsidó lakosságnak tilos a körutakon és a közparkokban tartózkodnia. A zsidó lakosságnak tilos az utcai padokat pihenésre használni.
4. A zsidó lakosságnak tilos használnia bármilyen tömegközlekedési eszközt, úgy mint taxik, buszok, gőzhajók stb. A járművek tulajdonosainak egy mindenki számára jól látható táblát kell kitennie ezzel a felirattal: Zsidóknak nem engedélyezett.
5. Bárki, aki ezeket a rendelkezéseket megszegi, a legszigorúbb büntetésben részesül.
6. E rendelkezések máától lépnek érvénybe.”

Keresd meg a térképen Vilniust! Írj egy levelet a város egyik nem zsidó lakójaként az egyik rokonodnak arról, mi történik a városban a németek bejövetele óta! Azt is írd meg neki, hogy mit gondolsz erről!

A large, light-colored rectangular area with horizontal dotted lines, intended for writing a letter.

2. Oldd meg a zsidó lakosság legyilkolásáról szóló tudósításra vonatkozó feladatokat!

Egy német szemtanú visszaemlékezése az Ukrajnában folyó tömeggyilkosságra, 1941

„Kiáltozás és sírás nélkül vetkőztek le ezek az emberek, családonként álltak egybe, megcsókolták egymást, elbúcsúztak, és így várták a jelet a gödör mellett álló SS katonától, akinek korbács volt a kezében. A 15 perc alatt, amíg a gödör közelében álltam, sem panaszt, sem kegyelemért való könyörgést nem hallottam. (...) A szülők könnyes szemmel néztek. Az apa megfogta egy tíz év körüli fiú kezét és csendben beszélt hozzá; a fiú a könnyeivel küzdött. Az apa az égre mutatott, megsimogatta a fejét, és úgy tűnt, valamit magyaráz neki. (...) A gödör már kétharmadáig tele volt. Úgy becsültem, hogy mintegy ezer holttest fekszik benne. Kerestem azt, aki lelőtte őket. Egy SS katona volt (...) ott ült a gödörbe lógatva a lábát. A géppisztolya a térdén volt és cigarettázott.”

- a) Milyen érzéseket tükröz a német szemtanú beszámolója? A szövegből vett idézetekkel támaszd alá azt, amit erről gondolsz!

.....
.....
.....

- b) Vitassátok meg, hogy ártatlan vagy bűnrészes ez a német szemtanú abban, ami lejátszódott előtte!

Az SS vezetőjének, Heinrich Himmlernek a véleménye az elkövetett gyilkosságokról, 1943. október

„És akkor szembetaláljuk magunkat a kérdéssel: mi történjék a nőkkel és a gyermekekkel? Elhatároztam, hogy itt is egészen világos megoldást találunk. Nem tartom ugyanis jogosnak azt, hogy a férfiakat kiirtsuk – megöljük vagy megöletjük –, de azokat, akik a gyermekeinken és az unokáinkon bosszút állnak, a gyermekek alakjában felnőni engedjük. Ezért kellett azt a nehéz döntést meghozni, hogy ezt a népet a Földről eltöröljük.”

- c) Vitassátok meg azt is, hogyan kapcsolódik össze a két forrás!

3. A cigány (roma) holokauszt

„A zsidók akkor már fogytán voltak, jöttek a cigányok. De senki sem szólt ellene, hogy nem szabad. Otthon kiabáltak velünk, hogy bűdös cigány, meg rohadt zsidó. Ilyen taknyos gyerekek. (...) Engem a vonaton kaptak el. Olyan tizenhat éves lehettem. Már ősz tájban volt ez. Már azt hittük, vége a háborúnak. Ugye se újság, se rádió, se semmi. Ki tárgyalt velünk, cigányokkal? Hát senki. (...) bevittek Körmendre, azután meg Komáromba. (...) Három hétig voltam ott. Ott halt meg az unokatestvérem, beteg volt, enni nem adtak.” *(Vajda Rozália visszaemlékezéséből)*

- a) Húzd alá a szövegben a cigányság társadalmi helyzetére utaló részeket!
- b) Mely nép sorsában osztoztak a cigányok a második világháború idején? Mi volt ennek az oka?

.....
.....

41. Németország és Japán legyőzése, 1943–45

1. **Olvasd el *A második front megnyitása* című részt! Fejezd be a bal oldalon található mondatokat a jobb oldalon található sorok segítségével! Kösd össze az egymáshoz kapcsoló részeket!**

Sztálin azt akarta, hogy ... ☐	☐ a légi fölény megszerzésének.
A britek és az amerikaiak támadása ... ☐	☐ Olaszországban szálltak partra Európában.
A szövetségesek először ... ☐	☐ harapófogóba zárták Németországot.
1944. június 6-án megkezdődött a partraszállás ... ☐	☐ megoszthatta a német hadsereg erejét.
A németek felkészültek az invázió visszaverésére, de ... ☐	☐ a brit és az amerikai csapatok is támadást indítanak nyugatról.
A szövetségesek sikerében fontos szerepe volt ... ☐	☐ Franciaországban.
A nyugatról és keletről támadó szövetséges csapatok ... ☐	☐ nem Normandiában várták a partraszállást.

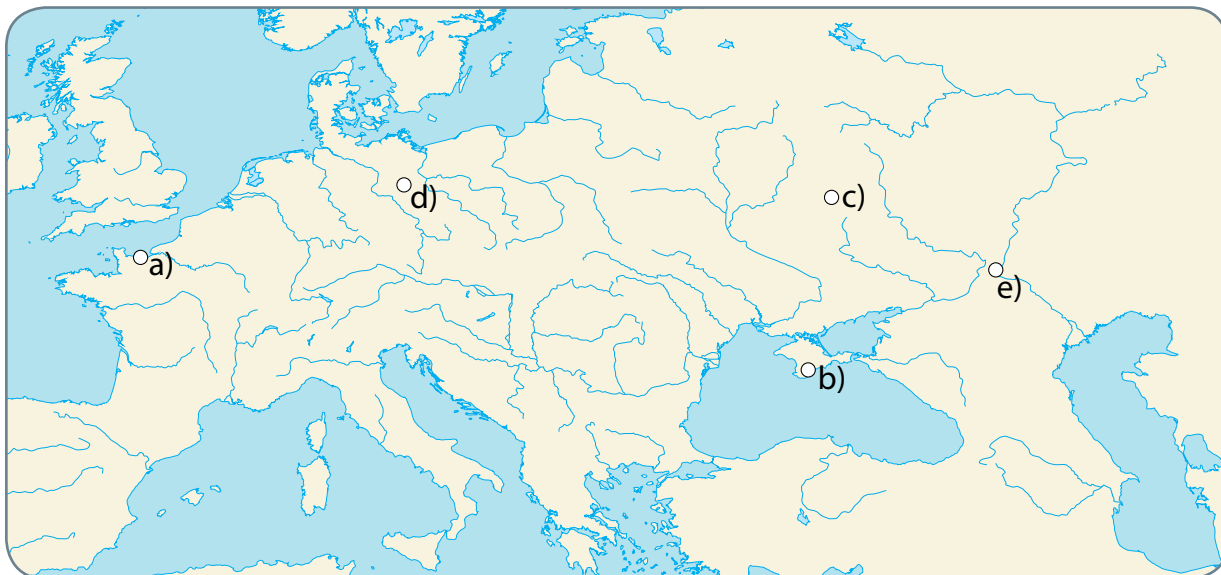
2. **Rendszerezd a második világháború eseményeit és helyszíneit – oldd meg a feladatokat!**

- a) Töltsd ki a táblázat üres helyeit!

Év	Esemény	Betűjele a térképen	Miért volt fontos esemény? Milyen következményei lettek?
	Sztálingrádi csata		
	Kurszki csata		
	Normandiai partraszállás		
			Sztálin, Rooseveltt és Churchill úgy döntött, hogy Németországot megszállási körzetekre fogják osztani.
	Berlin elfoglalása		

- b) Keresd meg a térképen a táblázatban szereplő események helyszíneit! Írd a térképen található betűjelet az esemény melletti oszlopba!

3. Válaszolj a karikatúrára vonatkozó kérdésekre!

- a) Kiket ismersz fel a karikatúrán?
- b) Mit jelképez a az ingujját feltűró alak?
- c) A háború kimenetele szempontjából minek a jelentőségét emelte ki a rajzoló?

4. Oldd meg a Németország vereségének okaira vonatkozó feladatokat!

- a) A táblázat első oszlopában Németország vereségének legfontosabb okait látod felsorolva. El kell döntened egyenként, hogy milyen jellegű oknak tekinthetők ezek. Egy ok akár több csoportba is besorolható lehet.
- b) Azt is el kell döntened, hogy rövid időn belüli vagy hosszú távú hatása volt-e egy adott eseménynek vagy körülménynek. A döntéseidet a táblázatba beírt +/- jellel tudod jelölni. (Az első sort mintaként már kitöltöttük.)

	Politikai ok	Katonai ok	Gazdasági ok	Rövid távon hatott az eseményekre	Hosszú távon hatott az eseményekre
Nagy-Britannia egyedül is kitartott Németország ellen.	+	+			+
A Szovjetunióknak sikerült a hátszágba menekíteni az ipari üzemek nagy részét.					
Nagy-Britannia, Szovjetunió és az USA szövetségre lépett Németország ellen.					

	Politikai okok	Katonai okok	Gazdasági okok	Rövid távon hatott az eseményekre	Hosszú távon hatott az eseményekre
A német tengeralattjáróknak nem sikerült megakadályozni az Atlanti-óceánon keresztül folyó utánpótlások szállítását.					
A kurszki csata után a Vörös Hadsereg vette át a kezdeményezést a keleti fronton.					
Az USA sokkal több fegyvert tudott gyártani, mint Németország.					
A szövetséges csapatok sikeresen partra tudtak szállni Normandiában.					
A Németországgal szövetséges államok egy része fegyverszünetet kért a szövetséges hatalmaktól és Németország ellen fordult.					
A brit és amerikai légierő kiharcolta a légi fölényt.					
Németország nem rendelkezett elég kőolajjal és a fegyverek előállításához szükséges nyersanyaggal.					

- c) A táblázat segítségével írd meg egy 5-10 mondatos ismertetést Németország vereségének okairól! Vedd figyelembe az alábbi szempontokat!
- Olyan okokra is kitérhetsz, amelyek nem szerepeltek a táblázatban!
  - Csoportosítsd az okokat típusonként!

Dotted writing area for the answer.

42. Magyarország a világháborúban. A hadba lépéstől a német megszállásig

1. Oldd meg az 1938 és 1944 közötti eseményekhez kapcsolódó feladatokat!

- a) Sorszámozással rakd időrendi sorrendbe az eseményeket!
- b) Húzd alá azokat az eseményeket, amelyek 1941-ben történtek!
- Pearl Harbor lebombázása, az USA belépése a második világháborúba.
  - Lengyelország megtámadása, a második világháború kitörése.
  - Magyarország hadiállapotba kerül a Szovjetunióval.
  - A német csapatok megszállják Magyarországot.
  - Magyarország békés úton visszakapta a trianoni béke után Csehszlovákiának adott területeinek egy részét.
  - Magyarország részt vesz Jugoszlávia német lerohanásában.
  - A 2. magyar hadsereg pusztulása a Don-kanyarnál.
  - Kállay Miklós miniszterelnök titkos tárgyalásokba kezd a szövetséges hatalmakkal.
- c) Nyilakkal kösd össze azokat az eseményeket, amelyek között ok-okozati összefüggést láatsz!
- d) Fogalmazd meg egy vagy két mondatban az általad talált ok-okozati összefüggés valamelyikét!

.....

.....

.....

.....

.....

2. Oldd meg a Don-kanyarnál zajló harcokra vonatkozó feladatokat!

- a) Gyűjts kulcsszavakat, amelyekkel a filmhiradokonline.hu oldalán kereshetsz 1942-ből és 1943-ból származó, a Don-kanyarnál zajló harcokról szóló tudósításokat!

.....

- b) Írd le a témáról talált tudósítások címeit!

.....

.....

c) Milyen a tudósítások hangvétele? Az otthoni nézők a filmhíradók tudósításai alapján milyenek láthatták a magyar csapatok helyzetét?

.....

.....

.....

3. Oldd meg a Szovjetunió területén zajló harcokra vonatkozó feladatokat!

a) Sorold fel, mely országok hadseregei vettek részt az 1942-es támadásban!

.....

b) Melyik folyó vonaláig tudtak előrenyomulni a magyar csapatok?

.....

c) Karikázd be pirossal annak a nagy csatának a helyszínét, amelynek az alakulása a magyar csapatok helyzetére is hatással volt!

d) Írd be a térképészre a magyar vonalakat áttörő szovjet ellentámadás kezdetének időpontját!

e) Jelöld sorszámokkal, hogy szerinted milyen sorrendben készültek a következő oldalon lévő fényképek a 2. magyar hadsereg katonáiról! Indokold a válaszodat!

.....

.....

.....

4. Olvasd el a forrást, és válaszolj a kérdésekre!

Edmund Veesenmayer jelentése, 1943. december 10.

„De a birodalom ma a létéért küzd, és nem tudom elképzelni, hogy a háború egyre fokozódó súlya mellett tartósan megengedhetné magának azt a fényűzést, hogy érintetlenül hagyjon ilyen szabotázs-központot (szabotázs: titkos, romboló tevékenység) (...) elegendő a világos szó, a kemény követelés, amit alátámaszt a német hadosztályok és harci repülőrajok említése. (...)

A német védnökség alatt álló nemzeti kormány beiktatásával elérhető előnyök igen értékesek lehetnek: (...) Nem utolsósorban a magyar emberanyag nyújt lehetőséget segítség és sokirányú tehermentesítés szempontjából. (...) Minden magyar paraszt, munkás vagy katona, akinek bevetése bennünket tehermentesít, erősíti a birodalomban a Führer tartalékait. Minden értünk vérző magyar a mi véráldozatunkat csökkenti, erősíti tartalékainkat a további hadviseléshez, és segít abban, hogy erőinket megőrizzük a háború utáni nagy feladatok megoldására.”

a) A jelentés német írója mennyire tartja megbízható szövetségesnek Magyarországot? Húzd alá azt a részletet, ami a véleményedet alátámasztja!

b) Milyen eszközöket javasol a német akarat érvényesítéséhez?

.....

c) Húzd alá a jelentésben azokat a részleteket, amelyekből kiderül, milyen szerepet szánt Németország Magyarországnak a háború következő szakaszában! Értelmezd röviden az adott részletet!

.....

d) Értékelj a jelentés megállapításait Magyarország szempontjából!

.....

.....

.....

.....

.....

43. Magyarország német megszállása. A holokauszt Magyarországon

1. **Az alábbi forrás egy tizenhat éves lány visszaemlékezése arról, hogyan zajlott le a vidéki zsidóság összegyűjtése és az auschwitzi haláltáborba szállítása. A kárpátaljai Valóc városból elhurcolt öttagú családból csak ő élte túl a koncentrációs tábort. Olvasd el a visszaemlékezést!**

- a) Adj külön címeket az egymást követő részeknek!

cím: .....

„1944. április 13-án a németek kidobtak lakásunkból, ők költöztek be, és mi 7-en a padlásra szorultunk. (...) 18-án reggel 6-kor kihirdették, hogy a község zsidó lakosainak 8 órára a templomban kell gyülekezniük. (...) A templomba iratokat és pénzt is vihettünk magunkkal, ruhát azonban nem. 70 család volt itt 3 napra összetömörítve. Naponta kétszer minden családból egy elhagyhatta kísérettel a templomot, élelmiszer-beszerezés céljából. Egy ilyen alkalommal apám felkereste legjobb barátját, a jegyzőt, és a rendőrkapitányt, hogy érdeklődjön tőlük jövődó sorunk iránt. Egyhangúan azt állították, hogy az ország határain belül mezőgazdasági munkát fogunk végezni. Ugyanezt mondták mások is, ismerősök, katonák. Avval hitegettük magunkat, (...) csak kell, hogy a dolognak valami alapja legyen, ha ennyien így beszélnek.”

cím: .....

„Április 19-én délután, amint kenyérért álltam sort, megpillantottam Hudán Györgyöt. Módosabb gazda volt, a másik faluból. Jól ismertem. Odajött hozzám, és kért, hogy szökjem meg, szóljak a szüleimnek is. Ő majd várni fog este a szőlőhegyen, szállingózzunk oda egyenként. Ha mind ott leszünk, elbújtat bennünket. Rögtön hazasiettem, és elmondtam apámnak a tervet. Ő jónak találta, de anyám habozott a két kisöcsém miatt, akikkel nehezebb lenne a szökés, meg a csomagok is visszatartották. »Ha csakugyan mezőgazdasági munkára visznek az ország határain belül, akkor mi majd dolgozunk, és velünk lesznek a gyerekek is. Megyek ahová a többi!« Így maradtunk.”

cím: .....

„Április 19-én este egy csendőrökből álló bizottság keresett fel bennünket..., hogy felvegyék minden adatunkat. Másnap összetereltek bennünket este egy szobába, csomagokkal együtt, majd mindenkit egyenként engedtek ki. Teljesen levetkőztettek, és minden értékünket, jobb ruháinkat elvették. Másnap délután, 30 kg-os csomaggal saját költségünkre el kellett mennünk a munkácsi gettóba. A gettó kapujában 2 csendőr állt, akik szíjjal vertek rajtunk végig. A gettó a Kálos téglagyár volt. (...) a többi községből is ide tömörítették a zsidóságot. (...) Itt aránylag nyugodtan teltek a napok, atrocitásokra (erőszakoskodásokra) nem emlékszem, hogy lettek volna.”

cím: .....

„Május 16-án ment el az első transzport. 3000 ember lehetett, hogy hová, nem tudtuk. Mi a másodikkal mentünk, mi is lehetünk annyian. (...) Egy vagonban 80-an, 90-en, sőt 100-an is voltunk összezsúfolva. Élelmet vihettünk magunkkal, sőt vizet is magunk hordtunk fel a szerelvényre. 4 nap és 4 éjjel utaztunk. (...) A legrettenetesebb volt, hogy soha nem tudtuk, merre járunk. Hová visznek? A harmadik napon megérkeztünk Kassára. Itt nyitották ki először a vagonokat, kaptunk egy kis vizet és levest, de már az SS-ektől. (...) Majd ránk fogott fegyverrel kényszerítettek arra, hogy a még eddig el nem vett értékeinket, pénzünket átadjuk. Még le is rángattak egy kislányt és egy idősebb bácsit, revolvert fogtak rájuk, lelövésével fenyegették abban az esetben, ha állítólagos értékeiket nem adják át. Erre valaki kidobott a vagonból egy órát és egy gyűrűt, minek köszönhatték az életüket.”

Cím: .....

„Végre eljutottunk utunk céljához, Auschwitzhoz. Éjjel érkeztünk. Először nem tudtuk, hogy hol vagyunk, nem tudtuk, hogy mi vár ránk, de a gondolat, hogy vége ennek a hosszú, pokoli útnak, ennek az összepréselésnek, és kiszállhatunk, már maga vigasztaló volt. De örömünk rövid ideig tartott. Apus ugyanis odajutott az ablakhoz, meglátta a csíkos ruhába öltöztetett Häftlingeket (heftlig, fogoly), látta az egekbe törő lángokat, a hatalmas füstöt, az állomás feliratát: Auschwitz! – csak ennyit mondott: »el vagyunk veszve!«. Majd odajött hozzánk, és halkán így szólt: »Búcsúzzunk el egymástól«, és könnyes szemmel szorította magához a kistestvéreimet. Apám már hallott a rádióban Auschwitz borzalmairól. Bármilyen halkán beszélt is, mégis meghallották a többiek. »Ne beszélj ilyeneket! Ne légy vészmadár! Azért is meglátod, együtt fogunk maradni, dolgozni fogunk és átéljük az egészet!« Ilyen kiáltások hangzottak összevissza.”

- b) Hogyan vált egyre rosszabbá a család helyzete? Folytasd az erről szóló alábbi listát!
Elúzták őket a házukból.

A többi zsidó családdal együtt a templomban kellett összezsúfolódnuk.

.....
.....

- c) A nem zsidó emberek különbözőképpen viszonyultak az eseményekhez. Keress példákat a történetben az alábbiakra!

Részesek a zsidó emberek elleni bűnök elkövetésében	Tétlen szemlélői zsidó ismerőseik elhurcolásának	Megpróbálnak tenni valamit a zsidó emberek megmentéséért

- d) A család tagjai kezdetben nem tudták pontosan, mi fog történni. Vitassátok meg, mikor kezdhettek arra gondolni, hogy valami szörnyűség fog történni velük!

44. A nyilas diktatúra. Magyarország mint hadszíntér

1. Sorszámozással rakd időrendi sorrendbe az eseményeket!

- A nyilas diktatúra rémuralma.
- Horthy Miklós sikertelen kiugrási kísérlete.
- Budapest ostroma.
- Románia átállt a szövetségesek oldalára.
- A német csapatok megszállták Magyarországot.
- Szálasi Ferenc került hatalomra.

2. Tanulmányozd az ostrom dúlta Budapestről készült fényképeket!

a) A képek segítségével gyűjtsd össze és írd a vonalra a fővárosért folytatott harcok következményeit!

A Máttyás-templom és környéke

Az Alagút és a vár

Böszörményi út

Széll Kálmán tér

A Lánchíd és a budai várpalota

Szovjet katonák az Üllői úton

b) Írj kb. tízmondatos tudósítást egy korabeli külföldi újság számára a háború pusztította Budapestről!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Az alábbi feladat elvégzéséhez használd a tankönyvedet!

- a) Keresd meg a táblázat első oszlopában lévő kérdésre a választ a megadott tankönyvi oldalon!
- b) Annak alapján, amit olvastál, fejezd be a megkezdett mondatokat!

Milyen célt határozott meg a magyar külpolitika számára Teleki Pál? TANKÖNYV 196. OLDAL	A háború kimenetelét kétségesnek tartotta. Ezért azt akarta, hogy...
Miért lépett be Magyarország a Szovjetunió elleni háborúba? TANKÖNYV 198. OLDAL	A magyar hadvezetés biztosra vette a németek győzelmét. Ezért úgy gondolták, hogy...
Mi volt az az esemény, amely rádöbentette a magyar vezetést arra, hogy a háborúba való belépés súlyos veszélybe sodorta az országot? TANKÖNYV 199. OLDAL	1943 elején a szovjet hadsereg nagy erejű támadást indított a Don-kanyarnál. Ennek következtében ...
Hogyan próbálta Kállay Miklós miniszterelnök megoldani a helyzetet? TANKÖNYV 199. OLDAL	Titkos tárgyalásokba kezdett az ellenséges nagyhatalmakkal. Azt szerette volna elérni, hogy...
Mit tettek a németek Magyarország megszállása után? TANKÖNYV 200–201. OLDAL	Hitler Magyarországon akarta feltartóztatni a szovjetek Németország irányába történő előrenyomulását. Ezért ...
Miért döntött Horthy a németekkel való szembefordulás mellett? TANKÖNYV 203. OLDAL	Belátta, hogy Németország vereséget fog szenvedni. Ezért nem akarta, hogy ...
Miért segítették a németek Szálasi Ferenc hatalomra jutását? TANKÖNYV 203. OLDAL	Elsősorban azt várták el tőle, hogy ...

4. Keresd meg a hirodokonline.hu oldalon a nyilasok hatalomátvételéről szóló tudósítást 1944-ből, és oldd meg a feladatokat!

- a) Írd le a tudósítás címét!
.....
- b) Mivel indokolta a tudósítás a nyilasok hatalomátvételét?
.....
.....
- c) Kiknek a pártján áll a tudósítás? Miből derült ez ki a számodra?
.....
.....

- d) Készíts egy képzeletbeli 5-10 mondatos tudósítást az 1944. október 15-i eseményekről úgy, mintha a kiugrási kísérlet sikerült volna, és a tudósítást Horthy Miklós hívei írták volna!

A large rectangular area with a light beige background and horizontal dotted lines, intended for writing a 5-10 sentence news report.

A második világháború

VII. FEJEZET ● ÖSSZEFOGLALÁS

1. A részt vevő országok

a) Mely országok harcoltak a második világháborúban a szövetségesek oldalán? Tegyé! X-et a megfelelő helyre!

☐ Olaszország	☐ Szovjetunió	☐ Magyarország	☐ Franciaország
☐ Németország	☐ Japán	☐ Románia	☐ Anglia
☐ Lengyelország	☐ Kína	☐ Amerikai Egyesült Államok	☐ Jugoszlávia

b) Mi volt a neve a másik katonai tömbnek? .....

2. Határozd meg az alábbi fogalmak közötti különbségeket!

a) fegyverszünet és béke: .....

.....

b) hadosztály és hadsereg: .....

.....

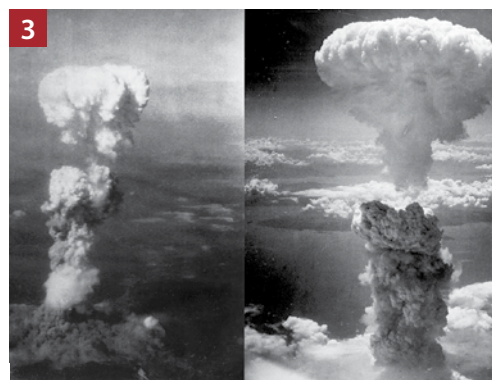
c) munkatábor és haláltábor: .....

.....

d) civil áldozat és katonai áldozat: .....

.....

3. Milyen eseményeket ábrázolnak az alábbi képek? Írd a pontozott vonalra!

.....

.....

4. Események és helyszínek

a) Töltsd ki a táblázat üres helyeit!

Esemény	Időpont	Esemény jelentősége, következménye
	1939. szeptember 1.	
A Szovjetunió megtámadása		
		Magyarország hadba lépett a tengelyhatalmak oldalán a Szovjetunió legyőzésére
Pearl Harbor elleni japán támadás		
		A 2. magyar hadsereg hősiesen ellenállt, azonban hatalmas veszteségeket szenvedett és felőrlődött a túlerővel szemben
	1943. február eleje	
Magyarország német megszállása		
	1944. június 6.	
		Horthy elkerülné „a további felesleges vérontást”, ám lemondása után kezdetét veszi a nyilasok rémuralma
A háború véget ér Magyarországon		
Európában is lezárul a háború		
	1945. augusztus 6.	

b) Karikázd be azokat az eseményeket, melyeket fordulópontnak tartasz a háború menetében!

c) Készíts a füzetedbe fogalmazást Magyarország háborúba sodródásáról és hadba lépésének következményeiről! Vedd számba, milyen szerepet játszottak ebben az alábbi szempontok:

- Magyarország földrajzi helyzete
- A revíziós politika

Tartalom

Év eleji ismételés | 4

I. A nemzetállamok kora és a gazdasági élet új jelenségei

1. Európa a világ élén | 8
2. A nemzetállamok kora | 11
3. A lehetőségek hazája | 14
4. Az ipari forradalom második szakasza | 16
5. Az idő és a távolság legyőzése | 18

A nemzetállamok kora és a gazdasági élet új jelenségei (Összefoglalás) | 20

II. Önkényuralom és kiegyezés.

A dualizmus kora Magyarországon

6. Magyarország az önkényuralom éveiben | 22
7. Az osztrák–magyar kiegyezés | 24
8. Beköszöntenek a boldog békeidők | 26
9. Az Osztrák–Magyar Monarchia együtt élő népei | 29
10. Társadalmi változások Magyarországon a 19. század második felében | 32
11. Oktatás és egészségügy a dualizmus korában | 34
12. A sokarcú város: Budapest | 36

Önkényuralom és kiegyezés. A dualizmus kora Magyarországon (Összefoglalás) | 38

III. A nagyhatalmak versengése és az első világháború

13. A gyarmatbirodalmak kora | 40
14. A nagyhatalmi ellentétek kiéleződése | 42
15. Az első világháború kirobbanása. Tömegek és gépek háborúja | 44
16. Önkényuralomból a diktatúrába: Oroszország a bolsevikok kezében | 47
17. A háború befejeződik | 50
18. A Párizs környéki békék | 52

A nagyhatalmak versengése és az első világháború (Összefoglalás) | 55

IV. A történelmi Magyarország felbomlása

19. Magyarország az első világháború előtti években | 57
20. Magyarok az első világháborúban | 59
21. Az ószirózsás forradalom | 62
22. A történelmi Magyarország megszállása | 63

23. Tanácsköztársaság, proletárdiktatúra | 65

24. A Horthy-korszak kezdete. A trianoni békeszerződés | 68

A történelmi Magyarország felbomlása (Összefoglalás) | 71

V. Európa és a világ a két világháború között

25. A világ a húszas években | 73
  26. Kommunista diktatúra a Szovjetunióban | 75
  27. Társadalmi szerep, öltözködés, életmód. Nők a húszas–harmincas években | 78
  28. A gazdasági világválság az Amerikai Egyesült Államokban és Európában | 80
  29. Hitler hatalomra kerülése Németországban | 83
  30. A náci terjeszkedés kezdetei Európában | 85
- Európa és a világ a két háború között (Összefoglalás) | 87

VI. Magyarország a két világháború között

31. A Horthy-korszak első éve. Bethlen István konszolidációs politikája | 89
32. Oktatás, művelődés, tömegkultúra | 92
33. A világgazdasági válság hatásai Magyarországon | 94
34. Magyarok a határokon túl | 97
35. A revíziós külpolitika eredményei | 99
36. Hírközlés, tömegtájékoztatás, propaganda | 101

Magyarország a két világháború között (Összefoglalás) | 103

VII. A második világháború

37. A második világháború első szakasza, 1939–40 | 105
38. A világháború kiszélesedése, 1941 | 108
39. Fordulat a világháború menetében, 1942. A háttország szenvedései | 111
40. A holokauszt | 113
41. Németország és Japán legyőzése, 1943–45 | 115
42. Magyarország a világháborúban. A hadba lépéstől a német megszállásig | 118
43. Magyarország német megszállása. A holokauszt Magyarországon | 121
44. A nyilas diktatúra. Magyarország mint hadszíntér | 123

A második világháború (Összefoglalás) | 126